

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po praznike

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Pomen grške vojske

Dan prej, ko so Nemci poslali v Romunijo okrog 15.000 mož, »da preosnujejo novo legionsko armado«, je angleški list »Sunday Times« pisal, da ni verjetno, da bi državi osištca v tem času poskušali s sunkom čez Balkan, ker je zima tu doli zelo huda, gore visoke in prelazi zasneženi. Toda med tem se je ta idilična slika, ki jo podaja angleški list, nekoliko spremenila in zimski vojaški pohod v smer proti Mali Aziji in Perziji, ali pa Siriji z izhodiščem z Balkana, ni teko nemogoča stvar. Sicer naj vojaški strokovnjaki o tem razmišljajo, kaj bi moglo biti v prid in kaj v škodo takšnemu načrtu. Mi se na tem mestu pečemo v prvi vrsti s političnimi vprašanji.

Da Nemci pridejo do izvorov nafte v Iraku in Iranu, morajo iti čez Balkan. Tisti pa, ki drži ključ do Bližnjega Vzhoda, je Turčija s svojim silnim mostiščem ob Bosporu in Dardanelah na evropski strani. Kako pa bi se ob poizkusu Nemcev ali bolje Nemcev in Italijanov po suhi poti v Palestino in Egipt zadržal ostali Balkan? Govorimo zaenkrat o Grčiji, ki se še vedno slejkoprej zanaša na angleška jamstva, in sicer ne samo zaradi tega, ker sta grška in angleška vladarska hiša med seboj v sorodstvu, ampak tudi zaradi tega, ker je Grčija čuvar Egejskega morja in bi mogla v danih razmerah služiti tudi kot oporišče za akcije v Otrantskem prelivu. Na svoj način pa Grčija varuje tudi Dardanele, ako bi jih hotel kdo z balkanske strani napasti. Vojaška vrednost Grčije je torej izredna in je umljivo, zakaj se je ta naša sosedja v zadnjih letih s tolikšno vnetostjo lotila preosnove svoje vojske.

Bil je čas, ko je bil poklic politika na Grškem nevarnejši posel kakor poklic biko-borca na španskem. Odkar pa je Metaxas, ki mu pravijo mali Molte, prevzel z diktatorsko roko oblast v deželi, niso drugi stremuhli in politikastrji imeli več prilike, da bi preganjali svoje muhe po deželi. Metaxas je popolnoma preosnoval grško armado, kar je izključno samo njegovo delo.

Pri razmišljanju o grški armadi moramo razlikovati dve dobi: Prva doba sega od 1923 do 1935 in druga od 1935 do 1940. Uvod v prvo dobo pomenja strahovit grški poraz v Anatoliji in popolno uničenje grške armade, ki je stala ob Marici. Spomin na tiste čase je danes le še v toliko zanimiv, ker prica, na kako brezvesten način se je v Grčiji tedaj gospodarilo in kako veleizdajalsko se je razpisal državni denar. Zaloge orožja namreč, ki so še ostale po zlomu armade, so bile pod roko prodane raznim upornim generalom ali pa so jih enostavno pustili propasti. V tem času je tudi bilo nemogoče izvežati s posebnimi častniški zbor, ker se mladi ljudje, posebno višjih slojev, vojaški službi sploh niso hoteli posvečati, ampak so rajši politizirali po atenskih kavarnah. Zaradi tega je armadno vodstvo bilo prisiljeno, da je v vojsko pritegnilo macedonske kmete, ki pogosto niso znali niti čitati niti pisati in o kaki strategiji, taktiki ali aeronautiki sploh še nikdar slišali niso.

Toda čim so se tudi v Grčiji pričele pojavljati avtoritarne vlade, je postalo takoj vsem jasno, da bo treba predvsem zgraditi dobro oboroženo in vladno popolnoma vdano vojsko, na katero se bo mogel opirati močnejši politični kurs, enako kakor kažejo zgledi na Japonskem, v Sovjetski in Nemčiji in Italiji. Toda Grčija je bila revna, brez vojne industrije in brez kredita. Skladišča so bila prazna. Leta 1935 je premogla le eno profiteltsko baterijo, štiri tanke in 4000 plinskih mask. Obmejnih utrdb Grčija skoraj ni imela. Od kredita za oboroževanje, ki je znašal leta 1935 350 milijonov drahem, se je 42% porabilo za prvi armadni zbor, za drugi in tretji armadni zbor skupaj le polovica tega, kar je porabil prvi zbor, a četrti armadni zbor, ki je bil razmeščen na važni macedonski meji, je dobil od celotnega proračuna le 3 milijone.

Metaxasova vlada si je postavila politične, gospodarske in vojaške cilje. Predvsem je potrebovala ogromno denarja, ki bi imel mednarodno vrednost. Metaxas se je naloge tako lotil, da je najprej postavil v program stvari, ki jih je bilo treba takoj izvesti. K temu je spadala organizacija in podaljšanje šol za rekrute najprej na 18, pozneje na 21 in končno na 24 mesecev. Pod orožje so bili poklicani letniki 1917 do 1922, ki so najprej morali zgraditi vojašnice in vežbališča, preden so se mogli pričeti urediti v orožju. Število gojencev v vojaški šoli se je takoj potrojilo. Še leta 1937 so bili prvi vojaški manevri, katerim je prisostvoval kralj, prestolonaslednik in Metaxas.

Drugi del programa je obsegal delo, ki je zahtevalo daljšo dobo. Sem spadajo utrjevalna dela, ki so jih pričeli v poletju leta 1936 in zgraditev tovarn za proizvodnjo vojnega materiala. Za financiranje obsežnih del se je od leta 1936 do 1940 iz rednega proračuna vojnega ministrstva porabilo skupno 6616 milijonov drahem ali 1554 milijonov drahem letno. V to vsoto pa niso všteti izdatki za zgradnjo cest, telefonskih zvez in radiotelegrafskih naprav. Pred to dobo pa Grčija v vseh 13 letih ni izdala v vojaške namene več kot tri milijarde drahem. Od 6616 milijonov drahem, ki so bile izdane v zadnjih štirih letih, se je za zgradnjo utrdb porabilo 1052 milijonov. Razen tega so zazidali 800 milijonov v ceste, 180 milijonov v železnice in 50 milijonov v pristaniške naprave.

Rezultat teh prizadevanj je v tem, da je danes grška armada, ki šteje okrog 600.000 mož, prav dobro opremljena in izvežbana. Že zdaj razpolaga z več kot 200 protiletalskimi topovi različnega premera z vsemi pripadajočimi pomožnimi stroji, kakor traktorji, priključkovnimi aparati, merilnimi stroji itd. V zadnjem času je bilo naročenih 300 novih lahkih protiletalskih topov. Razen tega ima grška armada še več tucatov zelo dobrih topov proti tankom, ki so velikega premera, nad 200.000 najnovejših pušk s potrebnim strelivom, 100.000 pa je še naročenih. Za moštvo je bilo zgrajenih 30 novih vojašnic. Tako imenovani četrti urad, ki je bil ustanovljen v oktobru l. 1935,

Velika razgibanost na jugovzhodu

Italijanski in nemški viri razodevajo načrte osištca v vzhodnem Sredozemlju
— Namigavanje na Turčijo in Grčijo — Konferenca angleških poslanikov v Carigradu — Ugibanja o stališču Sovjetov

Curih, 18. okt. b. V zvezi s poročili, ki so se razširila o bližnjih nalogah in delovanju italijanske padske armade, poročajo danes listi iz Rima, da je bilo za časa zadnjega sestanka med Mussolinijem in Hitlerjem na Brennerju določeno,

da se padska armada uporabi za vojne operacije na Bližnjem Vzhodu. Osištni sili nameravata po informacijah tukajšnjih listov izvesti dva velika vojna pohoda, ki bosta v velikem obsevu zajela Sredozemsko morje z vzhoda in zapada in ki se bosta srečala v Egiptu. Namen teh operacij je popolna odstranitev angleške moči na Sredozemskem morju. Pri tej vojni operaciji bodo države, kot so Španija, Portugalska, Maroko, Alžir, Tunis, dalje na vzhodu Grčija, Turčija, Sirija, Palestina, Irak itd. prišle pod vpliv osiščnih velesil.

Nemška presoja

položaja na Balkanu

glede Turčije in Grčije

Berlin, 18. okt. b. Associated Press: Mednarodni položaj v Berlinu opazujejo s treh stališč:

1. Položaj na Rokavu je jasen in tam se bo nadaljevala letalska vojna.
2. Otvoritev ceste v Birmaniji, po kateri bo maršal Čangkajšek dobival novo pomoč proti Japoncem.
3. Največjo pozornost posvečajo vzhodnemu delu Sredozemskega morja od Levanta do Egiptskega in Črnega morja. »Berliner Börsenzeitung« ugotavlja, da ta del Sredozemskega morja predstavlja že goreče področje. »Völkischer Beobachter« piše, da tudi prihod angleškega vojnega ministra Edena v Egipt pomenja priprave za angleško vojno diktaturo v Egiptu. Minister Eden mora pripraviti tudi izpraznitev severnega dela Egipta, kjer pričakujejo veliko in odločno italijansko ofenzivo. Angleži spravljajo semkaj čete iz vseh delov svojega imperija, ne računajo pa, da so tudi v drugih delih sveta ogroženi.

Kar se tiče jugovzhoda, je Berlin jasno zabeležil sestanek angleških diplomatov v Carigradu. Kot je znano, je tudi angleški poslanik v Sofiji odpotoval po sestanku z bolgarskim kraljem Borisom v Carigrad.

Glede sodelovanja med Grčijo in Turčijo berlinski krogi uradno izjavljajo, da Nemčija ne bo čakala, da bi jo kdo iznenadil na tem področju, če bi šli ukrepi na škodo Italije ali Nemčije v korist Angliji. Nismo niti v vojni niti v sovrststvu z obema državama, pravijo v Wilhelmstrasse. V kolikor gre grško-turška aktivnost v okvirju notranjih problemov teh držav, se to nas ne tiče. Seveda pa to ne pomeni, da Rim in Berlin pazljivo ne pazita na razvoj dogodkov in da nista pripravljena, da preprečita vsak poskus, ki bi šel na škodo osiščne politike na jugovzhodu. Glede angleških jamstev, danih Grčiji in Turčiji, pa pravijo v Berlinu, da ti državi sami najbolj vesta, zakaj potrebujejo angleško jamstvo. Po mnenju Berlina pa so jamstva odveč, kajti vsakemu nepristranskemu opazovalcu v Berlinu je jasno, da v vprašanja na Balkanu še niso dokončno rešena v duhu osiščnih držav.

Položaj Sirije v načrtih Italije in Nemčije

Curih, 18. okt. b. Tukajšnji listi poročajo iz Kaira, da tamkajšnji politični in vojaški krogi z največjo pozornostjo spremljajo razvoj dogodkov v Siriji, za katero mislijo, da bo odigrala veliko vlogo v bližnjih dogodkih na vzhodnem delu Sredozemskega morja. Francoske čete v Siriji so v neprijetnem položaju, kar jasno izhaja iz pravkar izvršene prisilne upokojitve petih visokih častnikov sirijske vojske, ki jih smatrajo za najboljše poznavalce kolonialne vojne. Moč francoskih čet v Siriji je znašala prvotno pet divizij, toda tam je na razpolago vojnega materiala za opremo mnogo večjih armad. Polovico teh čet predstavljajo domačini. Razen tega se nahaja v Siriji okrog 40.000 francoskih rezervistov, od katerih je ena tretjina že odšla v Francijo, ostanek pa namerava v najkrajšem času zapustiti Sirijo.

si prizadeva za usmeritev celotnega gospodarstva, tako da bo čim bolj služilo vojski in njenim potrebam. Zelo globoko posega zakon od 16. septembra 1937 in 1939, ki daje vladi pooblastilo, da v primeru potrebe razpolaga z osebo in premoženjem slehernega Grka.

Dolgo časa smo bili navajeni zmanjevat za glavo, če smo slišali govoriti o Grčiji. Ako je govor nanesele na njene vojake, potem smo takoj dobili pred oči podobo macedonskih čet z njihovimi belimi krili in pisanimi cofi na čevljih, ki so se tako lepo podali kot okras k ljudskim svečanostim. To se je zdaj spremenilo. V zaupanju na svojo armado si je Grčija mogla privoščiti, da ima celo v zunanji politiki svojo voljo.

Koliko je nemških vojakov v Romuniji

Vprašanje, čemu bo služila nova rom. vojska 700.000 mož

Bukarešta, 18. oktobra. t. (United Press.) V središče petrolejske industrije Ploesti je prišla ena nemška motorizirana divizija 15.000 mož. Skupno število vseh čet, ki se nahajajo v Romuniji, računajo na 45.000 mož. V podonavskem pristaniškem mestu Gjurju se nahaja 1600 mož nemške vojske.

V Bukarešto še vedno prihajajo nemški častniki in podčastniki, ki bodo vežbali romunsko armado. Priletelo je tudi veliko število znanih nemških letal »Messerschmitt«, v Bukusiu bodo imeli svoje oporišče. Na merodajnih mestih zatrujejo, da bodo nemški vaditelji romunsko armado popolnoma preosnovali in že v 6 mesecev postavili na noge 700.000 mož močno udarno armado, ki bo vsestransko izvežbana tudi že z najnovejšim orožjem.

Inozemski proggi zamen sprajujejo po Bukarešti, čemu potrebuje Romunija tolikšno armado in proti komu jo bo uporabila.

Budimpešta, 18. oktobra. t. (Neue Zürcher Zeitung.) Na merodajnih mestih v Budimpešti ra-

čunajo, da je v Romuniji vsega samo 15.000 mož. Skozi madžarsko ozemlje je potovalo po železnici le 12.000 mož. Vlaki so vozili dva dni, od petka zjutraj do sobote zvečer. S transportom orožja in municije ter motoriziranih vozil, ki je bil odpravljen v Romunijo ločeno od transporta vojaštva, je potovalo 3000 mož spremstva. Tako bi znašala moč nemške armade, ki je potovala skozi Madžarsko, vsega 15.000 mož. Koliko je šlo po drugi poti, na primer po Donavi, v madžarskih krogih ne vedo, pač pa so mnenja, da ima Nemčija sedaj vso možnost, da svoje čete v Romuniji poljubno zviša, če bi to smatrala za potrebno. Glede prevoza nemških čet skozi Madžarsko izjavljajo na merodajnih mestih, da je vse v redu, kajti Madžarska ni več nevtralna država, marveč samo »država, ki se vojne ne udeležuje«.

V Grčiji zanikajo govorice o spremembi režima

Atene, 18. oktobra. t. (Grška uradna agencija.) Pooblaščenici smo službeno zanikali resničnost poročila, ki je izšlo v belgradskem »Vremenu«, da se v Grčiji pripravljajo spremembe v vladi. Nasprotno je res, da je položaj v Grčiji danes, pod vrhovnim vodstvom kralja in narodne vlade bolj trden, kakor kdaj prej.

Angleški posvet v Istambulu

Angleški poslaniki po balkanskih državah na konferenci

Istambul, 18. oktobra. b. Danes se je pričela konferenca angleških poslanikov v Bolgariji, Turčiji in Grčiji. Angleški poslanik v Grčiji je imel pred svojim odhodom razgovor z generalom Metaxasom. Sir Reginald Hoare (v Romuniji) se ni priključil tej konferenci, da ne bi to vzbudilo vtisa, da je končno zapustil Bukarešto.

Iz poročil turškega tiska, kakor tudi iz političnih krogov v Ankari se dobiva vtis, da so merodajni činitelji v Turčiji prepričani v pomoč Sovjetske Rusije za primer, če bi kaka tretja sila ogrožala Dardanele. Za to verjetnost pa seveda

zaenkrat ni nobenih dokazov, razen diplomatskih pogajanj med Turčijo in Sovjetsko Rusijo, ki pa so v najstrožji tajnosti.

Turški uradni krogi ne odgovarjajo na številna vprašanja, o čem sta se razgovarjala Molotov in turški poslanik v Moskvi Haidar Altaf in tudi ničesar ne govorijo o sovjetski pomoči za obrambo Dardanel. Navzile temu pa politični opazovalci dobivajo vtis, da je zblizanje med Turčijo in Sovjetsko Rusijo vedno tesnejše in da postopoma padajo ovire, ki so bile na potu temu sporazumu.

Sovjeti - v angleški luči

Londonski časopisi so prepričani, da Sovjeti ne bodo napravili nič proti Nemčiji in imenujejo poskuse zblizanja z njimi „brezupne“

Bern, 18. okt. t. Švicarski listi poročajo iz Londona:

»News Chronicle« piše, da prihajajo angleški diplomati in vojaški krogi po natančnem opazovanju sedanjega položaja do zaključka, da je Sovjetska Rusija sedaj postavljena pred dve izbiri: ali bo z državama osištca, to je z Nemčijo in Italijo sklenila nov sporazum glede Balkana, ali pa da skupno z Anglijo, Turčijo, Grčijo zaustavi nemški razmah proti vzhodu. Ako se Sovjeti odločijo za nadaljevanje svoje kompromisne politike, potem bodo izgubili vsako možnost odpora, ako se Nemčija približa Dardanelam. List meni, da bi bila bodoča usoda Sovjetov v tem trenutku tudi zapечатena.

»Times« pa piše, da stoji Sovjetska Rusija pred usodno odločitvijo, vendar pa da si ni treba delati velikih utvar glede Stalinove odločitve, kajti kljub odkritemu prodiranju velesil osištca v pravi življenjski prostor Sovjetov Stalin ne kaže nobene volje, da bi opustil dosedanje nevtralnopolitiko. — Glede Turčije pa pravijo v Londonu, da bo svoje pogodbene obveznosti do Anglije izpolnila, toda samo pod pogojem, ako tudi sedaj Sovjetska Rusija ne bo igrala skupne igre z velesilama osištca, to je z Nemčijo in Italijo, možnost, katero je treba imeti stalno pred oči.

Bern, 18. okt. t. (»Neue Zürcher Zeitung«.) O možnosti sodelovanja med Turčijo in Sovjeti spriču prodiranja nemškega razmaha na črnomoško področje ni nobenih novic.

Ceprav ima Sovjetska Rusija očitno največji interes na tem, da se Nemčija ne približa Dardanelam, je zelo malo upanja, da bi imela moč za aktivni poseg v razvoj dogodkov, to se pravi, da ni verjetno, da bi Sovjetska Rusija upala nagovarjati Turčijo k odporu s tem, da bi ji obljubila vojaško pomoč ali pa vsaj prijateljsko nevtralnost v primeru, če bi Turčija prišla v oboroženi spor z Nemčijo in Italijo.

Ce že za to možnost tako rekoč ni nobenega upanja, so upi na kakšno angleško-sovjetsko sodelovanje še manjši. Angleška vlada je informirana, da se Sovjeti še niso odločili, po kateri poti bi šli in da si še niso na jasnem, če smejo riskirati spor z Nemčijo. V Londonu izjavljajo, da trenutno ni nobenih razgovorov med Anglijo in Sovjeti in da ni nobenega razloga za mišljenje, da bi moglo v kratkem priti do kakšnega zblizanja.

Nemci ostanejo na Finskem...

Curih, 18. okt. b. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Stockholma: Koncem meseca septembra je

bil sklenjen med Nemčijo in Finsko sporazum o prehodu nemških čet skozi Finsko. Iz Helsinkija pa prihajajo poročila, da je gotovo število nemških vojakov ostalo v zahodni Finski, kjer se pripravljajo za daljše bivanje. Število teh vojakov znaša nekaj tisoč. Z nemške strani opozarjajo na to, da zaradi omejene sposobnosti finskih železnic za odpravo vojakov, ki se bodo izkrcali v Vaasi, ni mogoče te vojske odpraviti v severni smeri preko Pualeborga in Rovaniensa na Norveško, temveč je potrebna odprava v večjih skupinah. Zaradi tega so se morale nemške čete naseliti v več krajih te etapne poti. Za vojaštvo se gradijo barake tako, da je Nemčija svojim postojankam na Danskem in Norveškem dodala še nove položaje na Finskem. S tem je Nemčija znatno okrepila celoten svoj položaj v severni Skandinaviji in si zagotovila izkoriščanje področja železnice, kakor tudi važno zvezno cesto v Pet-

Iz Francije

Protijudovski ukrepi

Viehy, 18. okt. Vlada je objavila prve protijudovske zakonske uredbe. Nove uredbe določajo, da Judje ne morejo služiti v vseh panogah državne službe. Tako ne smejo pripadati prosvetni službi, bodisi državni ali zasebni, ne smejo biti člani upravnih svetov tistih podjetij, ki dobivajo denarno pomoč od države. V drugih panogah smejo služiti, ako se izkažejo za izkaznico, da so aktivno služili v zadnji vojni ali pa so bili v sedanjih vojni pohvalno imenovani v uradnih poročilih generalnega štaba, ali če imajo vojaški križec ali pa vojaški čin legije časti (ne civilnega). V druge poklice, kot advokatske, notarske in svobodne so Judje pripuščeni po razmerju, ki ga določa državna oblast. Pod nobenim pogojem pa Judje ne morejo pripadati poklicem, ki se kakorkoli bavijo s časnikiarstvom, filmsko industrijo, gledališčem, kinom, radiopostajami. Iz teh področij je izgon judovstva popoln. Judje tudi ne morejo biti v odborih združenj advokatov, notarjev, zdravnikov, znanstvenikov. Vsi Judje, ki jih ta zakon zadene, morajo svoj poklic opustiti po dveh mesecih po objavi te uredbe. Izjeme so dovoljene samo za Jude, ki so imeli izredne zaslugе za književnost, umetnost in znanost. Inozemski Judje se lahko internirajo ali pa se jim določi prisilno bivališče.

Zagrebiška vremenska napoved: Jasno in hladno.

Zemunska vremenska napoved: Po večini jasno in hladno po vsej državi. Ponekod jutranja megla. Ponoči mraz.

Politični zapiski

Pustimo suho politiziranje

Glasilo JRZ »Samouprava« piše v našem članku, da je v današnjih prilikah svetovnega položaja najbolj sveta dolžnost vseh državljanov Jugoslavije, da se zbirajo v strnjene rodoljubne vrste. »Kar tiče posameznih strank in raznih političnih skupin,« nadaljuje belgrajsko glasilo, »pa naj delujejo v katerikoli delu države, jim je treba povedati, da naj opustijo vsako suho politiziranje v današnjem času. Zbrati se moramo okrog skupnih državnih interesov, ki morajo biti vsem pri srcu, tako onim, ki so na vladi, kakor tistim, ki so v opoziciji. V današnjih trenutkih je treba, da utrjujemo medsebojno zaupanje in da postavimo v ospredje in branimo one dobrine, ki nas drug na drugega vežejo v glavnih ciljih državnega življenja. Ljudske množice to same že davno uvidevajo in instinktivno čutijo. Temu pojavu, ki prihaja iz širokih ljudskih slojev, je treba posvetiti vso pozornost in ga vzeti za smernico rodoljubnega delovanja v današnjem času.«

Hrvatski urad za tisk in propagando

»Hrvatska straža« objavlja, da se bo v okviru banske oblasti banovine Hrvatske ustanovil poseben tiskovni urad, ki bo nosil ime »urad za tisk in propagando«. Banska oblast se trudi, da bi bilo to vprašanje čim prej rešeno, češ, da danes vsaka organizirana oblast civiliziranega naroda razpolaga s takšno ustanovo. List nadalje navaja, da se »začudenjem komentira novica, da kandidira za šefa hrvatskega urada za tisk in propagando dr. Branko Sokolić, o katerem pravi »Hrvatska straža«, da je »v hrvatski javnosti znan kot pobudnik in v naprej določeni predsednik Društva prijateljev Sovjetske Rusije«. Nekateri izjave lista k vprašanju dr. Sokolićeve kandidature pa so bile od hrvatske cenzure pobeljene.

»Tri vrste srbovanja«

Splitški »Narodni list«, glasilo JNS (dr. Grgur Andjelinovič) objavlja pismo iz Belgrada, v katerem, govoreč o zbiranju srbskih strank, trdi, da obstajajo v Belgradu tri vrste »srbovanja« in sicer: Prvo je »episkopsko«, ki ga v duhu srbskega pravoslavlja zagovarjajo nekateri episkopi, drugo »srbovanje« je ono od »Narodne Obrane«, tretje pa tisto, ki ga vodi demokratska in radikalna stranka. K temu pristavlja jugonaciistični list, da se ne strinja z nobenim teh »srbovanj«, ker si »vloga Belgrada zaniša drugače, kakor pa vpreženo v stisnjeno vprego srbsva ali pravoslavlja«.

»Narodni list« o hrvatskem jeziku

Splitški »Narodni list« objavlja razmišljanje nekoga D. G. o hrvatskem književnem jeziku in pravi med drugim sledeče: »Stvar je v tem, da naš hrvatski književni jezik, namreč štokavščina, ni bil nikdar materni jezik ogromne večine Hrvatov, ki govorijo v kajkavskem odnosu čakavskem narečju. Srbski šovinisti bi potemtakem imeli prav, če bi trdili, da smo jim mi Hrvati ukradli njihov književni jezik... Ker bi potemtakem vsi štokaveji bili Srbi, med tem ko vse slovenici kajkavce itak zahtevajo vse za sebe, bi ostal osamo še nekaj sto tisoč čakavskih Hrvatov, ki jih je itak vsak dan manj.«

Trenja v Sarajevu

Iz hrvatskih in muslimanskih — bosanskih listov posnemamo, da se ni prišlo do sporazuma med prizadetimi strankami v Sarajevu, kako naj bo sestavljen bodoči mestni svet v tem mestu. »Hrvatski dnevnik« v naprej izjavlja, da bi Hrvatji ne mogli sodelovati s skupino dr. Behmena, če bi se res zgodilo, da bi jo spustili v mestni svet. Na drugi strani pa zahtevajo, da dobijo poleg muslimanov JRZ, ki jih vodi dr. Kulenović, svojo odborika tudi tisti hrvatski muslimani, ki so organizirani v Hrvatski seljaški stranki. »Hrvatska straža« tem prerekanjem daje naslov: »Odnosi katoliških in muslimanskih Hrvatov«.

Pred imenovanjem novega grško-katoliškega škofa v Križevcih

Zagrebaški »Obzorje« piše, da je minulo že 6 mesecev, odkar je umrl grško-katoliški škof v Križevcih, dr. Njaradi in mu še ni bil imenovan naslednik. Ker mora biti po kanonskih predpisih naslednik imenovan vsaj v razdobju 9 mesecev, se sedaj približuje čas, ko bo spet zasedena križevska grško-katoliška škofija. List pravi, da se imenujejo številni kandidati, toda izbira še ni bila objavljena. Kot kapiteljski vikar vodi škofijo sedaj kanonik dr. Stajatič. Na škofijskem prestolu križevske škofije je bilo do sedaj 25 škofov. Prvi je bil imenovan leta 1611 od papeža Pavla V. Prvi škof je bil Šimun Vratjana.

Nemška protestantska katedrala v Belgradu

V »Hrvatski straži« beremo, da je te dni prišel v Novo Selo pri Vinkovcih protestantski škof iz Berlina Theodor Heckl, ki ga spremlja profesor protestantske bogoslovne fakultete Eugen Gertelmaier in protestantski škof v Zagrebu dr. Filip Popp. Nemški protestantski dostojanstveniki so prišli v Jugoslavijo, pravi list, da se posvetujejo o gradnji velike nemške protestantske katedrale v Belgradu in nameravajo že posvetiti temeljni kamen za to cerkev. V Novem Selu je bila vsedržavna konferenca zastopnikov evangelijskih cerkvenih občin in občni zbor evangelijskega »Gustav Adolf Vereina«, ki skrbi za duševne potrebe Nemcev izven nemške države.

Neobdelana zemlja na Hrvatskem

Zagrebaški »Novosti« objavljajo članek pod naslovom »Gospodarje, ki ne obdelujejo svoje zemlje, je treba proglasiti za narodne sovražnike, njihovo zemljo pa vzeji in dati drugim«. V članku navaja, da je v meji banovine Hrvatske vsako leto 400.000 ha zemlje, ki bi bila plodna in rodovitna, ako bi bila obdelana, a je zapuščen in zanemarjena. List pravi, da je »Gospodarska sloga« trdno odločena, da bo z vso močjo pritiskala, da se takšna zemlja nemarnim gospodarjem enostavno odvzame in odda drugim, ki jo bodo obdelovali, češ, da je to, kar se sedaj dogaja s hrvatsko zemljo, »enostavno sabotiranje življenja hrvatskega naroda« in bi bil prislilni odvzem neobdelane zemlje »dejanje upravičene samoobrambe hrvatskega naroda«.

Novi listi

V Skoplju je začel izhajati nov tednik »Glas Jug«, v Belgradu pa nov tednik »Novosti«, ki ga urejuje Peter Zorkič in ki piše v smislu delavskega glasila Jugorasa.

Nemški listi:

»Z Jugoslavijo ni nobenih zapletljajev niti jih ni treba pričakovati«

Berlin, 18. okt. AA. Sprito že demantiranih poročil, da baje Jugoslavija sodeluje v pogajanjih z Anglijo, Turčijo, Sovjetsko Rusijo in Grčijo, na podlagi česar bi se nemško-jugoslovanski odnosi spremenili in bi bila Jugoslavija potegnena v sedanjo vojno, prinašajo nemški glavni listi kakor tudi pokrajinski flanke, v katerih poudarjajo, da z Jugoslavijo ni nobenih zapletljajev, niti jih ni treba pričakovati.

Tisk zlasti poudarja, da se nemško-jugoslovanski odnosi že leta in leta razvijajo tako, da ni nobenega razloga za vznemirjenje in da ne obstoja nobeno dejstvo ali problem, ki bi mogel dovesti do kakršne koli spremembe v nemško-jugoslovanskih odnosih.

Ukinjeni potniški vlaki

Belgrad, 18. okt. AA. Zaradi znatno povečane prometa tovornih vlakov je bila železniška uprava prisiljena od ponedeljka 28. oktobra ukiniti na področju ljubljanskega železniškega ravnateljstva naslednje potniške vlačice:

Na progi Belgrad—Jesenice brzovlak, ki odpelje iz Belgrada ob 9.02.

Na progi Ljubljana—Belgrad brzovlak, ki odhaja ob 4.48.

Na progi Jesenice—Ljubljana brzovlak, ki odhaja z Jesenice ob 7.46.

Ljubljana—Postojna: vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 23.25, iz Postojne nazaj pa ob 7.25.

Celje—Velenje: Odhod iz Celja ob 19.05 in obratno odhod iz Velenja ob 20.33.

Slovenjgradec—Dravograd-Meža: odhod iz Slovenjgradca 5.24 in obratno iz Dravograda-Meže ob 20.37.

Ljubljana—Novo mesto: odhod iz Ljubljane ob 16.58 in obratno odhod iz Novega mesta ob 15.57.

Kočevje—Grosuplje: odhod ob 4.10 iz Kočevja, iz Grosuplja pa ob 5.30.

Maribor—Prevalje: odhod iz Maribora ob 10.40, iz Prevalj nazaj pa ob 14.55.

Trebnje na Dol.—Sevnica: odhod iz Trebnjega ob 18.58, nazaj iz Sevnice pa ob 19.21.

Pragersko—Čakovec: odhod s Pragerskega ob 9.11 ter 21.42, iz Čakovca nazaj pa ob 12.10 in 19.34.

Ormož—Murska Sobota: ob 10.11 iz Ormoža in ob 10.22 iz Murske Sobotice.

Ljutomer—Gornja Radgona: Odhod iz Ljutomera ob 6.10, 11.16 in 14.08, nazaj iz Gornje Radgone pa ob 7.03, ob 10.05 in ob 15.10.

Ljubljana—Kamnik-mesto: odhod iz Kamnika 7.03, 10.05, iz Kamnika-mesto pa ob 20.05, 14.29 in 9.47.

Kranj—Tržič: odhod iz Kranja 21.21 in 9.05, odhod iz Tržiča 20.18 in 10.49.

Jesenice—Rateče-Planica: odhod ob 8.09 in 12.10, iz Rateč-Planice nazaj pa ob 9.28 in 14.59.

Vlaka št. 8020/8613 na progi Jesenice—Rateče-Planica ter št. 8423/8424 na progi Ljubljana—Kamnik-mesto vozila samo ob nedeljah.

Nove uredbe

Nove uredbe proti Judom

Belgrad, 18. okt. m. V zvezi s pred kratkim objavljeno uredbo o Zidih zatrjujejo dobro poučeni krogi, da je pripravljeno še več novih uredb proti Židom in sicer v zvezi z njihovim delovanjem na kulturnem, umetniškem in duhovnem polju. Tako je med drugim pripravljena uredba o nadzorstvu nad filmi, filmskimi reprodukcijami, gledališči in radijskimi oddajami, ki se nanaša na ravnatelj filmskih podjetij, proizvajalce in vse tiste, ki se bavijo s prodajo ali prikazovanjem filmov, kot tudi na ostale nameščence židovskega rodu, ki so zaposleni v filmski industriji, proizvodnji ali pa prodaji in prikazovanju filmov. Istočasno bodo vsi Židje odstranjeni z vseh položajev in postojank, s katerih bi mogli na kateri koli način izvajati duhovni, umetniški ali kak drug kulturni vpliv na družbo. Prav tako je pripravljena tudi uredba o nadzorstvu nad tiskarskimi, izdajateljskimi, časopisnimi in knjižničnimi podjetji. Po tej uredbi bodo istotako vse osebe židovskega rodu odstranjene iz dotičnih podjetij in ustanov.

Nadzorstvo nad cenami vseh vrst žice

Belgrad, 18. okt. AA. Na podlagi uredbe o nadzorstvu nad cenami (uredba od 3. februarja 1940) sta minister za trgovino in industrijo ter minister za socialno politiko in ljudsko zdravje sklenila:

1. Da se nadzorstvo nad cenami v smislu uredbe o kontroli cen izvaja tudi na a) železne in jeklene predmete, izdelane iz valjane žice ali iz vlitve žice v obročih ali v palicah vsake dolžine, okroglo ali oglatno v kakršni koli izdelavi; b) bodočo živo, okroglo ali oglatno v kakršni koli izdelavi.

2. Da za vse proizvode urad za nadzorstvo nad cenami določi maksimalne cene za vso državo.

3. Ta sklep stopi v veljavo na dan objave v »Službenih novinah«.

K omejitvi uporabe bencina

Belgrad, 18. okt. AA. Zaradi dopolnitve odloka št. 4 o omejitvi prometa s motornimi vozili sta minister za trgovino in industrijo ter finančni minister predpisala dostavek k temu odloku, ki se glasi: Na podlagi čl. 1 uredbe o omejitvi prodaje tekočega goriva in prometa s motornimi vozili (od 10. novembra 1939), predpisuje naslednje dopolnilo k odloku št. 4 o omejitvi prometa s motornimi vozili:

Čl. 1. V čl. 2. odloka št. 4 se dodaja na koncu nova točka 5, ki se glasi: Benska uprava oziroma uprava mesta Belgrada sme dovoliti tudi druge izjeme, če to zahtevajo gospodarski ali javni interesi. Prošnje za takšne izjeme bo reševal poseben odbor, ki ga bo sestavljal pristojni ban oziroma upravnik mesta Belgrada iz uradnikov podrejene uprave. V točki 2. čl. 5 odloka št. 5 je treba za besedo »podjetja« postaviti vejico, zatem pa dodati: z izjemo gospodarskih podjetij ali lastnikov avtomobiljev.

Čl. 2. To dopolnilo stopa v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

Pravilnik o poslovnih rezervah

Belgrad, 18. okt. m. Finančni minister je predpisal spremembe in dopolnitve v pravilniku o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnih podjetjih, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in združenih organizacijah, kakor tudi o delnem vlaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje. Po teh spremembah in dopolnitvah se odstavek 3, čl. 20 spremeni in glasi: »Poleg tega vse te ustanove morajo dostaviti v roku petnajstih dni od dneva svojega letnega običnega zbora delničarjev svoj zaključni račun finančnemu ministru in pristojnim ministrstvom.« Čl. 23 se doda nov odstavek: »Nedopustitev pregleda knjig in dokumentov kontrolnim organom, ki jo določa ta uredba, se smatra v smislu čl. 12 te uredbe za prekršek.«

Kontrola uvoza parafina

Belgrad, 18. okt. m. Trgovinski minister je na podlagi čl. 1, odst. 2, in čl. 2, odst. 1, uredbe o kontroli zunanje trgovine z dne 18. septembra 1940 predpisal naredbo o kontroli uvoza parafina iz 1831 in 2 uvozne carinske tarife. Po tej naredbi se uvoz parafina stavi pod kontrolo ravnateljstva za zun. trgovino. Parafin lahko uvažajo samo uvozniki parafina, ki so registrirani pri

ravnateljstvu za zun. trgovino ali pri organizacijah, ki so od ravnateljstva pooblašene (ekspoziture ravnateljstva, oddelki za TOI, banska oblast banovine Hrvatske in druge oblasti), in sicer na podlagi uvoznega potrdila. Uvožno potrdilo izda registriranim uvoznikom ravnateljstvo za zun. trgovino ali organizacije, ki so od njega pooblašene. Carinske oblasti ne bodo izvršile uvozniku carinjenja parafina, če ta ne poskrbi za uvožno potrdilo. Uvozniki parafina morajo v roku petnajst dni, ko se ta naredba uveljavi, poslati prošnjo registriranemu ravnateljstvu za zunanjo trgovino ali organizacijam, ki so od njega pooblašene.

Prodajne cene špirlita

Belgrad, 18. okt. m. Finančni minister je z odlokom z dne 8. oktobra 1940 odločil, da se začenši od 15. oktobra 1940 pa do nadaljnjega uradne prodajne cene špirlita po njegovi vrsti in namenu določi:

1. Za denaturirani in dehidrirani špirit, nabavljen za bencinsko mešanico, franko tovarna špirlita oziroma dehidrirana postaja plus skupni davek, za 1 kg 10.50 din.
2. Za rafinirani špirit za proizvodnjo smodnika, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 kg 11.60 din.
3. Za rafinirani špirit za pitje, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 hl 16.80 din.
4. Za gorilni špirit 90%, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 hl 10.50 din.

Kako Hrvati izdajajo slovenske koledarčke

»Hrvatska straža« je pred nekaj dnevi pod podobnim naslovom napadla po pravici ženski list »Eva«, ki izhaja v Ljubljani v hrvščini in ga odkloni. Toda pri tem je neumestno in žaljivo napadla tudi Slovence sploh ter napisala, da je kulturni škandal že to, da se še danes nahajajo v Ljubljani takšni tipi, ki hočejo nam Hrvatom v našem jeziku soliti pamet. Vsi naročniki pa, da se »pregreše« proti hrvatski nacionalni vzajemnosti, ker s hrvatskim denarjem podpirajo nehrvatski tisk... Tokaj nato pa proti »ljubljskim in podobnim vsiljencem« nastopi s pozivom za obrambo ter kliče samozvestno — kot smo že včeraj poročali — »Slovence pozivamo, naj nas Hrvate pustijo pri miru... Tudi mi Hrvati ne izdajamo nobenega lista v slovenščini. Tako drži se nismo, ker se nočemo v tuje vtikati«. (Podčrtali mi!) Tako piše zagrebški dnevnik, toda zagrebški trgovci delajo drugače. Nečemo imenovati pri tem tistega zagrebškega šunda, ki prihaja v slovenskem jeziku med nas po 1 din in s katerim se zastruplja prav naš mali človek; ne imenujemo pri tem slovenskega koticika »Kopriva«, ki ne samo, da piše tudi Slovincem in se vtika v naše zadeve, temveč tudi mrcvari lepo slovenščino, da se Bog usmili. Vsaj to prednost imajo hrvatske tiskane brošure v Ljubljani, da je hrvščina poštna, da jo pišejo povsod Hrvati, dočim o zagrebški slovenščini rajši molčimo. Pokazati pa hočemo danes samo na en nov zgled takega zagrebškega »vdora v tuje zadeve«, ki je tako kričoč, da ne vem, kaj bi Hrvati storili v nasprotnem primeru.

Pred seboj imamo Dijaški koledarček za leto 1940-41, ki ga je uredil Vjekoslav Višesević v Zagrebu, izdala pa uprava Dijaškega kalendara. Je to že XV. letnik tega Dijaškega kalendara, ki je za Hrvate zelo dober. Sedaj pa so gospodje iz uprave prišli na misel, da bi se dalo kaj zaslužiti tudi s polovično priredbo tega hrvatskega koledarja v slovenščino. Tako je nastal ta Dijaški koledar, ki je pravi »kulturni škandal« in zaradi katerega padejo na Hrvate nazaj zopet vse očitki, ki so jih izrekli proti nam, ter zopet veljajo za Slovence vsi tisti pozivi k samoobrambi, ki so bili ob slovenskem primeru naslovljeni na Hrvate. Ta Dijaški koledar je namreč zmes slovenskih in hrvatskih člankov. Koledarski del sam je hrvatski, inserati vsi hrvatski, vsi informativni članki o šolah v Jugoslaviji, o šolskih praznikih, o pravih, zemljepisnih podatkih, o banovini Hrvatski še posebej, kratak kronološki pregled narodne zgodovine, mali glasbeni leksikon, najvažnejše o našem knjižnem jeziku in pravopisu (mislim je seveda — hrvatski!), nepravilni francoski glagoli, nemški glagoli itd. itd. vse to je v — hrvščini, torej vsaj štiri petine vsega tiska. Slovenskih člankov je samo bore malo, na pr. Naši jadranci, reklama za Odisan pasto, Ali hočeš biti bogat, Kaj je varčnost, O štednji, Poziv naših hranilnic (reklama), Iz zgodovine fizike, Fotografiranje v barvah (reklama), Upoznajmo našo vas, O tvoji zaščiti. To je vse in nič več. In to

5. Za gorilni špirit 95%—96%, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 hl 12.50 din.

6. Za surovi špirit za proizvodnjo kisa, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 hl 10 dinarjev.

7. Za rafinirani špirit za proizvodnjo kisa, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 hl 11 din.

8. Za surovi špirit v industrijske namene, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 hl 11 din.

9. Za rafinirani špirit v industrijske namene, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 hl 13 din.

10. Za špirit za okrepitev vina za izvoz, franko tovarna špirlita plus skupni davek, za 1 hl 10 din.

11. Za rafinirani špirit za proizvodnjo izvoznih predmetov, franko postaja kupca plus skupni davek, za 1 hl 19 din.

12. Za rafinirani špirit za privatna trošarinska skladišča za obdavečevanje, franko tovarna špirlita plus skupni davek, za 1 hl 20.80 din.

Od uradne prodajne cene denaturiranega špirlita, ki je namenjen za mešanje z bencinom, se mora, kakor tudi doslej porabiti 1.50 od 1 kg izključno v korist poljedelskih tovarnih špirlita za povečanje njihovega že obstoječega preferenciala.

Pino in Pia Mlakar v Belgradu

Belgrad, 18. okt. m. V tukajšnji operi sta snoči zopet nastopila znana slovenska umetnika Mlakar. Za njuno predstavo »Loka« je vladalo v belgrajskih umetniških krogih izredno zanimanje. Ze več dni pred predstavo so bile vse vstopnice razprodane. Pri snočni predstavi je bila zbrana vsa belgrajska elita, ki je Mlakarjeva na odru toplo pozdravila. Mlakarjeva sta v Belgradu že stara znanca in sta na odprtem odru dobila krasne šopke cvetja ter ju je občinstvo za njuno globoko občutenost in podano umetniško stremljenje ponovno klicalo pred zastor. Snočnja predstava Mlakarjevih pomeni za Belgrad velik umetniški dogodek, ki je znova potrdil sloves slovenskih umetnikov, ki sta naša največja plesna umetnika. Pri snočni predstavi Mlakarjevega »Loka« so bili navzoči minister dr. Krek z gospo, pomočnik prosvetnega ministra Boško Bogdanovič in drugi.

Trgovci z dekleti v Nišu

Niš, 18. oktobra. m. V Nišu je te dni policija odkrila dobro organizirano trgovino z belim blagom, ki sta jo vodila dva kavarnarja. Policija ju je prišla prav v času, ko sta izročala dve dekleti za 5000 din svojim kupcem na postaji. Na policiji sta se izgovarjala, da jima starši od deklet dolgujejo večjo vsoto in sta zato hotela dekleti prodati. Po zaslišanju je policija kavarnarjema dovolila, da se branita na sodišču.

Belgrajske novice

Belgrad, 18. okt. AA. Pod predsedstvom Nj. kr. Vis. kneginje Olge je bila na dvoru seja ozgaja odbora za otroško zaščito. To je bila 20. seja, posvečena reševanju vprašanja otroške zaštite za primer vojne. Trajala ju poludruge ure.

Belgrad, 18. okt. m. Danes je bilo v Belgradu več političnih sestankov. Podpredsednik vlade dr. Maček je imel danes dopoldne najprej razgovor z ministrom dr. Krekom, nato pa z novo imenovanim katoliškim škofom v Skoplju dr. Smiljanom Čekado. Po teh konferencah je imel sestanek s članom izvršil. odbora SDS Venčeslavom Vilderjem, na kar se je z brazim vlakom odpeljal v Zagreb.

Belgrad, 18. okt. m. Minister za telesno vzgojo ljudstva je potrdil pravilnik br. 7115-40, to je pravilnik Slovenske teniske zveze ter je tako poleg srbske teniske tudi slovenska narodna teniška zveza dobila svojo pravno veljavo.

skrpucalo nosi slovensko ime!!! Toda najhujše to še ni. Najhujše je to, da je slovenščina, ki se s tem koledarčkom daje v roke slovenskemu dijaku povsem nezadostna, sramotna in že samo zaradi tega bi bilo treba ta koledarček slovenskemu dijaku naravnost prepovedati! Samo površno je treba pogledati te redke slovenske članke in zaboli te glava in srce. Najmanjši slovenski pregovor — pa je napačen. Na pr. »Delavcem (i) človeku je čas kratak« (str. 15), »Ono si (brez vejice) kar delaš« (31), »Gdaj« (72), »Gledano« (72), »potpis« (73) itd. Če bi se slovenski dijak opravičil tako, kakor mu podaja obrazec ta koledar, bi dobil na mestu dvojko, n. pr. »učenec je izostal, ker je imel zubobol zato prosim da«, ter spodaj »potpis roditelja« (74). Kje so slovenske besede? Kje vejice in na pravič? Ali: izvolite opravičiti ure »katere je skozi ta čas zamudil« (73). Nekaj cvetk iz slovenskih (i) člankov: »Mladina, nade vsakega naroda, bavila se je... Vse pogostejše srečamo (i) mladence z (i) znakom... Še nikoli se ni zgodilo, da jadrlec bi se (i) svoji diplomii odrekel, »taborsko življenje«, »znak počasti«, zaključek: »današnja mladina ima mnogo več smisla za životne (i) probleme — z eno besedo: ogromno več (i) razume življenjsko stvarnost« (str. 128—132). Pa to je samo nekaj cvetk iz enega samega članka brez ozira na interpunkcijo, ki je povsod pomanjkljiva! Ali: »Sigurno je da je delo vso naše veselje, vso naše življenje!! Ali: »O štednji. Rečeno je, da se lahko štedi v razne svrhe, torej z odrejenim ciljem, a ravno tako za nepriznane cilje. Opomniti smo, da se lahko štedi v vsemu: v denarju, obleki, obvalah itd. Takrat smo videli, da nas štedenje varuje od škrtosti« (170) itd. itd. To je samo nekaj primerov, navedenih zato, da ne bi kdo mislil, da si izmislijam. Ali naj bo ta zagrebški Dijaški koledar za l. 1940-41 s temi kratkimi in sporadičnimi članki v tako spakodani hrvatski slovenščini in neslovenskem pravopisu — slovenski? In poleg tega še to, da ni v njem niti trohice slovenskega duha! Tudi to! Ali se ne bomo proti takemu kvarjenju slovenskega dijaštva, naše mladine, organizirali v samoobrambo kot kličejo Hrvati ob primeru, ko ljubljanski list paži lepo hrvščino. Ali niso v tem primeru tudi nekateri Hrvati »tako drzni, da se vtikajo v tuje zadeve«? Tudi mi Slovenci lahko z njihovimi besedami zakličemo njim samim nazaj njihove besede: »Slovenski jezik in naše slovenske dijake pustite pri miru! Drago bi nam bilo, da dobronamerni Hrvati ob priliki tega škandala napravijo takšnemu vmešavanju v tuje stvari konec«.

A Mi morda ne bi napisali tako ostrih besed, da jih nam niso položili Hrvati sami v usta. Toda molčati bi ob tem in takem Dijaškem koledarčku v imenu slovenske stvari nikakor ne smeli. In tudi ne moremo — nočemo pa s tem braniti »Eve«. Le-to bi nas zanimalo, kaj bi Hrvati napravili, ko bi jih Slovenci pitali s tako hrvščino, kakot nam oni pošiljajo »slovenske« tiskovine.

Poleg stalnih napadov z zraka tudi hujši spopadi na morju

Za zadnja poročila o vojnih dogodkih je značilno, da govorijo ne samo o nadaljnjih srditih letalskih borbah tako na angleško-nemškem bojišču kakor na italijansko-angleški fronti, marveč tudi o obsežnih spopadih na morju, kjer so se srečale ali skupine obojnih vojniških ladij ali pa letala in vojne ladje. Današnja poročila javljajo na obeh bojiščih številne takšne spopade, kar daje vojnim dogodkom spet možnost novih razvojev, a na vsak način napoveduje večje dogodke na obeh bojiščih.

Angleško-nemška fronta

Boji na morju Nemška poročila

Berlin, 18. oktobra. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča:

Pri izhodu bristolkega preliva je prišlo do spopada med nemškimi rušilci in angleškimi križarkami. Naši rušilci so napadli močnejšega sovražnika ter zadeli s torpedom eno sovražno vojno ladjo. Sovražnik se je nato umaknil iz boja. Nemška letala so zadela z bombami nekatere sovražne ladje. Naši rušilci so se vrnili neopškodovani v svoja oporišča.

Kakor je bilo že sporočeno, so preteklo noč naši hitri bojni čolni potopili ob jugovzhodni angleški obali dve sovražni oboroženi ladji ter dve ladji cisterni s skupno tonažo 33.000 ton. Podmornica, ki ji je poveljeval kapitan bojne ladje Bleihorst, je potopila na svojem zadnjem pohodu 42.000 ton sovražnega trgovskega brodevja. S prejšnjimi uspehi je ta podmornica potopila skupno že 93.862 ton sovražnih ladij.

Močne skupine bojnih letal so spet izvedle napad na angleško podmornico.

Pri Le Havru je naša obalna baterija obstreljevala sovražno podmornico. Napad so nadaljevala bojna letala »Stucke«. Po bombardiranju so se pojavili na morskem površju deli podmornice, tako da se lahko računa, da je bila podmornica uničena. Obalske baterije so prisilile s srditim ognjem sovražne bitre bojne čolne, ki so se poskušali približati flandrijski obali, da so opustili svojo namero in se umaknili.

Berlin, 18. okt. AA. DNB: Včeraj sta dve angleški letali izvedli napad na neki nemški bojni čoln. Uspešni učinek topov z bojne čolna pa ni dovolil angleškima letalom, da bi se približali. Angleški letalci so na nemški bojni čoln vrgli svoje torpede na večje daljave. S spretnim manevriranjem se je bojni čoln izognil torpediranju.

Spopad ob norveški obali

Berlin, 18. okt. AA. Stefani: Ob norveški obali je več angleških rušilcev napadlo manjše pomožne nemške ladje. Neka nemška ladja se je po junaški obrambi potopila z dvignjeno zastavo. Angleški rušilci so streljali na nemške mornarje, ki so se skušali rešiti.

Angleška poročila

Spopad pri Brestu

London, 18. okt. t. Reuter: Admiraliteta poroča: Naša letala so včeraj jutraj opazila zahodno od Bresta 4 nemške rušilce. Naše lahke pomorske sile so takoj odplule, da bi prišle v stik s sovražnimi ladjami. Popoldne je nastopila boljše vid-

Katoliški vzgojitelji

Apostolstvo molitve priporoča kot mesečni namen molitve za mesec november vernikom, naj molijo za katoliške učitelje in učiteljice. Ta namen je zlasti v današnjih dneh izredno važen, ker je človeška družba tako razrvana, da se zmeraj bolj pozablja na verske temelje človeške družbe. Naloga katoliških vzgojiteljev je, da resujejo v našem času te osnove našega življenja, kajti pouk življenjskih načel ne sloni samo na spoznavanju praktičnih vrednot in potreb, ampak tudi na spoznavanju resnic duhovnega in verskega značaja.

Že pokojni papež Pij XI. je v svoji okrožnici »Vzgoja krščanske mladine« zapisal, da »šola ni samo javna ustanova, ampak je tudi pomožna ustanova za družino in za Cerkev. Zato se mora šola in vzgojitelj v šoli držati temeljnih načel, ki vodijo krščansko družbo; obenem z družino in s Cerkvijo mora učitelj sodelovati pri vzgoji mladine, ki mu je zapu-pana od sedmega leta starosti.« Družina in njen nauk, ki ga v prvih najnežnejših časih daje otroku, se veže z delom Cerkev; prav tako se mora delo v šoli v prvi vrsti naslanjati na nauke, ki jih daje Cerkev.

Toda delo v šoli je prežeto z najhrajšimi vezmi nežnosti. Otroci začne hoditi v šolo s sedmim letom in navadno prinese z doma najlepše slike o življenju. Vse te vtise mora znati učitelj pravilno zagrabit in jih voditi naprej tako, da bo z njimi lahko uspel pri nadaljevanju vsega pouka. Prvi vpliv se začne kazati v otrokovi vesti, ki je še vsa nepokvarjena in dovzetna za samo dobro. V tej dobi se mora vzgojitelj najtesneje držati verskih navodil in resnic, da otroku ne vzame najsvetejšega, kar ga spremlja naprej v življenje. Drugi korak je nato priprava za sprejem prvega sv. obhajila. Otroci se sv. Eucharistije oprime z vso svojo mladostno ljubeznijo, da bo velik in globok propagandist svete vere in njenih resnic.

Katoliški vzgojitelj bo naletel na največ težav v dveh ozihih: 1. številnih družin prihajajo otroci v šolo popolnoma nepoučeni, ker so doma glede verskih zadev popolnoma brezbrizni. Drugi oziir pa je ta, da se otroci, ki prihajajo v šolo versko brezbrizni, za vse življenje vdajo brezbriznosti in njihovi otroci in vnuki bodo prihajali v šolo še bolj brezbrizni ko pa do sedaj.

Da bo katoliški učitelj popolnoma na svojem mestu, mu je najbolj potrebna lojalnost in čistost. Otroci so nagnjeni k lažljivosti in tudi mahnite laži na otroke najpogubnejše vplivajo. Učitelji morajo biti prežeti z globoko pobožnostjo. Razred se naj ne poučuje samo v verskih resnicah, potrebno bi bilo tudi, da se od časa do časa ves posveti skupni molitvi, ki naj med učenci goji zavest in blagodat pobožnosti.

Najlepši uspeh pa imajo tisti vzgojitelji, ki lahko vplivajo pri učencih na izbiro njihovega poklica. Sv. Tomaž Akvinski trdi, da se v vsaki duši lahko vzbudi veselje do verskega poklica, ker ta poklic živi skrit v vsaki krščanski duši. Ta naloga bo najbrž najtežja, toda kos ji bodo tovrstni številni pravi katoliški vzgojitelji.

ljivost in je takoj po poldnevu neka naša križarka napadla sovražnika z velike daljave kakšnih 100 milj južnozahodno od Landsenda (Finisterre). Sovražne ladje so se takoj umaknile kakor hitro so bile napadene. Naše ladje so jih v mraku zasledovale, toda nobena bomba ni zadela. Naša letala so prav tako metala bombe in je ena zadela tik ob krmo nekega rušilca, toda v mraku ni bilo mogoče ugotoviti, kakšen je bil končni uspeh. Nemška trditve, da je bila torpedirana ena naših ladij, ne ustreza resnici, kajti niti ena naših ladij ni dobila niti najmanjše poškodbe.

Spremembe v angleški admiraliteti

London, 18. okt. AA. Reuter. Ministrstvo za mornarico je objavilo, da je bil podadmiral sir Henry Harwood imenovan za lorda-komisarja admiralitete in za pomočnika načelnika mornariškega glavnega štaba in to od 2. decembra naprej. Podadmiral John Towey je bil imenovan za glavnega poveljnika domačega brodevja in bo svojo službo nastopil po drugem decembru. Sir Henry Harwood, ki je star 51 let, je zmagovalac iz bitke pri Riu Plat, kjer je poveljeval »Achillesu«, »Ajaxu« in »Exeterju«. Kot pomočnik načelnika glavnega štaba je že sodeloval pri raznih vprašanjih pomorske strategije in z mornariškim ministrom. John Towey je star 54 let in je poveljeval oddelku rušilcev na Sredozemskem morju dve leti pred sedanjim vojno in se je udeležil med zadnjo svetovno vojno tudi bitke pri Jutlandu.

Dosedanji poveljnik domačega brodevja sir Charles Ferbes pa je dobil drugo zaposlitev.

Boji v zraku

Nemška poročila

Iz nemškega vojnega poročila, ki ga objavljamo pod naslovom borb na morju, posnemamo glede letalskih bojev sledeča poglavja.

Močne skupine bojnih letal so spet izvedle napade na važne vojaške cilje v jugovzhodni Angliji ter se jim je kljub neugodnim vremenskim razmeram posrečilo v vzhodnem predmestju Londona razrušiti železniško postajo ter doke »Victoria«, v mestnem okraju severno od Temze pa važne industrijske naprave.

Preteklo noč so se nadaljevali letalski napadi na industrijske in pristaniške naprave v Londonu, Liverpoolu in Birminghamu. Pred angleška pristanišča se naprej polagamo mine.

Angleška letala včeraj niso letela nad Nemčijo.

Pri letalskih spopadih je sovražnik včeraj izgubil 17 letal, nemške izgube pa znašajo 7 letal.

Berlin, 18. okt. AA. DNB. Včerajšnjega napada na London se je udeležilo okoli 200 nemških letal, ki so napadala drugo za drugim. Kljub slabemu vremenu so nemška letala opravila svoj polet in dosegla svoje cilje. Povzročena škoda je velika. Angleška letala so se izogibala borbi, vendar pa je ponekod prišlo do letalskih bitk in je bilo med bitkami streljenih 17 sovražnih letal, nemško letalo pa samo eno. Prav tako uspešni so bili tudi napadi nemških letal, ki so bili izvršeni ponoči med četrtkom in petkom. Podrobnosti o uspehih snočnjega bombardiranja še ni.

Angleška poročila

London, 18. okt. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Nemški letalski napad je tudi v pretekli noči v glavnem veljal Londonu. Bombe so bile vržene tudi v južni Angliji in na neko mesto na reki Mersey (Liverpool). Nemška letala so bombardirala tudi nekatere druge kraje v srednji in južni Angliji. Škoda na splošno ni velika in so najbolj trpele stanovanjske hiše. Industrijske podjetja so tudi trpela precej škode. Človeških žrtev ni bilo mnogo. V včerajšnjih bojih so bila sestreljena 4 nemška letala. Angleške izgube znašajo 3 letala.

Zasebno poročilo Reuterjevega poročevalca pravi, da so bili nočni napadi manjšega obsega,

Angleži odprli cesto na Kitajsko

Na stotisoče ton vojnega blaga se je začelo valiti na Kitajsko k Cangka šeku

Sanghaj, 18. oktobra. AA. Stefani: Iz Birmanije poročajo, da je snoči začelo več tisoč ameriških tovornih avtomobilov voziti med birmansko mejo in Cunkingom. Vozila so prevažala orožje za Cangkaška proti Japonski. Ker pa so Japonci zavzeli postojanke v Indokini, so v zelo ugodnem položaju, da lahko bombardirajo to cesto. Predvidevajo, da bo danes, ko se bo začelo nadaljnje oskrbovanje Cangkaškega vojnega materialom s strani Anglije in Amerike, važen datum v razširjanju kitajsko-japonskega in evropskega spopada.

Rangoon, 18. okt. t. Reuter: 4000 velikih tovornih avtomobilov, naloženih večidel z municijo in orožjem, je čakalo na trenutek, ko bo spet cesta skozi Burmo v Kuning, prestolnico kitajske pokrajine Junan, odprta. Vozniki so se zavedali, da se podajajo na zelo nevarno pot, ker je velika verjetnost, da bo transport bombardiran od japonskih letal, ki imajo svoja oporišča sedaj v francoski Indokini. Avtomobili, ki so vsi zeleno prebarvani, bodo potovali več ali manj ponoči. Z avtomobili potuje veliko število delavcev, ki imajo nalogo, popravljati cesto, če bi bila medtem poškodovana. V Lasio čaka še 100.000 ton blaga na prevoz na Kitajsko, medtem ko je v Rangoonu pripravljenih pol milijona ton raznega blaga, da se stovori na Kitajsko. Angleži bodo po isti poti izvažali nazaj iz Kitajske volno in dragoceno kovino wolfram.

Rangoon, 18. okt. b. Samkaj je priplulo več ameriških trgovskih ladij, polnih avtomobilov in vojnega materiala, ki je namenjen za osrednjo vladno maršala Cangkaškega. Tovorni vlaki neprestano vozijo iz Rangoona v Lasio. Delavci delajo noč in dan na izkrcavanju vlakov, avtomobilske kolone pa ena za drugo odvažajo municijo in orožje v notranjost pokrajine Setuan Kitajci so v zadnjih treh mesecih cesto usposobili za najtežji promet.

kakor prejšnje noči. Nemški bombniki so prihajali v valih, toda med njimi so bili dolgi presledki. V Londonu so predvsem trpela predmestja. Med poškodovanimi zgradbami je spet ena bolnišnica in ena cerkev. Napaden je bil spet Liverpool, Birmingham in Manchester. Ena bomba je včeraj padla v bližino katedrale v Canterburyju, toda cerkve ni poškodovala. V letalskih krogih so sodili, da je bilo nad vso Anglijo in računana vsa noč vsaj 1000 nemških letal, ki so napadala.

London, 18. oktobra. t. (Reuter.) Danes je bil nad Londonom mir. Samo enkrat je bil dan znak za letalsko nevarnost. Na neko kmetijo pri Londonu je bilo vrženih vsega 10 bomb. Iz drugih krajev ni poročil o kakšnih napadih, razen na jugovzhodu, kjer so opazili dve nemški letali.

Angleži o civilnih žrtvah

London, 18. okt. t. Ministrstvo za notranjo varnost objavlja: V mesecu septembru je bilo med civilnim prebivalstvom 6954 smrtnih žrtev, 10.615 pa hudo ranjenih žrtev. Število odraslih žrtev znaša 3077 mrtvih in 5309 hudo ranjenih. Zensk je 3138 mrtvih in 5409 hudo ranjenih, otrok pod 14 let starih 694 mrtvih in 755 hudo ranjenih.

Sovjetska sodba o letalskih napadih

Moskva, 18. okt. t. Moskovski radio je snoči dal svojo pojasnila k bojem med Anglijo ter omenil, da je angleško letalstvo še vedno zelo aktivno, ker njegovi napadi na Nemčijo postajajo čedalje večji po obsegu, čeprav morajo angleški

bombniki preleteti tja in nazaj nad 2000 km. Radio je pristavil, da nemški napadi na angleška pristanišča doslej niso imeli zaželenega uspeha, ker se angleško brodevje še vedno nahaja v njih, kakor poprej.

Napadi na Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 18. oktobra. AA. DNB: Preteklo noč britanske letalske sile niso izvedle nobenih napadov na nemško ozemlje.

Berlin, 18. oktobra. AA. DNB: Preteklo noč so oddelki britanskih letalskih sil na osmih različnih mestih izvedli napad na francosko obalo, prav tako pa tudi na obalo ob Rokavskem prelivu. Nemška protiletalska artilerija se je tako uspešno udejstvovala, da so se britanska letala morala vrniti, ne da bi vrgla eno samo bombo.

Angleška poročila

London, 18. okt. t. Reuter. Včeraj popoldne so močne skupine angleških bombnikov napadle pristanišča ob Rokavskem prelivu in so nastali spet požari in eksplozije.

Letalsko ministrstvo poroča, da so v času od 5. do 15. oktobra vsega napadli 52 različnih ciljev v Nemčiji, v glavnem pa tovarne in skladišča za tekoče gorivo, bencin in železniške zgradbe.

Jutri na TOMBOLO v Kranj

Danes zadnji dan za tablice po din 5'—; jutri bodo po din 6'—

Vrši se ob vsakem vremenu in ob vsaki udeležbi!

Sredozemsko bojišče

Boji v zraku

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 18. okt. Stefani: 133. uradno poročilo glavnega štaba italijanske vojske se glasi:

Sporočajo ime poveljnika bombnika, ki je torpediral angleško križarko »Liverpool«. To je letalski stotnik Massimiliano Erassi.

V severni Afriki so naši letalski oddelki izvedli kljub težavnim vremenskim razmeram uspešno bombardiranje letališča v El Tabi in Marsa Matruhu. Prav tako je bil izveden polet nad letališčem El di Keila pri Aleksandriji. Med Marso Matruhom in El Etabe so bile bombardirane vojaške naprave in sovražne kolone. Vsa naša letala so se vrnila.

V vzhodni Afriki so naša letala bombardirala letališče in pristanišče v Adenu ter so pri tej priliki povzročila velike požare. Sovražna letala so bombardirala Negeli, povzročila so pa le neznatno škodo.

Rim, 18. okt. t. Stefani poročajo k angleškim obvestilom o nadoblasti angleškega letalstva nad italijanskim na področju severne in vzhodne Afrike, da so to fantastične trditve, kajti delovanje italijanskega letalstva vsak dan narašča po sili in obsegu. Italijanska letala po vrsti bombardirajo angleške postojanke v Rdečem morju in v Adenskem zalivu, kjer imajo velike uspehe in povzročajo veliko škodo, inicijativne napadanja pa ne pustijo iz svojih rok.

Curij, 18. okt. b. Angleške ogledne patrulje, ki se jim je posrečilo neopaženo prodreti do prvih italijanskih postojank, so ugotovile, da so čete maršala Grazianija zaposlene z gradnjo zaklonišč za hrano in vodo. Močni pionirski oddelki gradijo z vso naglico ceste. Te patrulje so se prepričale tudi o tem, da so med Italijanskimi vojniki pomešani tudi nemški vojaki. Moč teh čet, za katere pa mislijo, da bodo uporabljene pri nameranih operacijah proti Egiptu, ni znana.

Angleška poročila

Kairo: Vrhovno poveljstvo objavlja o delovanju letalstva naslednje uradno obvestilo:

V noči od 15. na 16. oktober so angleški bombniki napadli Tobruk, kjer so bombe zadele

3 sovražne prevozne ladje ter važne vojaške zgradbe. Isto noč so bila bombardirana tudi Bardia in Sollum. V Abesiniji so naši bombniki napadli Guro. V Sredozemskem morju je naš lovec poškodoval sovražno vodno letalo. Južnoafriške letalske skupine so bombardirale sovražne postojanke v južni Abesiniji in Somali. Italijanski bombniki so napadli Marsa Matruh, toda škode niso povzročili. Poskušena sta bila dva napada na Aleksandrijo, ki pa nista uspela, ker so naši lovec sovražnika pregnali, predno je mogel vreči bombe.

Kairo, 18. okt. t. Reuter: Vrhovno poveljstvo poroča: V noči od srede na četrtek so naši bombniki dvakrat napadli italijanske postojanke v Abesiniji. Bombardirali so Diredavo in cesto, ki pelje skozi to mesto, nadalje letališče v Diredavi ter železniške naprave. Letališče je popolnoma uničeno, kar je velikega pomena, ker je bilo to letališče glavno italijansko letalsko oporišče v vzhodni Afriki. Neka druga skupina bombnikov je bombardirala železnico v Addis Abebi in zadela vlak. Vsa letala so se vrnila.

Kairo, 18. okt. AA. Reuter: Včeraj so angleška letala bombardirala Tobruk, nato pa so napadla še Bardijo in utrdbi pri Soleumu. Sovražna letala so napadla Aleksandrijo. Angleška letala so v noči 16. oktobra napadla Eritrejo in bombardirala mesto Guro.

Izgube v bojih nad Malto

London, 18. okt. t. Letalsko ministrstvo poroča, da je bilo dosedaj nad Malto sestreljenih 25 sovražnih letal, 20 pa jih je bilo poškodovanih. Angleške izgube znašajo 3 lovška letala, od katerih je bil 1 pilot rešen.

Boji na morju

Italijanska torpedna letala proti angleškim vojnim ladjam

Rim, 18. okt. AA. Stefani: V zvezi s torpediranjem britanske križarke »Liverpool« poudarjajo časopisi, da je italijansko letalo samo napadlo sovražni pomorski oddelk ter da se mu je posrečilo zadeti veliko sovražno ladjo. To daje povoda italijanskemu tisku, da pokaže na učinkovitost novega orožja kakor tudi na spretnost moštva. Za časa pomorske bitke v Jonskem morju so Angleži proti italijanskim ladjam uporabili več letal (torpedov), niso pa dosegli svojega namena, za kar se je treba zahvaliti hitremu manevriranju italijanskih ladij. Italijanska letala-torpedovke so ponoči vrgla več torpedov iz daljave manj kot en kilometer, a v enem primeru celo iz daljave 700 m. Razen uspešnega napada na »Liverpool« so italijanska letala-torpedovke zabeležile še drug uspeh pri napadu na neko sovražno ladjo srednje velikosti. Tudi ta ladja je bila torpedirana in potopljena.

Neredi v Palestini

Rim, 18. okt. AA. DNB: Po poročilih, ki so prispela iz Bejrutha in Aten v Rim, je v Palestini prišlo zadnje dni do resnih in težkih protijudovskih in protibritanskih demonstracij med arabskim prebivalstvom. Incidenti so nastali, ko so judje v neki jeruzalemski ulici napadli s kamenjem jeruzalemskega mohamedanskega muftijo in ga težko ranili. Angleška policija ni posredovala. Isti večer so bile pred judovsko univerzo in pred angleško prefekturo velike arabske protiangelske in protijudovske demonstracije. Poročajo, da je do spopada med Arabci in judi prišlo tudi pred judovskim tehnološkim institutom v Haifi, kjer so oboroženi judovski študenti napadli množico Arabcev. Tudi iz raznih drugih mest v Palestini poročajo o protiangelskih in protijudovskih demonstracijah. V posameznih primerih je angleška vojska in policija posredovala z oklopnimi avtomobili in tudi z baloneti nastopila proti množici demonstrantov. Ni še poročil o tem, ali je bilo pri tej priliki kaj človeških žrtev.

Ugibanje o volitvah v Ameriki

Newyork, 18. okt. t. Associated Press je napravila sama na svojo pest poskusne »volitve« in je po odgovorih, ki jih je zbrala po 48 državah, prišla do zaključka, da bo Roosevelt zmagal z dvetretjinsko večino nad protikandidatom Willkiejem. Roosevelt bo zmagal najmanj v 34 državah.

Gospodarstvo

Zvišanje najnižjih mezd za trgovske pomočnike in pomožno osebje

Izšla je izredna izdaja »Službenega lista« z dne 17. oktobra, v katerem je objavljena odredba bana naše banovine g. dr. Marka Natlačenca o minimalnih mezdah za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje. Odredba je bila podpisana dne 16. t. m.

Odredba prinaša v primeri z doslej veljavno odredbo od 31. januarja 1939 predvsem povišanje minimalne mezd za trgovske pomočnike od 900 na 1150 din mesečno, nadalje za ostalo pomožno osebje od 1000 na 1300 din mesečne plače. Povišanje znaša torej za trgovske pomočnike 250 din ali 27,77%, za ostalo pomožno osebje pa 300 din ali 30%.

Nadalje je zvišana denarna vrednost hrane od 240 na 360 din mesečno, dočim je denarna vrednost stanovanja ostala neizpremenjena na 60 din mesečno.

Nadalje je izpremenjena v primeri s prejšnjo odredbo tudi določba o praktikanški dobi. Po prejšnji odredbi je bila zanje veljavna doba samo 3 mesece praktiranja, po novem pa je ta doba podaljšana na 6 mesecev.

Končno je razlika v primeri s prejšnjo odredbo še v tem, da je prejšnja odredba stopila v veljavo z dne objave, torej z 31. januarjem, sedaj pa stopi v veljavo šele 15. dan po objavi, torej 1. novembra 1940.

V ostalem je besedilo nove odredbe naslednje:

Člen 1. Določbe te odredbe veljajo za vsa industrijska, obrtna, trgovinska, prometna, rudarska, gozdna, bančna, zavarovalna in tem podobna podjetja kakor tudi za gradbene in elektrotehnične obrate.

Za pomožno osebje državnih podjetij kakor tudi za pomožno osebje podjetij samoupravnih teles, čigar službeno razmerje je urejeno s statutom, ne veljajo določbe te odredbe.

Člen 2. Ta odredba določa minimalne mezd za pomožno osebje, ki je zaposleno v podjetjih in obratih iz čl. 1. te odredbe in opravlja pretež-

no trgovske ali višje netrgovske službe ali pisarniške posle in ki mu je ta redna zaposlitev glavni poklic.

Izveti so učenci (vajenci), volonterji, praktikanti, pomožno osebje, ki še ni staro 18 let, in pomožno osebje, ki se mu samo izjemoma poveri opravljanje trgovskih ali višjih netrgovskih ali pisarniških služb, ali ki opravlja pretežno podrejene posle.

Glede vajencev veljajo določila § 267. zakona o obratih.

Za volonterja v smislu te odredbe velja pomožna oseba iz čl. 2., odst. 1 te odredbe, ki je zaposlena prvenstveno in pretežno radi lastne koristi, t. j. radi izžitve.

Za praktikanta v smislu te odredbe velja v času prvih šestih mesecev službe pomožna oseba iz čl. 2., odst. 1 te odredbe, ki je zaposlena radi svoje strokovne izpopolnitve in priprave za nadaljnje službovanje pri dotičnem delodajalcu. V rok šestih mesecev se vsteva služba pri istem ali podobnem poslu na drugem službenem mestu.

Pomožno osebje iz čl. 2., odst. 2 te odredbe, razen učencev in volonterjev, mora dobivati minimalno mezdo, kakršna je določena za nekvificirane delavce ustrežajoče stroke.

Člen 3. Minimalna mezda znaša za trgovske pomočnike 1150 din mesečne plače, za ostalo pomožno osebje iz čl. 2., odst. 1 pa 1300 din mesečne plače.

Člen 4. Če opravlja pomožno osebje iz člena 2., odst. 1 te odredbe službo preko zakonitega delovnega časa, se minimalna mezda zviša sorazmerno s številom opravljenih nadur in za 50% ni pribitek za nadure.

Člen 5. Pri preračunavanju službenih prejemkov v naravi se zaračuna vrednost hrane z din 360 mesečno, vrednost stanovanja pa z din 60 mesečno.

Člen 6. Ta odredba stopi v veljavo petnajsti dan po objavi v »Službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine«.

Nove stavbe velesejma že grade

Ureditev sedanega razstavišča ob Gospodarski cesti pod Čekinovim gradom in na njem stoječe razstavne paviljone je projektiral v letu 1920-21 arhitekt Josip Costaperaria. Leto pozneje je arh. Costaperaria projektiral ob Lattermannovem drevoredu, na sedanjem takozvanem veseličnem prostoru še dva razstavna paviljona z označbo K in L. Paviljon L je leta 1932 upepelil požar, povzročen od strele. Ob 10-letnici obstoja Ljubljanskega velesejma, t. j. leta 1930, sta bila zgrajena v središču razstavišča še dva razstavna paviljona, ki sta bila označena s črkama M in N. Prvotno so bile lesene konstrukcije razstavnih paviljonov v neposredni zvezi z zemljo. Zato je začelo lesenje kmalu gniti, zlasti ker je bil teren, na katerem stoji velesejem, zelo vlažen. Uprava Ljubljanskega velesejma je bila zato primorana kaj kmalu začeti z drenažo terena in izgradila je kanalizacijo celotnega razstavišča. Tako je bilo deloma odpomagano nadaljnji škodi. Uprava velesejma pa je po zamisli in načrtih inž. Nace Perka še vse razstavne paviljone podbetonirala, to je zgradila sicer šibke, vendar odgovarjajoče betonske temelje, na katerih stoji lesene konstrukcije razstavnih zgradb. Temu je zlasti zahvaliti, da je danes, ko se rušijo dosedanj leseni paviljoni, lesenje izvzemši poda, ki je v neposrednem stiku z vlažno zemljo, večinoma zdravo in bo mnogo gradbenega materiala pridobljenega od raztrhlih paviljonov, uporabnega pri novogradnji. Posebno važne so lesene konstrukcije ostrešja.

Zadnjih deset let je imela uprava Ljubljanskega velesejma mnogo skrbi in stroškov za vzdrževanje razstavišča in razstavnih paviljonov. Stalno je bilo treba popravljati tla, kjer se je od časa do časa pojavljala na raznih krajih goba. Tudi strehe, ki so bile pokrite s strešnim lepenco, so dale skrbi. Ni lahko vzdrževati 7500 m² take strehe, ki mora biti vodotesna, saj je v razstavnih paviljoni razstavljeno dragoceno blago, ki se v primeru propuščaajoče strehe močno kvari.

Uprava Ljubljanskega velesejma je započela s pripravami za novogradnjo že pred štirimi leti. Vzrok temu so bile zlasti velike pomanjkljivosti razstavnih objektov: provizorne značaja in s tem zvezani vzdrževalni stroški, postopno propadanje objektov, kar je dalo velesejmu zlasti ob južni strani, že manj estetičen izgled ter elan, s katerim sta započeli z gradnjo modernega sejmiska mestu Belgrad in Zagreb. Že leta 1937 je uprava velesejma študirala prve idejne skice bodočega sejma. Na zahtevo mestnega gradbenega urada je leta 1939, za tem ko je mestna občina Ljubljanska določila nove regularne črte bodočemu razstavišču na dosedanjem prostoru, razpisala upravo velesejma interni natečaj za predložitev osnutkov. Vodilna misel tega natečaja je bila pridobiti projekte, ki z gospodarskih ozirov glede izbire zemljišča in danih konstrukcij, največje štednje, smotrenosti in praktičnosti, jasnosti koncepcije in enostavnosti, najbolj odgovarjajo. Ocenjevalna komisija je od predloženih osnutkov spoznala za najbolj odgovarjajočega onega inž. arh. Vinka Glanza, ter ga deloma še popravila.

To projekt temelji pri situaciji glavnega vhoda na načrtu poglobitve železniške proge na Gospodarski cesti. Arhitektonsko zanimivo in obsežno upravno poslopje, ki daje tudi monumentalni povdarek, je situirano kot pročelna stavba glavnega vhoda. Ob novih regularnih črtah se raztezajo razstavne zgradbe, ki tvorijo v notranjosti regularen trg, obdan z odprtimi razstavnimi kočami in pokritimi hodniki za obiskovalce. Načrt predvideva vsi udobnost razstavljalcev in tudi obiskovalcev, ki naj bi ob slabem vremenu, čim dojejo do velesejmskega prostora, zaprli dežnik in imeli možnost videti vso razstavo, ne da bi jim bilo potrebno na dež. V trikotnem prostoru med Lattermannovim drevoredom in Celovško cesto, nasproti pivovarne Union je predvidena velika razstavna dvorana, ki naj bo uporabna tudi za druge prireditve izven velesejmskih. Ob Celovski cesti ter ob križišču Lipovega drevoreda z Meridijanskim drevoredom sta predvideni dve veliki moderni skupini stranišč.

Ta stranišča bodo na razpologo za javno uporabo skoraj vse leto, izvzemši časa, ko se vrše velesejmske prireditve in so takrat namenjena izključno obiskovalcem velesejma.

Novi razstavnih paviljoni bodo mnogo višji in širši od dosedanjih. Predvideni so betonski fundamenti, betonski stebri kot nosilci strešnih konstrukcij, stene iz novega gradbenega materiala Betocela in strešna kritina Salonit. V notranjosti paviljonov je predviden strop in zgajena betonska tla. Tudi koje ob zunanjih stenah paviljonov bodo mnogo višje in širše. Betonski hodnik ob teh kojah bo pokrit z betonsko streho. Razstavnih prostorov bodo urejeni po zahtevah smotrene, moderne razstavne tehnike. Predelne stene posameznih razstavnih koj bodo take oblike, da omogočajo širok pregled razstavnega blaga in večjo optično prostornost. Poskrbljeno je tudi za lično zunanjo fasado.

V prvi etapi grade vse razstavne zgradbe. Upravno poslopje pride najbrže na vrsto že prihodnje leto. Arhitekti študirajo še načrt upravnega poslopja, ki bo morda v izvedbi smotrenost kot je že načrt. Tudi je v študiju še smotreno situiranje jestvinskega in vinskega oddelka.

Pomladanski velesejem bo pokazal že popolnoma novo lice, saj bodo glavni razstavnih paviljoni že zgrajeni. Velesejmska uprava se trudi pridobiti še potrebna sredstva za zgraditev velike razstavne dvorane, ki jo Ljubljancem že vesplošno nazivajo »koncertno dvorano«. Ta dvorana je v izvedbi zelo draga, vendar pa neobhodno potrebna tako za velesejmsko upravo, ki ji primanjkuje razstavnega prostora za svoje prireditve, kakor tudi za razne prireditve drugega značaja, za katere danes Ljubljana nima primerne dvorane. Po zahtevu arhitektov in gradbenega podjetnika bodo razstavne zgradbe ob ugodnem vremenu do Božiča v surovem stanju že pod streho. Tako dobi Ljubljana moderno razstavišče, ki ji bo v ponos kot je razstavišče v ponos Zagrebu in Belgradu, upravi velesejma pa bo omogočeno nadaljevati s programom razstav gospodarstva in kulturnega značaja.

Za upravi velesejma ni bilo omogočeno začeti z gradnjo že lansko leto, ko so bili gradbeni stroški še mnogo nižji od današnjih.

Pojasnilo k uredbi o prometu s gumami za motorna vozila. Slovenski avtomobilski klub obvešča, da je zadnji dan prijave gum za motorna vozila ponedeljek 21. t. m. Prijavitelj je vse pnevmatike, ki niso montirane na kolesih registriranih vozil. V prijavi, za katere ne obstajajo tiskovine in so kolka proste, je navesti ime in priimek lastnika, točen naslov, znamko pnevmatike in dimenzijo ter da-li so iste rabljene ali nove. Prijavo je oddati upravni oblasti prve stopnje (uprava policije, okrajna načelstva), naslovljene pa morajo biti na kralj. bansko upravo dravske banovine. Pripominja se, da se morajo prijaviteli tudi vse pnevmatike onih vozil, ki so iz katerih koli razlogov stavljeni izven prometa (pod plombo, priglajena kot nerabna itd.). Prijavitelj je zaračunal in plašč. Priporočajo se, da se prijave vestno izvedejo, ker so za netočnosti določene stroge kazni.

Nove cene špirta. Finančni minister je počenši s 15. oktobrom odredil naslednje cene špirta: denaturirani dehidrirani špirit, namenjen mešanju z bencinom franko tvornica, odn. dehidriran postaja, vključno skupni davek 10 din, rafiniran špirit za proizvodnjo smodnika franko kupčeva postaja, vključno skupni davek 11,60 din, rafiniran špirit za pitje, franko kupčeva postaja, brez skupnega davka za hl. st. 16,80 din, gorilni špirit 90%, franko kupčeva postaja, brez prometnega davka za 1 hl. stop. 10,50 din, isti 95-96% 12,50 din, surov špirit za industrijsko izdelovanje kisa, franko kupčeva postaja, brez prom. davka, za 1 hl. stop. 10 din, rafiniran špirit za proizvodnjo kisa 11, rafiniran špirit za industrijske svrhe, franko kupčeva postaja, brez skup. davka 13 din, špirit za okrepitev vina za izvoz, franko postaja tvornica špirta, brez skup. davka 10 din, rafiniran špirit za proizvodnjo izvoznih predmetov, franko postaja špiralne tvornice, brez skup. davka 9 din, rafiniran špirit za zasebna trošarska skladišča v svrhu obdavčitve, franko tvornica špirta 20,80 din. Od uradne prodajne cene denaturiranega dehidriranega špirta, namenjenega mešanju z bencinom, se mora kot doslej porabiti 1,50 din za 1 kg izključno v korist kmetijskih tvornic špirta za povečanje njihovega že obstoječega preferenciala.

Uvozniki, ki imajo blago v španskih in portugalskih lukah, poziva ravnateljstvo za zunanjo trgovino, da se takoj obrnejo na to ravnateljstvo, prometni odsek, Belgrad, poštni predal 818, v kolikor tega doslej še niso storili. Dobili bodo potrebna navodila za uvoz njih blaga v našo državo. Ta poziv velja tudi za uvoznike, ki imajo blago v lukah Kanarskih otokov.

Plačilo naših terjatev v Franciji. Ker je Francija sedaj razdeljena v dva dela, je prišlo do zastoj v plačilnem prometu med našo državo in Francijo. Sedaj poročajo iz Belgrada, da so podvzeti ukrepi, ki naj mobilizirajo naše terjatve v Franciji, ki znašajo koli 40 milijonov frankov. Vprašanje bo urejeno na ta način, da bo kompenzacijski urad za Francijo razdeljen v dva urada, prvi bo imel sedež v Parizu, drugi pa v Vichyju. Prvi bo za okupirane dele Francije, drugi pa za neokupirane dele Francije, slednji bo prav za prav podružnica pariškega urada. Na ta način bo pospešena doba, v kateri bodo lahko naši izvozniki prišli do svojih terjatev.

Posojila za aprovizacijo. Čeprav še ni objavljena uredba o osnovanju občinskih aprovizacij in konzumnih skupnosti, so vendar že številne občine osnovalе svoje aprovizacije. Tem uradom daje ravnateljstvo za prehrano tudi posojila. Prva posojila so bila te dni zaključena po obrestni meri 2%, kar je razmeroma ugodno. Posojila je treba vrniti v roku enega leta.

Oprostitev lastnikov in delavcev pri mlatilnicah. Kmetijska zbornica v Ljubljani je pri ministru vojske in mornarice zaprosila za podaljšanje roka, v katerem lastniki in delavci pri mlatilnicah ne bi bili klicani na vaje. Vojni ministerstvo je sedaj tej prošnji ugodilo ter je rok za oprostitve lastnikov in delavcev pri mlatilnih strojih podaljšalo do 1. novembra.

Soli bo dovolj. Zveza trgovskih združenj v Ljubljani je prejela od monopolne uprave odgovor na svoj intervenciji glede soli, ki pravi: Monopolna uprava si prizadeva z vsemi močmi, da zagotovi državi potrebno količino soli za redno normalno porabo. Potrebno pa je, da bodo uvideli tudi maloprodajalci in potrošniki in da upoštevajo razmere, ki vladajo na svetu in se ne zalagajo s soljo zaradi strahu, da bo soli zmanjkalo. Soli je in bo vedno dovolj, to pa le v mejah onih količin, ki so se prodajale v normalnih časih.

Izprememba v pravilniku o tvoritvi poslovnih rezerv. Finančni minister je izdal izpremembo pravilnika o tvoritvi poslovnih rezerv, ki določa, da morajo vse ustanove dostaviti v roku 15 dni od dne obnega zbora delničarjev svoje zaključne račune ministru financ in pristojnemu ministru. Nov je odstavek v čl. 25, ki se glasi: Nedovolitev pregleda knjig in dokumentov kontrolnim organom od ustanov, ko so obsežne s to uredbo, se smatra za prekršek v smislu čl. 13 uredbe.

Metalno akcionarsko društvo, ki je nedavno preneslo svoj sedež iz Ljubljane v Belgrad, je imenovalo za prokurista g. Otona Schindlerja.

Opozorilo v zvezi s kontrolo cen na Hrvaškem. V smislu odredbe urada za nadzor cen na Hrvaškem morajo vse trgovke, katerim je odobrena cena po oblastnih nadzorništvih za cene, vstaviti v fakture naslednjo klavzulo: »Cene so odobrene po oblastnem nadzorništvu za cene v... z odlokom št. ... z dne...«

Risarski tečaj za mizarje, ki ga bo priredil Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani, se prične v nedeljo, 27. oktobra t. l. in ne v nedeljo, 20. t. m., kakor je bilo prvotno javljeno. Tečaj se bo vršil vsako nedeljo in praznik dopoldne od 8 do 12 v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani pod vodstvom strokovnega učitelja g. Josipa Tratnika. Rok za prijave je tečaj je podaljšan do 24. t. m., na kar opozarjamo one, ki bi se radi še prijavili.

Cesta Crno morje—Jadransko morje. Nedavno je bila v Romuniji ustanovljena posebna italijansko-romunska družba za gradbo cest, katere podpredsednik je znani italijanski strokovnjak za gradbo cest senator Puricelli. Sedaj poročajo iz Bukarešte, da je družba sklenila z romunsko vlado pogodbo, po kateri bo družba zgradila okoli 500 km dolgo cesto od Galaca skozi Brailo v Bukarešto. Tu bo lahko cesta šla po že zgrajeni cesti Bukarešta—Aleksandria skozi Carocal in Krajovo do Turna Severin, kjer bo dobila priključek na avtomobilsko cesto, ki vodi skozi Jugoslavijo. S tem bo nastala velika avtomobilska cestna zveza s Črnim morjem in Jadranskim morjem.

Znižanje diskonta na Danskem. S 15. oktobrom je danska Narodna banka znižala diskontno obrestno mero za pol na 4%, lombardno pa za pol na 4,5%. Zadnja izprememba diskonta je bila dne 22. maja z znižanjem za pol odstotka na 4,5%.

Bratislavská borza zopet odprta. V torek, dne 15. oktobra je po daljšem prestatku zopet začela poslovati bratislavská borza. Devizna borza objavlja uradne tečaje, dočim je borza za efekte zasebna ustanova pod nadzorstvom borznega komisarja in članov borznega sveta s sodelovanjem borznih posrednikov.

Borze

Dne 18. oktobra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14,70—14,90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 5.049.022 din, na belgrajski borzi pa je bilo prometa: po starem tečaju 421.450 mark, po novem 2668.700.000 draham in 86.192 švicarskih frankov. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 1.084.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt	176.15—179.85
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	1027.89—1087.89

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	218.32—221.52
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1270.17—1280.17

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	17.72—17.92
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 10 drahem	60.15—60.85
---------------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	58.15—58.85
----------------------------	-------------

Curih, Belgrad 10, Pariz 9,95 (bankovci 5,10), London 1715 (bankovci 770), Newyork 431,50 (bankovci 418,50), Milan 21,80, Madrid 40, Berlin 172,75 (rez. marke 52,50, trg. marke 28,50), Oslo kliring 98,80, Buenos Aires 108.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 444 —448

v Zagrebu 444 denar

v Belgradu 444,50—445,50

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 97—98, agrarji 52—54, vojna škoda promptna 444—448, begl. obv. 77—78, dalm. agrarji 70—71, 7% Bler. pos. 99—100, 7% Bler. pos. 94,50—95,50, 7% pos. DHB 100—102, 7% stab. pos. 92—94. — Delnice: Narodna banka 6300—6500, Trboveljska 335—345, KID 140 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 97 denar, agrarji 52 denar, vojna škoda promptna 444 denar, begl. obveznice 77 denar, dalm. agrarji 70 blago, 6% šumske obveznice 70,50 blago, 4% severni agrarji 52,50 denar, 8% Blerovo posojilo 99,50 denar, 7% Blerovo posojilo 94,50—95, 7% posojilo Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Narodna banka 6.000 denar, Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 345—350, Gutmann 55 bl., Sladk. tovarna Bečkerek 650 denar, Sladk. tovarna Osijek 245—250, Osj. livarna 160 denar, Isis 69 blago, Oceanita 725 denar, Jad. plova 400 denar, Vukovarska konopljarna 625—635 (630).

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. posojilo 101 denar, agrarji 54,25 denar, vojna škoda promptna 444,50—445,50 (445), begl. obveznice 76,75 denar (77), dalm. agrarji 70 denar (7), 6% šumske obveznice 70,50 denar (70,50), 4% severni agrarji 53—54, 8% Blerovo posojilo 101—102 (101,50), 7% Blerovo posojilo 95,50 denar. — Delnice: Narodna banka (6.500), Priv. agrarna banka 201—203 (200, 202,50).

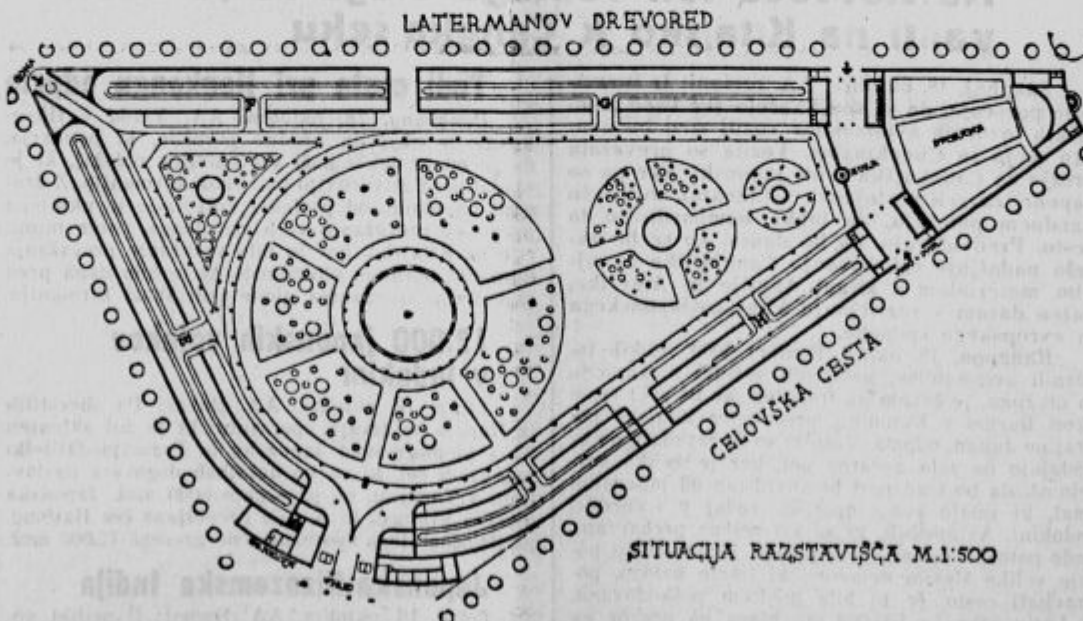
Žitni trg

Novi Sad. Koruza, bač. nova sušena pariteta Indija 265—267, pariteta Vršac neizprem. — Tendence neizpremenjena, Promet srednji.

Sombor. Fitol bač. beli 2% 417,50—422,50. Tendence neizpremenjena, Promet majhen.

Cene živine in kmetijskim pridelkom

V Brežicah dne 17. oktobra 1940. Voli: I. vrste 8,50—9, II. vrste 7,50—8, III. vrste 7, telice: I. vrste 8,50—9, II. vrste 7,50—8, III. vrste 7, krave: I. vrste 8,50, II. vrste 7,50, III. vrste 8,50—7, teleta: I. vrste 10—11, II. vrste 10, prašiči: šepharji 17,50—18, prašutarji 12—14 din kg žive teže. — Goveje meso: I. vrste prednji del 16, zadnji del 18, II. vrste prednji del 15, zadnji del 15, svinjina 16—20, slanina 24—26, svinjska mast 27, čisti med 20, surove kože: goveje 18—20, telečje 20—22, svinjske 12 din kg. — Pšenica 300, ječmen 275, rž 250, oves 275, koruza 825, fižol 400—600, krompir 175, lucerna 125, seno 100, slama 75, jabolka: I. vrste 800, II. vrste 400, III. vrste 350, hruške: I. vrste 800, II. vrste 700, III. vrste 450 din 100 kg. — Drva 120 din kub. m, jaje 1,50 din komad, mleko 2 din liter, surovo maslo 40—44 din kilogram. — Navadno mekano vino pri vinogradnikih 7—8 din liter, finejše sortirano vino pri vinogradnikih 8—10 din liter.

Stanje naših kliringov

Dne 15. oktobra je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 8. oktobra 1940):

Aktivni kliringi: Nemčija 1.560.787 (+163.312) mark, Italija 47.132.777 (+21.627.701) din, Bolgarija 3.245.902 (—179.967) din, Francija 3.235.264 fr. frankov in francoske kolonije 2.689.755 fr. frankov.

Pasivni kliringi: Protektorat 80.242.853 (— štiri milijone 766.605) kron, Slovaška 26.009.346 (— 308

tisoč 064) kron, Madžarska 22.771.785 (+10.877.320) dinarjev, Romunija 5.804.511 (—218.296) din, Turčija 7.592.180 (+2.424.490) din, Holandija 201.432 (+6.472) goldinarjev in Poljska 18.896.014 din.

Primerjava kaže, da so najbolj narasle naše kliringške terjatve v Italiji, nadalje pa so narasle tudi v Nemčiji. Med pasivnimi kliringi je opaziti znatno naraščanje našega dolga na Madžarskem pa tudi v Turčiji, dočim se je močno zmanjšal naš dolg v protektoratu.

Slovenska izseljenska zveza

Z ustanovitvijo banovine Hrvatske so nastale nove razmere v naši državi tudi glede našega izseljenskega skrbstva. Vse hrvatske izseljenske kompetence so se takrat prenesle v Zagreb in je banovina Hrvatska ustanovila svoj izseljenski odsek iz dotadnjega izseljenskega komisariata v Zagrebu. Slovenske kompetence pa so izšle v ministrstvu za socialno politiko, dokler se tudi te ne urede z ustanovitvijo Slovenske banovine ali pa še prej s posebnim ministrsko uredbo.

S tem se je pa morala preurediti tudi dotedanja Zveza izseljenskih organizacij (SORIS — Savez izseljenskih organizacij), ki se je preimenovala v Hrvatsko izseljensko zvezo. Že prej se je pa ustanovila tudi Srbska izseljenska zveza. Tako je nastala sama po sebi potreba, da si ustanovimo tudi mi Slovenci svojo Slovensko izseljensko zvezo. Do sedaj so v Sloveniji zakonito ustanovljene sledeče izseljenske organizacije: Družba sv. Rafaela v Ljubljani, Družba sv. Rafaela v Crensovcih, Družba sv. Rafaela v Mariboru in Narodni izseljenski odbor v Ljubljani. Te organizacije sedaj snujejo skupno Slovensko izseljensko zvezo in v najkrajšem času bodo tozadevna pravila urejena in se bodo predložila kr. banske upravi v potrditev. Kakor hitro bodo pravila potrjena, bodo sklicali ustanovni občni zbor zveze in bo zveza začela poslovati.

Slovenska izseljenska zveza je postala tudi naša potreba, ker so nastale nove težke razmere med našimi izseljenci po zahodnih državah Evrope, ki zahtevajo splošno slovensko energično delo, pri ka-

terem bo nastopil slovenski narod složno in enotno. Poleg tega so pa nastale velike težave z preurejanjem vsega slovenskega izseljenskega skrbstva zaradi hrvatskega sporazuma. Slovenske izseljenske koristi so pahnjene ob stran in ne uživajo v osrednji izseljenski upravi tiste enakopravnosti in tiste pozornosti kakor srbska in hrvatska. To se je zelo nesrečno in škodljivo pokazalo lansko leto in letos pri našem sezonskem izseljenstvu, to se je pokazalo pred kratkim pri zamenjavi RM, krvavih zaslužkih sezonskega izseljenstva, kjer so naši sezoni utrpeli veliko škodo, kar je vzbudilo zlasti v Prekmurju zelo veliko ogorčenje. Družba sv. Rafaela v Crensovcih je posredovala pri gospodu banu dr. M. Natlačenu, ki se je krepko zavzel za njihove pravice, da se je ta škoda morala popraviti, vendar pa treba urediti, da se kaj takega enkrat za vselej prepreči.

Ogromno škodo so slovenski izseljenci utrpeli tudi pri državni uredbi o zaščiti slovenskih izseljenskih vlog pri propadlih denarnih zavodih. Krivica se godi tudi slovenskim izseljenskim učiteljem in duhovnikom. In tako je še mnogo drugega, ki kriči po nujni in takojšnji ureditvi. Vse to se bo pa dalo doseči samo z združenimi napori vseh obstojećih slovenskih izseljenskih organizacij.

28. oktobra bo občni zbor Družbe sv. Rafaela v dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Beethovni ulici 13 ob 16. Zelo važno je, da se tega zbora udeleže vsi naši rodoljubi in vsi, ki

kor koli lahko pomagajo pri tem velikem narodnem delu. Vsi vemo, in naši izseljenci po širnem svetu bridko čutijo posledice naše dosedanje brezbriznosti za nje. Danes vsi vemo, kaj so nam naši izseljenci, kakšne so naše dolžnosti do njih in kakšne so njihove pravice, katere morajo izseljenci zahtevati od svoje matere domovine. Zato danes ni več čas, da bi kak narodni delavec smel in mogel brez težke krivde stati ob strani tega dela. Vsi se moramo združiti v smotno, toda odločno in požrtvovalno delo za pravilno in uspešno rešitev našega slovenskega izseljenskega problema.

Tudi Družba sv. Rafaela je zaradi obstoječih razmer v našem državnem izseljenskem skrbstvu prišla v težavne gnotne razmere, da je morala znatno omejiti svoje delo. Občni zbor bo moral iskati novih potoj in novih načinov, da se ne samo vse naše dosedanje slovensko izseljensko delo ohrani na višini, na kateri je bilo do sedaj, temveč ga mora zaradi nastalih novih težavnih razmer slovenskega izseljenstva še razširiti in dvigniti.

Potrebna bo tudi preureditev banovinskega izseljenskega urada, ki je danes samo referat, v samostojen urad. Družba sv. Rafaela je nasvetovala ustanovitev slovenskega izseljenskega komisariata, za katerega bo treba dobiti zmognih in delavnih voditeljev, ki bodo imeli popolno razumevanje izseljenskih potreb, pa tudi potrebne zmognosti, da bodo skupaj s privatno iniciativo začeli novo delo na tem polju.

Vsak ne more v zdravilišče

ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katere in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

Roparski napad na 85 letno starko

Brežice, 17. okt.

V noči od 13. na 14. oktober t. l. so dobro znani zlikovci napadli 85 let staro Blaževič Terezijo iz Krške vasi št. 20, občina Catež, jo skoraj zadavili in odnesli izpod njenega vzglavja 800 din. Pri Blaževičevi spi v isti sobi tudi njen bivši hlapec, ki je tisti dan vse popoldne popival v Krški vasi v Prahovi gostilni. Sem so prišli popivati tudi neki Albin iz Krške vasi in Janez z Mrzlave vasi. Pri popivanju se je razvila med njimi živahna debata, kako bi prišli do denarja, da bi lahko nadaljevali svoje veseljačenje s popivanjem. Hlapec, ki so mu bile dorezane razmere pri Blaževičevi, jima je omenil, da ve za denar in naj eden pride kradoma k njej, da on ne bo nič branil, ker se bo delal, da trdno spi. Tako se tudi storilo. Okoli 22 je Blaževičeva, ki je rahlo spala, čutila, da nekdo otipava njeno vzglavje. Prestrašena je vstala ter začela kričati. Hlapec pa je kar naprej spal. Ker je Albin uvidel, da ne bo šlo gladko, jo je začel močno daviti. Zaradi starosti se ni mogla braniti in mu je takoj povedala, kje ima shranjen denar, katerega se je polastiti in pobegniti v noč. Šele tedaj se je Zagorec vzbudil, ko je starka že komaj dihala, in jo vprašal, kaj da je. Orožniki so jih kmalu imeli. Domačini so orožnikom zelo hvaležni, da so jih rešili nevarnih tatov in pijancev. Vsi trije delajo sedaj pokoro za zapahi okrajnega sodišča v Brežicah, kjer so imeli že večkrat opravka z njimi.

Požar pri Brežicah

Brežice, 17. okt.

V noči od 11. na 12. t. m. ob 2 je nenadoma izbruhnil požar pri posestniku Vojincu Jožefu v Malenčih št. 6 v občini Catež. Zgorelo mu je gospodarsko poslopje in shramba z orodjem in živili. Rešili so pravočasno prašiče in deloma hišo. Škoda znaša okrog 20.000 din. Oškodovani je zavarovan za 6.000 din pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani. Požar je najbrže nastal zaradi tega, ker se je vžgala slama v šupi, ki je čisto blizu gospodarskega poslopja. Najbrže je kdo odvrnil tlečo cigareto v suho slamo, odkoder se je potem ogenj razširil na druga poslopja.

Udeležite se BARAGOVE PROSLAVE

v opernem gledališču 19. in 20. oktobra t. l.

Za dijaštvo:

v soboto ob 15. uri,
v nedeljo ob 10.30 uri.

Za širšo javnost:

v nedeljo ob 15. uri in ob 20. uri.

Kranj dobi poslopje Borze dela

Javna borza dela v Ljubljani je v zadnjih letih uspešno podpirala graditev Delavskih domov po večjih središčih Slovenije. S tem je bila v precejšnji meri razbremenjena centrala v Ljubljani, še bolj pa je bilo ustrezno delavstvu. Tako so bili zgrajeni Delavski domovi v Mariboru, Celju in Murski Soboti. S podporo Javne borze dela je bila zgrajena tudi stanovanjska hiša v Hrastniku, prav tako pa je Borza dela dala potrebna posojila za graditev delavskih hišic v Celju in Mariboru. Za zgradbo Delavskega doma v Kranju je dala Borza dela podporo, odobreno pa je tudi že posojilo za graditev Delavskega doma na Jesenicah.

Gorenjska, ki ima res precej tekstilne industrije, je upravičeno pogrešala v zadnjih letih podružnico Javne borze dela kje na Gorenjskem. Po prizadevanjih šefa Borze dela v Ljubljani g. Josipa Vontčine je padla odločitev, naj se zgradi podružnica Javne borze dela v Kranju, ki je na Gorenjskem danes že največje središče industrije. Kranjska občina je prizadevanjem Borze dela bila naklonjena in je borbi dala brezplačno lepo stavbišče za podružnico. Za podružnico določeno stavbišče leži na levem bregu Save pod seliščem v Kranju in ob banovinski cesti, ki vodi v Smlednik. Parčica je proti severu zavarovana in ne leži daleč od kolodvorov in od ekspozitive OUZD. Posebno ugodno pa bo to, da je prav blizu glavnih kranjskih industrij.

Nacrte za podružnico Javne borze dela v Kranju je izdelal inž. Platnar Josip. Podružnica bo 27 in pol metra dolga in dobrih 11 metrov široko poslopje. Stavba sama bo enonadstropna z visokim pritličjem in spredno izkoriščenimi kletnimi prostori. Ker bo stavba stala nekoliko na bregu, bodo kletni prostori na južno stran prav za prav pritlični. Tu bo v južni polovici stavba stala na stebrih, tako da bosta nastali odprti pokriti veži. Na eni strani bo dohod za moške, na drugi strani za ženske. Odtod bo vhod skozi vetrnike na posebni stopnišči, ki bosta vodila v visoko pritličje. V visokem pritličju bo na eno stran v smeri proti jugu velika čakalnica za ženske, na drugo stran pa čakalnica za moške. V sredi stavbe bo med obema čakalnica poslovalnica, na severni strani pa bodo pisarniški prostori kakor šefova soba, arhiv, dalje garderoba itd. V prvem nadstropju, ki bo dostopno po enem samem stopnišču, pa bosta dve stanovanji, od katerih bo vsako imelo dve sobi s kuhinjo, sobo za služkinjo, kopalnico in druge pritlikline. V prvem nadstropju bo tudi še eno samsko stanovanje s kopalnico. Kletni prostori na severni strani stavbe pa bodo izkoriščeni za kotlarno, za pralnico in za skladišča. Ves načrt je glede na namen, kateremu naj stavba služi, izredno posrečen. Tudi na zunanjo podružnico prav lična.

Te dni je ban g. dr. Marko Natlačan potrdil načrte in proračune podružnice in bo v najkrajšem času razpisana licitacija v skrajšanem roku. Po proračunih bo veljala zgraditev in ureditev stavbe okrog 800.000—900.000 din. Denar je že na razpolago in ko bodo dela oddana, bodo pobitli in skušali spraviti stavbo še letos v surovem stanju pod streho. Po načrtu mora biti podružnica popolnoma urejena že konec prihodnjega poletja, saj se bodo na jesen že vanjo selili. Tedaj bo tudi začela poslovati podružnica Javne borze dela v Kranju. Ne samo Kranj, ampak vsa Gorenjska bo hvaležna za to ustanovo Javni borzi dela, ki je že doslej toliko-

krat pokazala veliko iniciativnost in smisel za delavske potrebe.

Ni pa to zadnji načrt, ki ga ima Javna borza dela pripravljena za bližnjo bodočnost. Odkar je v Ljubljani tudi glavna uprava za posredovanje dela, se je pokazalo, da so tudi v Ljubljani lokalni Borze dela pretesni. Kakor čujemo, namerava glavna uprava v kratkem načeti vprašanje graditve lastnega poslopja v Ljubljani. V tem poslopju, bi bili tudi prostori za Javno borzo dela, ki bi bila potem v Ljubljani deljena na dva kraja. V sedanjih prostorih Javne borze dela v Delavskem domu v Ljubljani bi pisarne ostale, vendar bi bile ali samo za moško ali pa samo za žensko delavstvo. V novo poslopje pa bi potem hodilo delavstvo, za katerega bi bile pisarne prenešene iz dosedanjih prostorov. Upajamo, da se bo posrečilo tudi ta načrt srečno izpeljati v prid našega delavstva.

„Lepi dol“ pri Mariboru - poskusna postaja za pospeševanje sadjarstva

Maribor, 18. oktobra.

Prizad je določil 55 milijonov din za pospeševanje sadjarstva v državi ter bo iz tega sklada zgradil tri postaje za poskuse s sadjem. Prva postaja bo zgrajena v Valjevu, ter bo služila za raziskovanje čespele drugega bo v Dalmaciji za južno, sadje, tretja pa v Sloveniji za raziskovanje kulture koščicastega sadja. V Sloveniji je Prizad že kupil posestvo, na katerem bo osnoval poskusno postajo. V ta namen je pridobil znano posestvo »Lepi dol« v Pesniški dolini pri Mariboru, ki je bilo dozdaj last lekarnarja Milana Petroviča iz Krupine. Posestvo meri 60 ha ter ga je Prizad kupil za 1.750.000 din. Obstoji iz graščinskega poslopja s pripadajočimi gospodarskimi objekti, ogromnega sadonosiča z okrog 6000 sadnimi drevesi, polj, travnikov in vinograda. Objekti in vse ostalo je v dobrem stanju ter je bilo dobro vzdrževano. Seveda ga bo treba v namene takega zavoda, kakor ga namerava ustanoviti Prizad, še primerno urediti. Posestvo ima za seboj zanimivo zgodovino. Grad je bil sezidan leta 1750 ter se je tedaj imenoval »Wissach Hof«, bil pa je last rodbine Khern. Leta 1764. ga je kupil Kajetan pl. Langental, po katerem je imele posestvo dolgo časa ime »Langental« — domačini pa ga nazivajo tudi »Lepi dol« in to ime mu bo sedaj ostalo. Posestvo je prehajalo večkrat iz rok v roke. Do leta 1948. je bilo sedež sodnije ter so bile v ta namen pozidane v graščinskem poslopju tudi ječe. Na dvorišču je stala do leta 1934 okrog 500 let stara lipa, ki je včasih služila namesto vislic ter so na njo v starih časih obešali na smrt obsojene zločince. O tej lipi krojiže še danes med ljudmi zanimive pripovedke.

Poskusna postaja bo lepa pridobitev za Slovenijo in za slovensko sadjarstvo. Ta bo znanstven zavod za proučevanje pečkastega sadja, na katerem se bodo delali samo znanstveni poskusi v velikem obsegu glede primerenih podlag, katere lepše pri nas uspevajo, poskusi glede rodovitnosti raznih sort, biologija

cvetja, fitopatološki poskusi, preizkuševanje sredstev za zatiranje boleznih itd. Zavod bo vzdrževal Prizad ter bo namestil na njem tudi potrebne osebe. Tudi naše strokovnjake bo poslal Prizad v inozemstvo, da si pridobijo tam potrebne prakso in vodstvo zavoda in za izvrševanje poskusov, ki bodo za napredek našega sadjarstva gotovo izredno pomembni. Vzdrževanje zavoda pa potem, ko bodo urejeni na posestvu ogromni sadonosiči, ne bo velika obremenitev, saj daje posestvo že sedaj s svojimi 6000 jablanami v dobrih letinah do 30 vagonov sadja. V letošnjem letu bi taka količina pomenila milijonske vrednosti.

Ladja „Orao“ ni potopljena

Pred dvema dnevoma je bila javnosti sporočena novica, da je v Atlantskem oceanu bila potopljena jugoslovanska ladja »Orao«. Zdaj pa je prišlo drugo sporočilo, ki pravi, da ladja ni potopljena. Družba »Atlantska plovidba« na Sušaku je izdala to le sporočilo:

V torek, dne 15. t. m., ob 7 zvečer je družba dobila brzojavko poveljnika ladje »Orao« Suzaniča, ki se je glasila: »Ladja potopljena, posadka rešena. Vsi zdravi, le krmar, ki je tuje, je bil ubit, in kurjač Olivera, ki je tudi tuje iz Brazilije, je utonil. Prosim sporočite to našim staršem. Poveljnik ladje Suzanič.« Po tej brzojavki ni bilo mogoče misliti nič drugega kakor to, da se je ladja res potopila, da pa so bili vsi mornarji, razen dveh tujecev, rešeni.

Toda dne 16. t. m. ob 8 jutraj je prišla druga brzojavka, ki jo je bil družbi na Sušak poslal njen agent v Londonu. Ta je sporočal: »Suzaničeva posadka je prišla v Gibraltar. Kmalu nato je prišla za njimi tudi ladja. Podrobnosti nimamo.«

Iz tega bi sledilo, da ladja »Orao« nikakor ni potopljena. Ni pa seveda znano, kaj se je zgodilo z ladjo med njeno vožnjo. Pomorski krogi sodijo,

da je zadeva morda bila taka: Parnik »Orao« je vozil žito iz Ria de Janeiro. Ladja je plula v spremstvu vojnih ladij skupaj z drugimi tovarniškimi ladjami. Najbolj verjetno je, da je bil ta sprevid napaden od letal in da je kaka bomba zadela tudi našo ladjo, kar se docela sklada z brzojavko poveljnika Suzaniča, ki pravi, da je bil krmar ubit. Za vsako morebitnost, da ne bi postali žrtve tudi drugi člani posadke, je poveljnik velel, naj se posadka izkrci v čolne ter se tako reši. Letala so ladjo najbrže dalj časa bombardirala. Zato je bil poveljnik Suzanič prepričan, da je bila njegova ladja tudi bila potopljena. Posadka ladje »Orao« se je najbrže rešila na kako drugo ladjo, ki jo je potem izkrcala v Gibraltarju. Prav tako pa je verjetno, da je kaka druga ladja potem prevzela ladjo »Orao« ter jo pripeljala v Gibraltar.

Za zdaj nikakor ni mogoče dati kakih drugih pojasnil, je pa še najbolj verjetno, da je bilo tako kakor sodimo. Na »Orao« je bilo 16 naših in nekaj drugih pomorščakov. Kakor sledi iz brzojavke, so vsi naši rešeni in zdravi ter sta naša smrt le dva tuja pomorščaka.

Tako razlaga ta dogodek »Atlantska plovidba« na Sušaku.

Kako je Francija izgubila vojno

Andre Maurois

III.

Tudi Bonnet, ki je bil takrat francoski zunanji minister, je bil z menoj vred zaskrbljen. Slišal sem ga, kako je pripovedoval naslednji dogodek: »Nekaj dni pred vojno, v zadnjih dneh meseca avgusta 1939, sem poklical k sebi dva visoka častnika, ki sta bila odgovorna za našo suhozemsko in letalsko orožje (general Gámelin in general Vuillemin). Povedal sem jima, da gremo v vojno, ki je neizbežna, ako Poljska v kratkem času ne popusti. Kljub temu pa bom Poljakom svetoval — sem pristavl — naj odstopijo Nemčiji mesto Gdansk in svoje Pomorjansko, če mi vidva izjavita, da ne smemo imeti utemeljenega upanja, da bomo zmagali. Zavedam se, da bom s tem prikladal veliko nevarnost. Rekli bodo, da sem tudi še Poljake izdal potem ko sem izdal še Českoslovaško. Toda to meni nič mar. Vse rajši sprejem, kakor pa uničenje moje domovine, ki bi imelo za posledice tudi uničenje Poljske same. Nikakor ne mislite, da ne vrednotim pravilno nemške volje do borbe. Nemčija se je sedem let pripravljala in oboroževala za evropsko vojno in bo to vojno začela prej ali pozneje, ko bo videla, da svoje nadoblasti v Evropi ne bo mogla doseči z golimi grožnjami. Morda pa je le v našo korist, če izbruh vojne še zavlečemo za šest mesecev, za eno leto morda in s tem pridobimo nekaj časa za oboroževanje v ogromnem obsegu. Zato vama postavim vprašanje, če obstajajo z vojaškega stališča poveljujoči razlogi za to, da nasvetujemo Poljski, naj po-

pusti in žrtve sprejme? Oba častnika sta odgovorila, vsak za svoje področje, da ne najdemo nobenega vojaškega razloga, zaradi katerega bi bilo treba izbruh vojne zavlačevati in da bi vsako zavlačevanje tudi Nemčiji koristilo. V takšnih okoliščinah mi je ostala odprta samo še ena pot.«

Toda kljub temu je napravil Bonnet še enkrat — zadnji poskus. Dne 31. avgusta ob 1 popoldne mu je telefoniiral Francois-Poncetu, ki je bil med tem iz Berlina premeščen za francoskega poslanika v Rimu, da mu je italijanski zunanji minister grof Ciano ponudil sklicanje konference, na kateri naj bi se uredilo poljsko vprašanje ter razčistila tudi vsa druga sporna vprašanja. Bonnet je bil prepričan, da je Ciano iskrenost iznad vsakega dvoma. Italija za vojno ni bila pripravljena. Njena pogodba z Nemčijo ji je dala na razpolago še triletni rok. Javno mnenje v Italiji je bilo proti vojni. Italija je mogla brez bojev na konferenčni mizi doseči večji del svojih teženj. Zato je Bonnet sklenil, da bo z vsemi sredstvi podpiral predlog o poljski konferenci. Šel je k predsedniku vlade Daladieru, mu obrazložil načrt o konferenci in pristavil: »Nocoj ob 6 se zbere ministrski svet k seji. Jaz bom priporočil, naj načrt o poljski konferenci sprejme. Prosim Vas, da me podprete.« Daladier je obljubil, da bo načrt podpiral. Toda Bonnet je predobro poznal značaj predsednika vlade. In res, zvečer je pri seji vlade naletel na trd odpor predsednika vlade Daladiera. Italijanski predlog sicer ni

bil gladko odbit, vendar je ministrski svet izrazil željo, naj Nemčija in Poljska nadaljujeta neposredne razgovore. Naslednje jutro ob zori so nemške čete že prekoračile poljske meje.

Naslednji dan ob četrta na tri popoldne je Bonnet v svoji pisarni v zunanjem ministrstvu slišal telefonski klic. Ko je vzel slušalko, je na svoje veliko začudenje slišal: »Tukaj govori grof Ciano. Pri meni sta Francois-Poncet (francoski poslanik) in sir Percy Lorraine (angleški poslanik). Mislim, da je še vedno odprta možnost, da sprejememo predlog o konferenci...« Bonnet je obljubil italijanskemu ministru, da do naslednjega dne — nedeljo dne 3. septembra — ne bo poslal Nemčiji nobenega ultimata. Toda tukaj se je pripetil zanimiv dogodek, ki do sedaj, v kolikor sem poučen, še ni bil poimenen. Znano je, da je Francija v skladu z obljubo, ki je bila dana grofu Ciano, z odposiljanjem ultimata Nemčiji čakala do nedelje dne 3. septembra popoldne. Z vojno napovedjo pa do 5 popoldne istega dne. Razlog za ta čuden postopek pa je naslednji:

V nasprotju z razpoloženjem za časa monarkovske konference je bilo angleško javno mnenje sedaj vsaki zamisli o kakšni novi konferenci odločno protivno. Poslanci, ki so med početnicami prišli v stik s svojimi volivci, so se vrnili pod močnim vtisom ljudskega razpoloženja. Poslanci so bili odločeni, da Chamberlainu ne bodo več dovolili, da spet pade v isto slabo, kot v poletju lanskega leta (ko je dvakrat prišel v Nemčijo). Zaradi tega je angleški zunanji minister lord Halifax dne 3. septembra ob 9 popoldne poklical na telefon Bonnetu in mu sporočil naslednje: »Znamo so mi razlogi, ki Vam ne dovoljujejo, da bi pred opoldansko uro poslali ultimati Nemčiji. Toda mi grofu Ciano nismo ničesar obljubili in smo

dolžni, da svoj ultimati Nemčiji odposljemo takoj. Popoldne se zbere parlament. Ako se ministrski predsednik v parlamentu prikaže in ne bi mogel izjaviti, da je besedo, ki jo je Anglija dala Poljski, držal, bi ga splošno ogorčenje pomedlo z vlade.«

Tako se je začela vojna, ki je bila, vsaj v kolikor tiče Francije, izgubljena že v istem trenutku, ko se je pričela. Kajti nismo imeli dosti letal, ne dosti protiletalskih topov, ne dosti tankov, ne dosti tovarn, da bi nam dale, kar nam je manjkalo. Vojna je bila v naprej izgubljena, ker so naši angleški zavezniki imeli le malenkostno armado, a niso razpolagali s sredstvi, da bi svoje ogromne rezerve na ludeh in na gospodarskih silah takoj izkoristili.

Winston Churchill mi je enkrat, ko sem ga vprašal, zakaj je Anglija v abesinskem vprašanju popustila, zelo značilno odgovoril: »Ali ste kdaj študirali življenjske navade tistih rakov, ki nosijo oklepe?« Ko sem mu odgovoril, da nisem, je nadaljeval: »Če boste kdaj imeli čas, izpopolnite svoje znanje. So to zelo zanimive živali. V določenih dobah svojega življenja namreč izgubi rak svoj oklep. Takrat se ta zelo pogumna žival skrije pod kakšno skalo in potrpežljivo čaka, da ji oklep spet zraste. Potem pa spet zapusti svoje zavetišče in je spet vladar voda. Anglija je zaradi napak neprevidez in strahopetnih vlad izgubila svoj oklep. Zato moramo sedaj čakati pod svojo skalo, dokler nam oklep spet ne postane trd in močan.«

Toda okoliščine so Anglijo in Francijo prisilile, da sta morali zapustiti svoja zavetišča brez trdega in močnega oklepa in se spustiti v boj z najmočnejšim nasprotnikom.

(Sledi četrti članek.)

Droline novice

Koledar

Sobota, 19. oktobra: Peter Alcantara, spoznavalec; Eblin, opat.
Nedelja, 20. oktobra: 23. pobinkošna nedelja. Misijonska nedelja. Janez Kancijan, spoznavalec; Felicijan, mučenec.

Novi grobovi

† V Hotiču pri Litiji je po dolgem trpljenju odšla v večnost Franciska Penčur, rojena Bric, stara 61 let, iz znane Drnovškove rodovine, in sestra šolskega upravitelja na šentpeterski šoli v Ljubljani g. Dominika Brca. Pokopali jo bodo danes dopoldne na hoviškem pokopališču. Naj ji sveti večna luč! — Zaljubljenim sorodnikom bodi izrečeno naše sožalje!

† Peter Zakelj, brat g. Fr. Zaklja, prefekta v Zavodu sv. Stacelava, je izdihnil svojo dušo v ljubljanski splošni bolnišnici. Pogreb bo danes ob pol petih popoldne v Zal, kapelica sv. Jakoba. — Večni mir in pokoj njegovi duši! Sorodnikom naše sožalje!

† Korošec Anton, konservatorist, je umrl na svojem stanovanju v Slapničarjevi ulici 7 v Mostah ter bo pokopan v soboto ob pol 5 popoldne iz svojega doma. Naj mu sveti večna luč! Svojcem naše sožalje!

Osebnosti

== Diplomirani so bili na pravni fakulteti v Ljubljani: gđ. Hani Abazhiz iz Ljubljane, gg. Radovan Turk iz Rihemberga, Italija, in Jože Jančar iz Smihela pri Žužemberku. Čestitamo!

== Iz vojaške službe. Upokojeni so: kapitan bojne ladje Federik Gogala, letalski narednik-vodnik 3. razr. Martin Zorko, letalski narednik-vodnik 3. razr. Alfonz Turk. — Odlikovan je bil z redom Jugoslovanske krone 5. stopnje nižji vojni tehnični uradnik 4. razr. iz letalsko-tehnične stroke Ivan Cotman.

Iz Brežic: Danes otvoritev

kavarne v Brežicah

Za obilen obisk se priporoča Marija Poljanšek

— Dijaški rok v letalstvu. Poveljstvo letalstva bo sprejelo v januarju 1941 določeno število obveznikov-dijakov, ki bi hoteli odslužiti dijaški rok v letalstvu. Sprejeti bodo akademiki, ki so končali fakultetne študije, ali pa dijaki, ki so že položili zrelostni izpit v srednjih šolah. Sprejeti bodo tudi dijaki, ki so dokončali najmanj 6 razredov gimnazije. Predpogoj je, da niso mlajši od 20 let in ne starejši od 27 let. Podrobnosti o sprejemnih pogojih, potrebnih prošnjah in prilogah je objavil Službeni vojni list št. 38 z dne 12. oktobra 1940. Podrobna pojasnila dajejo orožniške postaje in vojna okrožja.

— Društveni koledarček za leto 1941. Zveza fantovskih odsekov je tudi letos izdala za svoje člane in za članice Zveze dekliških krožkov koledarček za prihodnje leto. Koledarček je po vsebini bogatejši kakor lansko leto, vendar je kljub temu cena ostala ista, t. j. 6 din za izvod. Koledarček ima med drugim tudi kontrolnik za prosvetne sestanke in telovadne vaje, zato bo dobrodošel predvsem odbornikom obeh naših mladinskih organizacij. Koledarček bo v prodaji tudi na običnem zboru ZFO pred glavno dvorano.

— Dijaška akademija v Novem mestu. Slovenska dijaška zveza na drž. realni gimnaziji v Novem mestu, priredi v soboto 19. oktobra ob 20 v Prosvetnem domu L. akademijo z bogatim in pestrim eporedom. Akademija bo dokaz živahnega udeleževanja novomeškega katoliškega dijaštva, ki hoče sadove svojega dela pokazati tudi širši javnosti. Vabimo k številni udeležbi odrasle in mladine. Vstopnice: sedeži, parter 12, 10, 8 in 6 din. Galerija 6 din. Stojnišča 2 din.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Nemški konzulat pozivlja vse nemške državljane, kakor tudi državljane Protektorata Češke in Moravske, da takoj naznanijo konzulatu svoje na ozemlju sovražnih držav ležeče premoženje. — Tozadevni prijavni obrazci se dobijo pri konzulatu.

— V Službenem listu kralj. banske uprave državne banovine od 17. t. m. je objavljena »Odredba minimalnih mezd za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje«.

Danes premiera zabavne ameriške družabne komedije

LADY IN COWBOY

KINO UNION, tel. 22-21

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

— Loterija v St. Vidu nad Ljubljano. Prosto-voljna gasilca četa St. Vid nad Ljubljano, priredi v nedeljo 20. oktobra t. l. ob 15 popoldne na šolelem vrtu v St. Vidu nad Ljubljano loterijo, v korist novega prevoznega in reševalnega avtomobila. Srečke se bodo v trafiki gđ. Zakotnik in pri članih čete po din 4.— komad. lažrebane številke bodo objavljene v raznih dnevnih časopisih. Uprava.

— Pregled rodovniških kobil v Šent Jerneju bo dne 26. oktobra t. l. ob 8 za brežski okraj. Opozorjamo vse lastnike kobil, da jih točno ob napovedanem času priženjo na odrejeno mesto na pregled. Kobile naj bodo v dobrem in čistem stanju. Zamudniki si bodo morali pač sami sebi pripisati krivdo, če jih komisija zaradi odrejenega programa ne bo mogla čakati.

— Bolniški tečaj v Novem mestu. Okrajni odbor društva Rdečega križa v Novem mestu organizira bolniški tečaj, ki se bo najbrž pričel 5. novembra t. l. Prijaviti se je treba pri tajniku društva g. Zakonjšku v pisarni okrajnega načelstva, soba št. 4 ali ob ponedeljkih in petkih. V prvi vrsti naj se prijavijo ženske. Starost najmanj 18 let. — Odbor.

— Sklad za zdravljenje jetličnih bolnikov. — V dopolnitvi že objavljenih poročil o prispevkih

v ta sklad obveščamo javnost, da smo v zadnjem času prejeli še naslednje zneske po dn 500: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani in Zabret & Komp. v Kranju; po dn 300: Jugosl. tvornica za proizvode iz gume v Kranju in Nova založba v Ljubljani; dn 200: Uprava posestev Štajerske hranilnice v Podlehniku pri Ptuj; po dn 100: Verdir Janez, mesar v Trzinu, Gozdni urad Karla Auersperga v Kočevju, »Plamen«, kovinarstva zadruga v Kropi, Vabič Viniko, v Zalcu, Glaser Viktor, lesna trgovina v Rušah, Heinrich Franc v Ljubljani, Združenje gostilničarstvih podjetij v Kranju, Kleimayr & Bamberg v Ljubljani, Prah Adolf v Kranju in Eger Gustav v Ljubljani. — Radi pomanjkanja prostora ne moremo

Nabiralni dan za severno mejo

V nedeljo, dne 27. oktobra naj ne bo zavednega Slovence in dobrega Jugoslavana, ki bi pozabil na svojo narodno dolžnost! — Naše geslo bodi: Dati hočem za severno mejo po svojih močeh!

imenovati darovalcev, ki so nam nakazali nižje zneske. Imenovanjem, kakor tudi neimenovanjem darovalcem, se v imenu naših najrevnejših bolnikov iskreno zahvaljujemo in toplo priporočamo njihovi nadaljnji naklonenosti. — Dočim izražamo svoje izredno veselje in zadovoljstvo nad dejstvom, da je marsikateri denarni in zavarovalni zavod, ter marsikateri industrijski, trgovski in obrtno podjetje v polni meri razumelo naš apel, ter blagodušno podprlo to nujno in prepotrebno nabiralno akcijo, moramo na drugi strani poudariti umevno razočaranje, da je še mnogo denarnih in zavarovalnih zavodov ter podjetij, ki se našim prošnjam niso odzvali. Na stotine naših prošelj leži neresenih pri njih in pričakujemo, da bodo tudi ti zamudniki opravičili svoje nepojmljivo in neumestno oklevanje s tist izdatnejšim prispevkom in tako tudi oni dejansko pripomogli k nujni udeležitvi našega visokega cilja: pripraviti vsakemu jetličnemu Slovencu bolniško posteljo. — Številka našega čekovnega računa pri Poštni hranilnici je 15.531. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

— Jablana cvete v sadonosniku gosp. Leona Juneža v Podplatu. G. Junež nam je v dokaz poslal lep jabolčni cvet, za kar se mu zahvaljujemo.

— Velika tatvina sestavnih delov koles v Sneberju. Te dni so neznanj tatovi odnesli iz trgovine s kolesi Anžič Franca v Sneberju pri Dev. M. v Polju veliko zbirko sestavnih delov koles. Tako so odnesli 70 tako imenovanih prostih tekov znamke »Torpedo«, 40 prostih tekov, ki so bili kromirani, 13 dinamov, 50 gonilnih verig, 50 žarnic za dinamno svetilke, 6 svetilk in 1 kompletno žensko kolo. Ukradeno kolo so našli, sestavnih delov pa ne, tako da ima trgovec nad 10.000 din škode.

Veliki letalski film v dveh delih! AS DRUMOND

— Drzen rop na Dolenjskem. Te dni so vložili trije maskirani moški v hišo Matevža Zužka v vasi Kožarje pri Velikih Laščah. S samokresom v roki je eden od njih zahteval denar od Zužka. Ta jim je izročil dve denarnici, v katerih pa je bilo le 65 din. Roparji pa so zahtevali še denarja. Ker pa se je med tem posrečilo Zužkovi služkinji pobegniti iz hiše, so jo tudi roparji pobrisali. Zanimivo je, da so bili vsi oboje: dva sta imela samokrese, tretji pa je s puško v roki stražil pred vrati. Po obrazih so bili črno pomazani. Orožniki jih zasledujejo.

— Nevaren požigalec napravil za 490.000 din škode. Ljubljanska policijska uprava je prejela kratko poročilo orožniške postaje v Celju, da je neki požigalec v celjski okolici zažgal razna poslopja in hiše ter povzročil do 490.000 din škode. Teh pogovor, ki so se dogodili zadnje čase v celjski okolici, je sumljiv neki Kristijan L., rojen l. 1912 v Hamburgu, pristojen v občini Trbovlje, ki se potika okrog in je nevaren tuji lastnini.

Marsikatera žena in dekle se bo po ogledu tega filma čutila samostojnejšo in samozavestnejšo. Moški se bodo pa od srca smejali osvojevalnim pravilom preprostih deklet.

Neizkušeno lady predstavlja prikupna Merle Oberon, preprosta žena pa zastavni Gary Cooper

— Čigavi so volji? Kakor poročajo orožniki iz Metlike, je tam Jakob Ivanetič, posestnik v Metliki št. 160, okoli 6. zjutraj 5. t. m. dobil na svojem vrtu par volov srednje teže. Oba imata rdečo liso in znak »V«. Eden nosi številko IVA, drugi številko III. Domnevajo, da je ta par volov izgubil kak gonilac, ki je gnil več volov s sejo v Karlovcu skozi Metliko proti Novemu mestu. Najbrž so volji last kakakega mesarja. Lastnik naj se zgleda na občini v Metliki, ki je oba vola prevzela v oskrbo in varstvo.

— Osebam, ki se ne morejo zadostno gibati, pa trpe zaradi tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josef« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Ogl. reg. 8. br. 30474/35.

— Zapravljal je ukradeni denar. Zato obsojen na 10 mesecev. V neki gostilni na Dunaji

ski cesti je bil 17. septembra aretiran 27 letni Lojze Jakič, doma iz Zapotoka, občina Zelimlje. V tej gostilni je kar na debelo zapravljaj denar in plačeval litre vina raznim delavcem. Postal je sumljiv, tako da je bil nanj opozorjen službojoči stražnik, ki ga je aretiral. Pozneje je policija dognala, da je Jakič nekaj dni prej ukradel Antonu Lahu, posestniku na Verdu pri Vrhniki, iz zaklenjene nočne omarice čedno vsoto 2681 din. Pred sodniki malega senata je bil večeraj Lojze Jakič zaradi vlomne tatvine obsojen na 10 mesecev strogega zapora in v izgubo častnih državljanskih pravic za dve leti. Jakič je sodnikom priznal tatvino, trdil pa je, da omarica ni bila zaklenjena in da je vzel le 2500 din. Okradnemu kmetu so rešili okoli 2200 din denarja.

Po državi

* Hrvatski liturgijski kongres se bo začel 24. t. m. v Zadrebju, trajal bo do prihodnje nedelje.

* »Železna rezerva« v Zagrebu. Zagrebški prehranjevalni odbor je imel v četrtek sejo, kjer je bilo sporočeno, da je mesto dobilo že 3 vagonne masti iz Vrbovca ter 40 vagonov pšenice, ki jo že meljejo. Poleg tega dovažajo iz Zaprčice s tovarnimi avtomobili mast v mestni skladišče, kjer bo shranjena za zimo. Treba pa bi bilo 100 milijonov dinarjev, da bi Zagreb nakupil rezervne hrane za mesec dni. Dosedanja zaloga je le »železna rezerva«.

* Petletnica je obhajal hrvatski turistovski klub »Sljeme« dne 16. t. m. Najbolj delavni so bili mladinski člani tega kluba, ki so v tem petletju naskočili celo Mont Blanc, kar je bilo na slavnostnem večeru posebej naglašeno.

* Racija v Zagrebu. Zaradi vroma v blagajno hotela Ritz je zdaj zagrebška policija napravila veliko racijo v zagrebškem podzemlju, da bi našla vlomilce. Toda poročevalska služba zagrebškega podzemlja ni bila slabša od policijske. Zato je mnogo najhujših zločincev pravočasno odneslo pete. Policija pa je kljub temu dobila v svoje roke nekaj nevarnih vlomilcev, čeprav med njimi ni bilo iskanih.

* Nočni davek v Zagrebu, ki so ga začeli pobirati od nočnih gostov po zagrebških gostilnah, kavarnah in zabaviščih dne 3. t. m., je spodbudil hudo razburjalo zagrebško javnost. Nekaj časa so ljudje kar doma ostajali in niso hoteli ponočevati, od česar so seveda imeli gostilničarji škodo. Zdjaj pa so se veseljaki naveličali ostajati ponoči doma ter veselo krokajo spet pozno v noč. In jih nič več ne moti, da morajo pri svoji krokariji plačevati nočni davek za zagrebške siromake. Od tega davka namreč za zagrebška mestna občina podpirala siromašne ljudi ter jih oskrbovala z najpotrebnejšim.

* Kočijažvo truplo najdeno v ribniku. Pred nekaj časa je sarajevski kočijaž Osman Deklić poprosil svojega gospodarja Milana Šupardija, da bi mu dovolil svojim sorodnikom z njegove vprege pripeljati nekaj stvari. Gospodar je rad dovolil, nakar je Deklić zapregel dva konja in odpeljal. Od tistega časa pa ni bilo o njem nobene sledi več. Te dni pa je jezidil skozi neko vasi v sarajevski okolici mlad fant dva lepa konja ter ju prodajal. Hotel je imeti za nju 12.000 dinarjev. Ker pa ni imel potrebnih papirjev, se je to kupcu čudno zdelo.

Ljubljana, 19. oktobra

Gledališče

Drama — Začetek ob 20

19. oktobra, sobota: Revizor. Izven.

20. oktobra, nedelja: Skrivalec. Izven.

Opera — Začetek ob 20

19. oktobra, sobota: Ob 15 Baragova proslava. Izv. Cene od 10 din navzdol. — Ob 20 Figarova svatba. Red premierski.

20. oktobra, nedelja: Ob pol 11 Baragova proslava. Izven. Cene od 10 din navzdol. — Ob 15 Baragova proslava. Izven. Cene od 16 din navzdol. Ob 20 Baragova proslava. Izven. Cene od 30 din navzdol.

Radio Ljubljana

Sobota, 19. oktobra: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Plošča za ploščo — pisana zmes, petje, solisti in godba za ples — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Plošča za ploščo — pisana zmes, petje, solisti in godba za ples — 14. Poročila — 17. Otroška ura: Nastop otrok (vodi gđ. Sl. Vencajzova) — 17.30 Iz pravilne knjige (plošče) — 17.50 Plegled spreda — 18. Za delopust, igra Radješki orkester — 18.40 Pogovor s poslušalci — 19. Napovedi, poročila — 19.25 Nacionalna ura — 19.40 Objave — 20. Znanjopolitični pregled (g. dr. A. Kuhar) — 20.30 Pisana šara: godba, petje, šale — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec igra Rad. ork.

Drugi programi

Sobota, 19. oktobra: Belgrad: 21. Albinijeva opereta »Baron Trenk«. — Zagreb: 20. Pl. gl. — Bratislava: 20.30. Pisan spored. — Praga: 20.30. Pisan spored. — Solija: 20.30. Zbor. — Beromünster: 19.40. Emmentalski večer. — Stockholm-Hoerby: 21. Finska glasba. — Rim-Florenca-Turin: 21.10. Klavir. — Sottens: 21. Arie.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovensčini — YUF, YUG (19.96 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovensčini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

našli pri tistem fantu, ki je prodajal tuje konje. Na podlagi tega so fanta, ki se piše Medjo Rakita, izročili sodišču.

* Zaradi volčjega ugriza umrl. Pred nekaj časa smo poročali o bosanskem kmetu, ki se je boril z volkom in ga premagal. Kmet je bil takrat od volka hudo ogrižen. Bil je to Derbo Maksimič. Kmetu so poslali v sarajevsko bolnišnico, kjer so mu zazdravili rane. Pred nekaj dnevi pa so se kmetu opazili znaki pasje stekline. Takoj so ga prepeljali v sarajevsko bolnišnico in ga začeli zdraviti. Bilo pa je vse zaman. Siromak je te dni v strašnih bolečinah umrl.

* Za hajduka Gligorijeviča, ki so ga prijeli v okolici Čuprije v Srbiji, so zdaj dobro poskrbeli, da ne bo mogel uiti. Okovali so ga v okove, ki so 35 kg težki. Doselej so prijeli tudi 70 njegovih pomagačev, ki bodo tudi okovani. Pravijo pa, da bodo prijeli še nekaj novih.

Senzacionalni letalski podvigi slavnega aviatika in junaka iz svetovne vojne na filmskem platnu. Neustrašne borbe v zraku in na zemlji, junštvo in prisrčnost letalskih pilotov v najnevarnejših situacijah. V glavni vlogi: John King, Jean Rogers.

Rezervirajte vstopnice!

KINO SLOGA, tel. 27-30

Danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri ob 10.30 (matineja) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Kot dodatek: kulturni film Jadranske straže Mladina pri krmilu. Pri predstavi danes ob 16. uri nastopi del moškega zbora SLOGE s kratkim koncertnim pevskim programom.

lo ter ga je naznanil orožnikom. Ti so ga prijeli in začela se je preiskava. Medtem je Milan Šupardija v konjih spoznal svoje konje. Nihče pa ni mogel dognati, kaj se je zgodilo s kočijažem. Zdjaj pa so voljaki pri neki vaji v ribniku blizu vasi Muljavič v sredi gozda našli truplo ubitega kočijaža. Bil je dvakrat v glavo ustreljen. Kaliber krogel v mrličevi glavi pa je bil prav isti, kakor revolver, ki so ga tudi

Roparski umor v Draži vasi nepojasnjjen

Obdolženi živinski prekupec Albin Štih je bil oproščen

Celje, dne 18. oktobra. V noči od 30. na 31. maja letošnjega leta sta doživela zakonca 69-letni mlinar in posestnik Franc Vučej in njegova žena v Draži vasi pri Poljanah strašno noč. Bilo je okrog polnoči, ko sta Vučejeva že počivala, da sta vdrla v mlin maskirana roparja in prišla v spalno sobo, kjer sta presenetila Vučejeva v postelji. Mlinar in njegova žena nista slišala ropota, ker je mlin ropotal vso noč. Roparja sta napadla žrtvi z nožem in z nekim ostrim predmetom, najbrže s sekuro. Vučejeva sta se zavedla šele, ko sta ju roparja dejansko napadla. Razvil se je boj za življenje in smrt. Vučejeva sta klicala na pomoč svoje domače, ker pa je mlin močno ropotal, ju niso slišali tako, da sta roparja izvršila svoje delo. Mlinarica se je zgrudila s presekano lobanjo nezavestna, stari mlinar pa se je pograbil z roparjem, ki ga je udaril s sekuro po glavi, nato pa mu prizadjal še 9 vbovljajev z nožem. Vučej je razbojnik prerezal usta, jezik, končno mu še zasadi nož v prsa. Nato sta roparja odprla s ključem blagajno in odnesla okrog 1000 din gotovine, samokres in srebrno uro z zlato verižico. Bila sta gotovo prepričana, da bosta več dobila, ker pravi ljudski glas v tem kraju, da sta Vučejeva precej težka. To ju je tudi najbrže napotilo, da sta izvršila razbojniški napad.

Na kraj umora so takoj prihiteli orožniki in zdravnik. Vučejeva je kmalu podlegla poškodbam, dočim je stari Vučej še okrevaj. Preiskava sama ni v začetku dognala nič pozitivnega in že v začetku je kazalo, tako so saj menili ljudje, da bodo storilci ostali neznanj. Mnogi so menili, da sta izvršila razbojništvo domačina, ki sta morala poznati razmere v mlinu in v družini. Sum je padel na več ljudi, končno in nazadnje še na 27-letnega prekupevalca z živino Stihla Albina, pristojnega v Zalog pri Humu ob Sotli, ki je živel zadnji čas pri svaku v Draži vasi. Stihla so orožniki aretirali in izročili sodišču v Slovenske Konjice. Stih je že ob aretaciji dosledno zanihal in izjavljal, da so ga zaprli po nedolžnem in zatrejal sodnikom in drugim, da je prišel na kraj umora šele takrat, ko so poklicali orožnike, da so uvedli preiskavo. V konjskem zaporu je prišel Stih v družbo z moškimi, katerim je prav tako zatrjeval, da ni in nazadnje šele Stihla, češ, da je imel siv suknjič, da je govoril hrvaško narečje itd. Za obsodbo ni bilo nobenih stvarnih dokazov.

on nič kriv, ko pa so mu predložili, češ, da ga pred sobo že čaka njegov pajdaš in mu je to hotel baje vcepiti tudi preiskovalni organ, da bi priznal dejanje, je Stih postal zbežan in je v tem stanju govoril baje, tako vsaj je pričala neka priča pri današnji razpravi, dvoumno.

Stih se je pri današnji razpravi prav dobro zagovarjal, vendar je v začetku kazalo, da bo obsojen zaradi pričevanja dveh važnih prič, ki sta celo prisegli. Celotna razprava pa je dala zadevi popolnoma drugačno sliko. Stihov zagovornik odvetnik dr. Ogrizek Anton je po dolgem govoru skoraj utemeljil Stihovo nedolžnost in predlagal oprostitve. Senat, kateremu je predsedoval dr. Mak, je po polurnem posvetovanju izrekel oprostilo sodb.

Razlogi oprostitve so bili prav kratki. Sodišče se ni moglo prepričati o Stihovi krivdi, ker se ni moglo kljub zaprišepi opirati na pričevanje starega Vučaja, ki je v začetku na lastno iniciativno obdolžil umora in razbojništva več drugih oseb. Tako je razbojniški napad in umor mlinarice ostal še vedno nepojasnjjen in postaja vedno bolj skrivnost. Orožniki bodo šli znova na delo, da izsledijo morilca, katerega bo zadel kazen prav gotovo.

»Nekje v Angliji.«
»Prosim dva vozna listka v vojaško taborišče.«
»Kam pa?«
»Sin mi je poslal karto iz — Nekje v Angliji.«

LJUBLJANA

Mestna občina ima dovolj dobrega krompirja zagotovljenega

O krompirju, ki ga je kupila mestna občina, smo že poročali. Pred dobrim mesecem dni je med drugim začela naglo naraščati cena tudi krompirja, tako da je bil mestni tržni urad primoran, da v zaščito mestnega prebivalstva to ceno maksimira. Toda ko je bila za ljubljanski trg dovoljena najvišja prodajna cena krompirja po 1.50 dinarja za kg, so se kmalu pokazale zle posledice tega dobromarnega ukrepa: dovoz krompirja na ljubljanski živilski trg je nenadoma prenehal in preti je nevarnost, da ostane Ljubljana brez krompirja, ki je glavno hranilo najširših plasti mestnega prebivalstva. Da obvaruje mesto te preteče nevarnosti, je mestna občina kupila 150.000 kg krompirja in ga postavila na trg v nadrobni prodaji po 1.50 din, v večji prodaji pa po 1.40 din za kilogram.

Namen te akcije mestne občine je bil dvojen, prvič, da omogoči mestu zadostno količino krompirja, drugi pa je bil v tem, da prepreči neupravičen porast cene krompirja. Ta akcija mestne občine s krompirjem je uspela v obeh ožirih nad vse dobro. Ljubljanske gospodinjice so se krompirja naravnost razveselile in so ga pridno kupovale tako v nadrobni prodaji na trgu, kakor tudi na debelo v mestnem skladišču v bivši mlarni na Viču. Prvotno je bilo sicer slišati očitke, da ta krompir ni dober, da je tako imenovan industrijski krompir, iz katerega se prideluje škrob. Mestni tržni veterinarski urad je na te ugovore v svojem laboratoriju takoj napravil praktično preizkušnjo in dognal, da je ta krompir prav tako dober in izdaten, kakor gorenjski krompir in da so očitki

proti njemu neupravičeni. Z ozirom na pritožbe, da se razkuha in razpade v kose, pa je ta urad ugotovil, da se ta krompir ne sme toliko kuhati v vodi, temveč predvsem v pari, pri čemer se ne razkuha in ne razpade. Tudi gospodinjice, ki prvotno niso vedele za posebnosti tega krompirja, so se zdaj nanj privdale in ker že vedo, kakšno ravnanje zahteva ta vrsta krompirja, ga znajo zdaj pravilno kuhati in se nad njim nič ne pritožujejo. Da je ta krompir skoraj prav tako dober in izdaten kakor gorenjski, pa je predvsem dokaz v veliki količini, ki jo je mestna občina doslej že razprodala. V nadrobni prodaji na živilskem trgu so tega krompirja v piclem mesecu dni pokupile ljubljanske gospodinjice že blizu 20.000 kg, dočim ga je bilo v tem času na debelo prodanega že 70.000 kg.

Ko bo mestna občina prodala še ostalo zalogo tega krompirja, bo naročila novega, to pot najbrž gorenjskega. Saj ji je z njeno hvalevredno akcijo uspelo preprečiti ne samo to, da bi prodajalci krompirja v Ljubljani neupravičeno navijali cene, ampak tudi to, da bi kmetje, računajoč s porastom cen zadrževali krompir doma. Tako je prešla mestna občina že več prav ugodnih ponudb z Gorenjskega za nakup večjih količin krompirja in je zatoj skrb zaradi preskrbe Ljubljane s krompirjem odvel. Kakor pri krompirju, ki ga prodaja zdaj, tako tudi pri krompirju, ki ga bo še naročila, mestna občina ne išče prav nobenega zaslužka, ker hoče, da se morejo po zmogljivih cenah oskrbeti z najpotrebnejšimi živili najširše plasti mestnega prebivalstva.

njem pri delu za bližnjega združenih organizacij že prodajajo po mestu nakaznice za mestne vence in sveče in Vrhovni socialni svet upa, da letos pač ne bo nikogar, ki ne bi okrasil groba svojih pokojnikov z mestnim vencem in na njem prižgal belozelene svečke. Počastimo rajne z dobrimi deli!

I Pri zaprtju, motnji v brehavi — vzemite jutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starém trgu. Samo kvalitetna optika.

I Mestno zdravniško nedeljsko službo bo opravljal od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 jutraj, mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Ulica 29. oktobra št. 711, telefon št. 41-52.

I Petkov trg, 711. Ob dnevnih polne lune je ribolov na Gornjem Jadranu zelo slab. Zato je bil tudi dovoz morskih rib raznih vrst na večerajni ribji trg zelo slab, ko je bil drugače zadnji petek bogato založen. Za sardelice so se dalmatinski gostilničarji kar topli. Sardelice so bile zaradi pomanjkanja zalog dražje za 4 din pri kg. Trg je bil drugače s sladkovodnimi ribami srednje oskrbljen. Cene tem ribam so ostale nespremenjene.

I Krompir na Sv. Petra nasipu. Tudi v četrtek in včeraj je bilo na Sv. Petra nasipu nekaj voz krompirja napredaj. Opažati je, da so cene krompirja nekoliko nižje napram zadnji sredi, ko so ljudje tožili, da je krompir na debelo mnogo dražji, kakor pri nadrobni prodaji. V četrtek in včeraj je bil krompir na debelo od 1.60 do 1.90 din kg.

I V nedeljo s Putnikom na Kurešček.

I Sprejemata se zakonca brez otrok. Pod tem naslovom je upokojeni višji sodni oficijl g. Avgust Juh v »Slovenskem narodu« napisal lep in primeren članek, kar je vse hvale vredno. Zdjaj je

treba še, da bi isti list, ki je prinesel ta članek, kakor tudi drugi njemu sorodni listi, prenehali sprejemati oglase, kjer se oznanjajo stanovanja za »zakonce brez otrok«. Dokler tega ne bo, tudi še tako lepi članki ne bodo pomagali.

I Velika tatvina denarja. Neznat tat je odnesel iz pisarne dr. Treja na Masarykovi cesti 13.800 din. Denar je bil last Cirile Puh.

I Staro železo kraje. Iz skladišča trgovca Repšeta v Metelkovi ulici so tatovi odnesli 40 kg kompozicije za ležaje, dalje 20 kg bron, 30 kg bakra in 30 kg medenine. Vse to so bili večinoma stari kovinski ležaji, pipe itd. Ukradene kovine so bile vredne 3200 din. — Okrog 120 kg novega betonskega železa, vrednega 1000 din je neznat tat odnesel iz kleti nedograjene stavbe na Celovški cesti Mihaelu Kernevu.

I Kulturno poučen film Jadranske straže »Mladini pri krmilu« v Kinu Sloga. Angleško združenje »Navy league«, ki odgovarja naši Jadranski straži, omogoča vsako leto, da se iz prostovoljno nabranih sredstev cirka 5000 šolskih otrok upozna z najraznovrstnejšimi panogami pomorskega življenja: s signalizacijo, krmarenjem, veslanjem, plavanjem in rabo raznih vrst orožja; navajajo se na disciplino ter krepijo svoje telo z raznimi športnimi igrami. — Film je iz telesno vzgojnih vidikov zelo zanimiv ter ga kino Sloga priporoča na ogled zlasti mladini.

I Film »Lady in cowboy« v Unionu! Film je družabna komedija, ki na prav izvirni način poskuša pokazati, da bogastvo in slava ne moreta biti najvišji ideal, ki bi mogel človeka zadovoljiti. To nam pokaže mlado dekle bogatega ameriškega sodnika, ki se pripravlja na kandidaturu za predsednika Združenih držav. Za volilni uspeh mu je potrebna pomoč visokega funkcionarja. Zato hoče, da se hči poroči s tem že starejšim gospodom. Ona se temu upre in mora zato oditi v spremstvu dveh mladih strežnic v Florido, kjer se začne pravo dejanje filma.

Pred enim letom se je pričela borba med Davidom in Goljatom:

Osamljena Finska

Velike težave pri obnovi

Hladno in suhoparno sliko nudi glavno mesto Finske, Helsinki. Mnogo bolj se stisne človeku srce pri pogledu na to mesto leto, kakor lani ob istem času, ko se je pričela finsko-sovjetska vojna. Avtomobilski promet je skoro povsem ohromel. Pred enim letom si nikakor ne bi mogel misliti, da boš v tako kratkem času srečal po ulicah ljudi s strgano obleko na Finskem, v deželi velikega blagostanja in odlične socialne urejenosti. Ljudje prinašajo iz gozdov težka bremena lesa. S premožem je letos prav tako slaba kot v benicinu. Gospodinjice bodo morale kuriti, zima je že blizu. S čim? Z lesom, edinim sredstvom, ki ga še imajo. V finančnem ministertvu je urad za vojno odškodnino. Dolge vrste ljudi stoje še danes pred tem uradom. Ni še rešeno vprašanje odškodnine tistih nesrečnikov, ki so po dolobah škodovskega miru zgubili svoje domove. Vlada si je pomagala na ta način, da je odložila izplačilo odškodnine tem nesrečnikom, jih izločila iz kroga upravičencev pri uradu za vojno odškodnino in je do končne ureditve tega vprašanja prenesla vsa njihova vprašanja na zavarovalne družbe. Beguncem iz Karelije bo treba izplačati 9 milijard finskih mark, vsoto, ki je vlada nima in jo bo lahko nabrala le v daljšem času s pomočjo posebnih davkov in posojil.

To pa ni edina težava finske vlade. Ni dovolj, dati stotisočim beguncem odškodnino, treba jim je dati delo, stanovanja, ustvariti jim nove kmetije. Finsko veleposest so še komaj pred kratkim razdelili in vpisali nove lastnike v zemljiške knjige. Sedaj bodo morali še deliti, kar se da. Nova delitev in novo iskanje bo stalo mnogo truda in denarja. Pojavlja se tudi vprašanje ljudske prehrane. Doma ne zraste dovolj, vezi z drugimi državami so pretrgane, zunanja trgovina je zastala. Poleg premožja in bencina primanjkuje na Finskem še surovo maslo, sladkor, kava. Mesu in zelenjavi so cene visoko poskočile.

Mož, ki naj reši vsa ta vprašanja v zadovoljstvo vseh, čeprav mu primanjkuje najprimernejših sredstev, je ministrski predsednik Risto Ryti, pred vojno s Sovjetijo nepolitičen in nepoznan mož. Po poklicu je bankir. Preden je postal ministrski

predsednik, je bil ravnatelj finske narodne banke. Proti vsemu pričakovanju se je dobro obnesel. Ryti je tih, vztrajen in žilav pri delu, spreten organizator. Danes se je po vsej deželi že tako raznesla njegova slava, da že zasenečuje slavo največjega in najvplivnejšega moža, voditelja socialdemokratske stranke Tannerja.

Načrti za bodočnost

Ryti je sam. Če ima na eni strani zaupanje širokih ljudskih slojev, je na drugi strani osamljen v vladi, brez vdanih pomočnikov, ki bi mu pomagali prenašati težko breme. Od začetka ga je podpirala socialdemokratska stranka. Sedaj je v stranki nastopilo notranje nesoglasje in razkol. Nekateri mu očitajo, da je preveč prizanesljiv do kmetijskih posestnikov, ki da se premalo udeležujejo obnovenega dela. Industrijski krogi so nerazpoloženi, ker je premalo denarja za notranji trg, izvoz pa je slab. Število brezposelnih je začelo po končani žetvi naraščati. Vse to leži na Rytijevih ramenih.

Ryti bi rad za vsako ceno poživljal zunanjo trgovino. Pred konec vojne sicer ne more misliti na trgovino z Anglijo, ki je bila preje največja finska odjemalka in dobaviteljica. Nemška blokada zapira Severno leđeno in Vzhodno morje. Pristanišče Petsamo, edina preostala finska vrata v svet so zaprta. Sovjetija bi lahko kupovala finsko blago, toda med obema državama je še toliko neprebradenih težav, da še dolgo ne bo mogoče misliti na ožje trgovske stike med njima. Nemčija je pač velik odjemalec lesa in celuloze, še bolj pa se zanima za zaklade finske zemlje, za bakrene, železne in nikljeve rudnike, ki so še globoko v zemlji in jo potrebno mnogo kapitala za izrabljanje teh rudnikov; kapitala pa Finska danes nima.

Od obeh velikih sosedov, Nemčije in Sovjetije, Finci tudi v miru ne morejo dobiti kave, sladkorja, masti, volne in bombaža. V veliki osamljenosti se ozira Finska na švedskega sosed. Danes je tudi ta sosed gospodarsko in prometno odrezan od sveta in ima enake težave kakor Finska. Junški narod iz pretekle vojne s Sovjeti hudo trpi, ko si z največjimi žrtvami celi zadobljene rane sam, popolnoma osamljen.

Položaj na Malti

La Valetta, v oktobru. United Press. Od italijanskega vstopa v vojno pa do danes je doživela Malta 150 letalskih napadov. Dvesto ljudi je bilo pri tem ubitih, nad 400 ranjenih, da ne govorimo o 700 brezdomnih s porušeni stanovanji. Njim so zelo prav prišle votline, katere so izdobil nekoč malteški vitezi v živo skalo. Često pribrenč nad Malto, skalnato trdnjavo z 250.000 prebivalci na 233 kvadratnih kilometrih, preko 60 italijanskih letal. Lete navadno v višini 5500 metrov, tako da se šum njihovih motorjev skoro ne sliši več. Le redko se spuste v strmoglavih poletih.

Največ škode so prizadejali revnejšim mestnim delom, kjer so lepe, nove, iz velikih malteških kvadratov zgrajene hiše in lahko stoletja dolgo kljubujejo zobu časa. Poročevalec, ki je sestavil to poročilo, pravi, da je hodil med podrinami in je povsod naletel na ljudi, ki so odstranjevali italijanske ulične napise in jih nadcemenovali z angleškimi. Mnogi so brskali po svojih nekdanjih hišah in iskali, kar so bombe pustile nepoškodovanega. Na vozčke z oslovsko vprego so nakladali postelje, žimnice, lonce in ponve. Blizu stolnice sv. Janeza sta padli dve bombi, ki nista eksplodirali. Maltežani smarajo to z čudež.

V času, ko je napisano to poročilo, živi v podzemskih hodnikih in votlinah 700 ljudi. Nič preveč niso pobiti, čeprav so nekatere že po trikrat pregnale bombe iz stanovanj. Hodil sem po kilometer dolgi v živo skalo vsekanj votlini. Razsvetljena je z elektriko, na obeh straneh pa so razvrščene postelje. Potem sem prišel v železniški tunel, kjer je bilo še pred kratkim 350 ljudi. Sedaj ni več nikogar tam. Končno sem obiskal še veliko zaklonišče pred zračnimi napadi. To zaklonišče ima prostora za 2000 ljudi. Prej so imeli na tem mestu malteški vitezi veliko skladišče.

Malta, »dragulj Sredozemlja«, se pripravlja za obrambo pred vpadom na otok. Na otoku je bilo okoli 200 Italijanov. Vse so prepeljali v Egipt. Italijanke, ki so ostale na otoku, so internirane. Po vseh ulicah in izven mesta so po ooku napeljane žične ovire. Kamenite stavbe so povezane v bloke za boj proti padalcem. Civilna zaščita, ki ima na skrbi obrambo pred padalci, je takoj nastopila, ko se je moral neki italijanski letalec spustiti s padalom. Zatemnitev je brezpozgojno zaukazana. Kino posluje še naprej. Ulice

glavnega mesta La Valette so polne ljudi. Ze v začetku vojne je prišlo v mesto veliko beguncev z dežele. Pomanjkanje hrane še ni nastopilo, čeprav je Malta v tem pogledu zelo navezana na uvoz. Meso morajo sploh vse uvažati. Nekaj je v tej vojni Maltežanom prihranjeno, kar povzroča drugod veliko žalost in potrtost. Na Malti ni videti po vsakem letalskem napadu rdečega neba nad mesti in vasmii. Vžigalne bombe nimajo na Malti nobenega učinka, ker so vse hiše zgrajene iz kamna. Te stavbe so tako močne, da jih lahko poskoduje le bomba, ki udari naravnost nanje.

Tudi v starih časih so se bojevali z oklopnim orožjem

V opisu trojanske vojne slika grški pesnik Homer pogum in način bojevanja tistih vojakov, ki so šli v trojanske konje, se dali v tem konju prepeljati na bojišče, kjer so zopet izstopili in se podali v boj. Trojanski konj je bil zvijača, s katero so Trojanci preslepili sovražnike, da so jim mogli neopaženi priti čim bliže.

Kmalu so si stari narodi izdelali razne naprave, da so se čim dalje z njimi krili, ko so se bližali sovražniku. V ta namen so jim služili zlasti bojni vozovi. Seveda je bilo kaj takega možno šele potem, ko je v Prednji Aziji konj izpodrinil osla. Ti vozovi so s svojim zidom do prs krili voznike in borce, zgornjor pa prsih pa so jih ščitili železi oklepi. Taki so bili prvi »oklopni« borbeni vozovi. Njihova naloga je bila prebiti sovražnikove vrste in krčiti pot lastni potohi. Ko se je vojna tehnika spopolnila, so stari bojni vozovi seveda zgubili svoj pomen. Kolikor nam je znano, je uporabil slone za vojskovanje prvi Aleksander Veliki pri prodiranju v Indijo, za njim pa Hannibal v drugi punski vojni. Rimljani so znali debelo kočca slona dobro postrašiti in od takrat ga nihče ni več uporabljal v vojni.

V srednjem veku so bili vitezi od nog do glave obdani z močnimi oklepi. Celo konjem so dali železno zaščito na glavo in prsi. Piccolomini je v tridesetletni vojni oborožil svoje vojske samo deloma z oklepi, tako da so bili mnogo bolj gibljivi. Moderno oklopno orožje v obliki oklopnih vozov in tankov pa vidimo šele v današnji vojni.

Naši Vidi

Gospod Bog je vzel k sebi šestošolko Vido Škerlovo, najboljšo med mladenkami trnovskega Dekliškega krožka. Šest tednov je težka davica premagovala mlado, bujno življenje, dokler ga ni strla.

Naša Vida, tako kmalu si nas zapustila! Tvoje življenje še ni niti vzcvetelo in že je moralo po volji Najvišjega odmrtni, da boš tako poklonila najlepši cvet le Njemu. — Vesele šestošolke, živahne in nadvse ljubezive mladenke ni več med nami. Ali veš, Vida, da smo Te imele neizmerno rade? Bila si vedno redno pri sestankih, poslušna, živahna in dajala si nam najlepši zgled. Poznala nisi jeze, tudi žalosti ne, le ljubezniv ali večkrat celo razigran smehljaj Ti je igral na ustnicah. Vedno si imela za vsako pripravljeno prijazno besedo, vesel pogled, vselej si z veseljem sprejela delo, ki Ti ga je naložila voditeljica.

Ali pa tudi veš, Ti, naša Vida, kako težko nam je po Tebi? O, da, zelo težko! Upanje, ki smo ga gojile sedaj v času Tvoje boleznii, da skoro prideš med nas v veseli sprejem, nam ne more iz srca.

Vida ljubljena, le to nas tolaži, da imaš pri Gospodu, ki Te je sprejel k Sebi, lepše kot tu na zemlji. Ostala boš vedno naša in nam vedno tako draga v spominu ter najlepši zgled v vsem. Ti pa nam prosí pri Gospodu moči, da bomo vedno res dobre, da bomo ohranile svoj ideal, ki ga nosimo sedaj v sebi in ki smo si ga skupno kovali v našem krožku. — Tvoje trnovske mladenke.

Baragova slavnost v Operi

Slovesna proslava Barage, ki bo v nedeljo zvečer ob 8 v Operi, se bo začela z overturo opernega orkestra. Prevz. gospod škof dr. Gregorij Rožman nam bo predložil duhovni in svetniški lik našega velikega misijonskega škofa Baraga. G. ban dr. Marko Natlačen bo Baragi izkazal čast kot velikemu misijonarju Slovencu, ki je proslavil naš narod v daljni Ameriki. Nato sledita igri o Baragi z vmesnimi solo-točkami.

I Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.50 jutraj, pred odhodom jutranjih vlakov.

I Naziv ljubljanskih gimnazij. Da se ne bi dogajale pomote in zamenjave pri obhajenju z ravnateljstvi ljubljanskih srednjih šol, opozarja kraljevska banska uprava, da so z odlokom ministrstva prosvete uvedeni zanje sledeči nazivi: I. dr. moška realna gimnazija je dosedanja I. dr. realna gimnazija v Vegovi ulici; II. dr. moška realna gimnazija je nova gimnazija na Rakovniku; III. in IV. dr. moška realna gimnazija sta obe v poslopju dosedanje III. dr. realne gimnazije za Bežigradom; I. dr. ženska realna gimnazija je dosedanja II. dr. realna gimnazija na Poljanah (Strossmayerjeva ulica); II. dr. ženska realna gimnazija je dosedanja dr. ženska realna gimnazija v poslopju učiteljskega na Resljevi cesti. Naziv dr. klasične gimnazije v Tomanovi ulici je ostal nespremenjen.

Prihod kanadskih vojakov v Anglijo

KULTURNI OBZORNIK

Mariborsko gledališče: Cyrano de Bergerac

Prva predstava mariborskega gledališča se je letos nekoliko zakasnila. Vzrok je bil ta, da so se lotili ene največjih dramskih stvaritev svetovnega slovstva, Rostandove herojske komedije Cyrano de Bergerac. Lotiti se tako obširne komedije, ki zahteva toliko zunanega sijaja, širokega prostora in cele množice sodelujočih, je vsekakor tvegana stvar za tak srednji oder in za maloštevilni zbor igralcev, kakor jih ima Maribor. Da so pa kljub temu dramo uprizorili, kaže na njih veliko voljo, pogum in samozavest. Reči moram takoj, da je uprizoritev v glavnem popolnoma uspela. Trud ni bil zaman ter so igralci in oba režiserja z in scenatorjem inž. arh. Hladom dosegli lep uspeh. Seveda bi večji oder ali večje število igralcev omogočilo bolj polno sliko in veličastnejšo uprizoritev, toda v splošnem moremo predstavo »Cyrana de Bergeraca« šteti v Mariboru med zelo učinkovite.

Rostand, ki je s svojo idealistično komedijo nastopil proti tedaj vladajočim naturalističnim strujam v drami v letih pred fin de sieclom, je žel velik uspeh že pri krstni predstavi »Cyrana« 1897. Naturalističnim komedijam, ki so izhajale iz duha Zolajevih proslulih teorij o dednosti, o vezanosti na socialni in kulturni milje ter o brezupnosti osebnega dela, ki so s tenkočutno analizo razcepale čustva do zadnje dlake (besede iz »Cyrana« (III. 7), je postavil Rostand nasproti moralno, poetično in idealistično reakcijo, poosebljeno v Cyrano Bergeracem, pravem bratu španskega Dona Kihota, borilca za mlino na veter, ki so ga mogli vreči v blato ali dvigniti do zvezd. V Cyrano je poosebil poeta, ki mimo posli-pesnikov, izgublajočih se v samoljubnem pesnikovanju in hlapčevsko služočih pokroviteljem ali ljudskemu okusu, živi samostojno, osebno življenje. Kljub temu, da je brezuspešen njegov boj za svobodo ustvarjanja, za uveljavljanje osebnosti v umetniškem ustvarjanju, kljub brezuspešni borbi zoper zahrbtnost, hlapčevstvo, laž, predsodke in strahopetstvo, kljub vsemu temu Cyrano veruje in ve, da njegov odpor proti laži, proti neosebnemu hinavskemu svetu ni brezsmiseln. Slabič bi bil, če bi se dal zlomiti. Tako s svojo zvestobo samemu sebi veliča idealizem. »Mar se bje le, kdor zmaga čaka? Ne! Stokrat lepši je brez-naden boj.« (V. 6.) Ko izgubimo vero v svoje delo, ko se vsako idealistično prizadevanje zdi prazna utvara, le boj z mlino na veter, nam je Cyrano s svojo prelepo besedo in tragično-komičnim junaštvom potrdilo in pomoč.

Mariborska uprizoritev je prinesla vse Rostandovo-Zupaničovo besedilo, ne da bi karkoli črtala. Rostandova poezija in Zupaničeva pre-

pesnitev to vsekakor zaslužita. Največji vtis na pravila na človeka prav blesteča, nenadkriljiva pesniška beseda. Množica pesniških lepot izvira-ka je tako genialno prepesnjena v slovenščino, da odrska govornica naravnost vrtoglavo opaja. Upri-zoritev ni niti malo zabrisala besedila. Bistvena poteza te herojske komedije pa je zanos. In ta za-nos je prešinjal vsu uprizoritev. Cyrano sam svari: »Bojim se, da se ne osmešim... z zanosom« (III. 7.), a reči je treba, da igralci niso osmešili nobe-nega prizora, čeprav je prilik dovolj. Zanos je ostal vseskozi plemenit in pristen ter potegnil za seboj poslušalca in gledalca.

Cyrana je podal Vladimir Skrbinšek. V prvem dejanju se sicer ni povsem razmahnil in je sprožil svojo zgodbo nekam vsakdanje. V naslednjih de-janjih pa se je povzpela v blestečo postavu poeta in borca ter postavil res središče vse drame v sebi. Sebi enakega Skrbinšek v igri ni imel, čeprav niso bili kar slabi tisti, ki so ga obdajali. Cyrano-v tovariš Le Bret, predstavljajoč previdnost in pa okretnost ob Cyrano-ovi odkritosti, ostriosti in osebnosti, je dobil v J. Košuti premo mladosno po-dobo. Sicer res ne more biti Le Bret večno mlad kakor Cyrano, toda v komediji mora biti brez dvoma enakega obraza kot on in gaskonski ka-deti. M. Venišnik je novi član mariborskega an-sambla. Tudi pri njem ostane človeku občutje, da ne spada med gaskonske kadete, ker je preveč dekliski in preveč samo lep, ne pa tudi moški. Sicer pa se je Venišnik s svojim nastopom pokazal trdnega igralca, ki se znajde v množici pa tudi sam. Videti mu je že kar spretnost v igriški kretnosti in govorici. Roksan Rasbergerjeve je bila poleg Cyrana najprijetnejša in najbolj živa po-stava. Ogleda je zlasti v lirskih partijah. Za vse ostale: kadete, igralce, občinstvo, sestre, poete, la-kaže, mušketirje, pa ni moglo navajati imen. Mno-žico sta režiserja Vlad. Skrbinšek in M. Košič, ki je igral tudi peka — pesnika Ragueneau-a — sti-lizirala v nekatere govorne zборе. To ima svoje do-bre pa tudi slabe strani. V glavnem so ustrezali in skladno in naravno enoto s prostorom in vodilnimi igralskimi postavami. Razen v prvem dejanju, kjer je bil prostor na odru res premahnen, da bi ustvar-jal občutje odra na odru, so se skupine dobro uve-ljavile ter razmahnile igro.

V celoti je bila predstava mnogo obljublja-joč uvod v novo gledališko sezono. Urdila nas je v veri, da morejo tudi maloštevilni delavci z ideal-no prizadevnostjo ustvariti veliko lenega in do-brega. Smolej Viktor.

K jutrišnji otvoritvi razstave Kluba neodvisnih

Maksim Sedej: Kompozicija

Jutri ob 11 dopoldne je otvoritev razstave Kluba neodvisnih v Jakopičevem paviljonu, kjer razstavlja vseh dvanajst članov kluba, namreč: Zoran Didek, Stane Kregar, Maksim Sedej, Zoran Mušič, Miklavž Omersa, Evgen Sajovic, Marij Pre-gelj, France Pavlovec in France Mihelič kot si-likarji, ter kiparji Karel Putrih, Zdenko Kalin in Nikolaj Pirnat. Razstavljali bodo samo najnovejša dela.

Koledarček Kmečke zveze za l. 1941

Kmečka zveza v Ljubljani je izdala in zalo-žila Koledar Kmečke zveze za l. 1941, ki je v vsem usmerjen praktičnim potrebam slovenskega kme-tovalca ter sestavljen izrečno zanj. To je stanov-sko urejen koledar, ki ga je začela Kmečka zveza že pred leti uvajati, ki ga je pa letos še bolj iz-popolnila in dopolnila z novimi poglavji o kmečkem stavbarstvu, trsnem izboru itd. Za one, ki jim koledarček Kmečke zveze še ni poznan, navajamo najvažnejša poglavja iz vsebine: pregledni in be-ležni koledar; 32 strani obrazcev za kmetijsko knjigovodstvo; podatki; pristojbine; naslovi naj-važnejših uradov po vsej Sloveniji; pregled kme-čijskih ustanov, organizacij in šol v Sloveniji in v vsej državi; 22 strani najvažnejših navodil in po-datkov o živinoreji, krmilih itd.; živinozdravstvo; kmečko stavbarstvo; kmetijsko strojeslovje; 24 strani navodil in podatkov iz poljedelstva, podatki o umetnih gnojilih, o sredstvih za zatiranje škod-ljivcev, škropljenje, trsni izbor; odstranjevanje madežev; o zemljiški knjigi; o davkih; o prehrani človeka; prva pomoč ponesrečencem, domača le-karna; določbe o lesni trgovini; navodila in tabele za merjenje vseh vrst okroglega, tesanega in za-ganega, kakor tudi stojičega lesa; itd. itd. Kole-dar, ki ima sicer 255 str., ima tudi skupno nad 110 strani prostora za gospodarske zapiske, list-nico in svinčnik. Cena 12 din (oz. 10 din pri skup-nih naročilih) je za tak koledarček gotovo majhna.

Cetrti folkloristični kongres v Benetkah se je sestel v prvi polovici septembra pod častnim predstvom fašističnega tajnika Mutija in pro-svetnega ministra Bottaina. Zbral se je evet italijan-skih etnografov, folkloristov in zbirateljev narodnih starin. Osnovna misel tega zborovanja za ljudsko umetnost, šege in navade je bila: »enotno poreklo ljudskih umetnosti in navad na italijanskih mor-jih«, predvsem v Sredozemlju.

Zborovali so v sedmih sekcijah, ki so ločeno razpravljale vsako o posebnem predmetu. V prvi so življenju in italijanskih ljudskih tradicijah v Sredozemlju; tu so predvsem govorili o etnogra-fiji in etnologiji Korsike, Dodekaneza in Albanije. O albanskih šegah in pesmih v Italiji je predaval albanski prosvetni minister Koliki.

V drugi sekciji so brali bolj o šegah in ljudski mitologiji. Tretja se je bavila z ljudskimi pravnimi viri. Najobsežnejša je bila četrta skupina, ki je ob-razlagala ljudsko izročilo: pesmi, legende, prego-vo, igre, muziko in ples. V tej skupini je bil kot predavatelj naznanjen v programih tudi Milko Uk-mar s predavanjem o beli Vidi in prenosu te legen-de preko Kvarnera ali Tržaškega zaliva na Kranj-sko, o čemer je razpravljal tudi v »Domu in svetuc«. Predavanje kot tako je pa moralo izpasti, ker je predsedstvo ugotovilo, češ da je geografsko po-dročje te teme že izven zemljepisnega okoliša, ka-terega obravnava kongres. Vendar se je g. Ukmar pri razgovoru oglašil k besedi in je svoje preda-vanje podal v skrajšanem izvlečku. Navzoči so se za njegova izvajanja zelo zanimali.

Peti oddelek je govoril o mornarskih navadah in ribiški ornamentiki.

V šestem so bila na vrsti italijanska narečja ob Sredozemlju in Julijski Krajini.

V zadnjem oddelku so se zbrali pa izsledovalci kmečke arhitekture ob Sredozemlju in v Julijski Krajini.

Zborovanje je bilo na široko zasnovano in z dobro znanstveno podlago. Udeležencev je bilo okrog 400, od preko sto napovedanih jih je pa, žal, precej odpadlo. R. B.

Jubilej holandskega slavista. Te dni praznuje svojo šestdesetletnico svetovno znani holandski slavist Nicolaas van Wijk, ki je vseučiliški profes-sor slovenskih in baltičskih jezikov v Leydenu. Po študijah na univerzah v Amsterdamu, Lipskem in Moskvi je že l. 1913 postal profesor slavistike v Leydenu. Prof. van Wijk je predvsem eden naj-večjih strokovnjakov v baltičski in slovenski akcen-tologiji in intonaciji ter tudi velik poznavalec sta-rocerkvene slovenščine. Izmed njegovih nemško pisanih del naj imenujemo samo »Zgodovino stare cerkvene slovenščine« (1931), potem »Studije k cerkveno-slovenskim Paterikom« (1931). O češko-slovaški republiki je pisal v angleščini. Znan je so njegove študije v Arhivu fur slavische Philologie, v praški »Slavici« ter drugih svetovnih slavističnih revijah. Velik slavist se je pečal tudi s slovenskim jezikom ter ga upošteva pri svojih slavističnih raziskavanjih.

V slovaških »Slovenskih pohladih« št. 8-9 je izšla na uvodnem mestu obširnejša monografična študija o »hrvatskem klasiku Mile Budaku«, ki jo je napisal urednik revije in eden najboljših mlaj-sih slovaških literarnih kritikov dr. Stanislav Mečja. V tej študiji pravi, da je Budak danes eden največjih svetovnih pisateljev ter v slovenskem svetu gotovo dedič nepozabljenih ruskih klasikov. Njihovo pero je prišlo do največjega slovenskega naroda v roke enemu izmed manjših, ki se lahko ponaša s tem, da pred zgodovino sveta brani kulturno dozorlost teh do nedavna, da celo danes med lastnimi brati siljenih in tlačanih narodov. Hrvatski narod obenem dokazuje z Budakom, da je duhovna sila in možnost, visoko dvigniti se v kulturnem svetu, dana tudi po številu majhnim narodom, kajti veličina naroda ni v številu, ne v velikosti ozemlja in ne v upravljanju oblasti, tem-več v vrednosti in velikosti njegovega življenja, njegovih npravi, zmognosti trpljenja in žrtve. V tem hrvatski narod vliva vero v bodočnost tudi slo-vaškemu narodu, ki tudi prav tako more samo v velikosti življenja svojih sinov in hčera, v veličini dejanj, namreč v duhovni in npravi sferi, potrje-vati svoje nesmrtno bivanje. Reviji je priložena tudi Budakova podoba.

Popravek. V pogovoru s pesnikom Severinom Šalijem je tiskarski škrt napravil nekaj občutnih napak, ki zelo motijo. V prvi kol. vrsta 78 ne »pi-sal«, temveč »posojal«. V drugi koloni 30 vrsta od zgoraj: ne »bom«, temveč »je«; vrsta 30 od spodaj ne »med zemeljskim prostorom«, temveč »naslovim«, in vrsta 3 ne »usoda je večna usoda«, temveč »menda je večna usoda«.

Danes in jutri nastopajo na »Hermesu« lahkoatleti

Poleg številnih drugih športnih prireditve, ka-tere bomo imeli priliko gledati danes in jutri na novem stadionu ZSK Hermesa, bodo nastopali tudi lahkoatleti. Največje zanimanje vlada zlasti za bal-kanska prvaka inž. Stepišnika in Mavsarja, ki bosta tudi nastopila pri tem zanimivem atletskem mi-tingu. Oba sta odlična metaleca: prvi meče kladivo in spada s svojimi uspehi med evropsko elito me-talcev kladiva, saj je znamka 54 m tako velik uspeh, da smo Slovenci lahko ponosni, da imamo v svoji sredi takega metaleca kladiva. Nič pa ne zaostaja mladi in talentirani metalec kopja Mavsar, katere-mu je sfrčala »drobna palica« že nad 64 metrov daleč. Tudi on spada med elito metalcev kopja v Evropi.

Poleg omenjenih dveh nastopijo še drugi naši odlični atleti, ki so že ponevno zastopali barve naše domovine v inozemstvu. Prijatelji lepega športa, ogledajte si danes in jutri zanimive tekme na novem stadionu ZSK Hermesa!

Tretji najboljši igralec table-tenisa na svetu v Ljubljani

Velikega table-tenis turnirja za prvenstvo Slo-venije se bo udeležil tudi tretji najboljši igralec table-tenisa na svetu Zarko Dolinar, član Haška iz Zagreba. Poleg imenovanega so poslali turnirskemu vodstvu prijave še sledeči: od Haška Heksner L., Harangozo T., Merksamer E., večni drugi »Crnič«, Pečnikova in Juniorski državni prvak Prohaska; od Makabija pa Herškovič, Salom I. in II., Weiller, bivši prvak Zagreba, in še nekateri drugi igralci, na katere polaga Zagreb velike nade. Pričakujemo se prijave SK Uranije, TTC, Ferarje in Mladosti. Od slovenskih klubov se bodo turnirja udeležili do sedaj prijavielni simpatični Jeseničani, ljubljanski Korotan. Gotovo pa bodo sodelovali na tem naj-večjem tovrstnem turnirju tudi ZSK Hermes, Mura, Planina, Celje i. dr. Prireditelj bo poslal v borbo svoje najboljše moči s sedanjim slovenskim prv-akom Dušanom Krečičem na čelu.

Ljubitelji tega lepega športa vabimo, da pose-tijo nedeljski turnir v telovadnici Zenske realne gimnazije na Poljanah in s svojo udeležbo moralno podprejo slovenske igralce za najvišje darilo go-spoda bana dr. M. Natlačenca.

SK Mars : SK Bratstvo

Jutri ob 15 se bo odigrala še prva povratna prvenstvena tekma med gornjima nasprotnikoma. V prvi tekmi na Jesenicah je moral Mars kloniti Bratstvu z rezultatom 3:2. Zato bodo pa skušali Po-ljančani, da v nedeljo to popravijo, saj jim je dana dvojna možnost: igrati na igrišču, ki so ga bolj vajeni, in drugič imajo podporo domačega občin-stva. Zato se vabi občinstvo, da jutri podpre po-ljanske fante in jih s svojim obilnim posetom in podžiganjem spremlja do cilja. Predtekma se začne ob pol 14, glavna pa ob 15 na igrišču SK Ljubljane.

SK Amater : SK Olimp

Jutri igra SK Amater že svojo revanžno tekmo s SK Olimpom. Srečala se bosta prvak in zadnje plasirani jesenskega tekmovanja. Kljub temu, da se je SK Olimp tako nesrečno plasiral, vendar v Trbovljah vedno dobro zaigra. Moštvo SK Amaterja bo moralo napeti vse sile, da doseže ugoden re-zultat. Vabimo športno občinstvo, da poseti to za-nimivo tekmo, ki se prične ob 15.15 s predtekmo.

SK Korotan : SK Disk

Na igrišču Korotana na Rakovniku bo jutri ob 15 zelo zanimiva borba med gornjima kluboma. Ze prijateljske tekme med njima so bile vedno po-žrtvovalne borbe, tako da je številno občinstvo zmeraj prišlo na svoj račun. Prvenstvena tekma bo pa gotovo še najzanimivejša. Disk je močan klub in bo moral Korotan napeti vse sile, ako si bo hotel priboriti obe točki, ki jih nujno potrebuje, če se hoče povzpeti s predzadnjega mesta v prven-stveni tabeli.

Hrvatski teniški igralci so zopet premagali Madžare 4:1

V Varaždinu se je zopet vršil dvoboj, sicer ne-službeni, med hrvatskim in madžarskim teniškim športom, ki je prineslo zopet Hrvatom lepo zmago. Hrvatje so namreč odpravili svoje nasprotnike z rezultatom 4:1. Izredno veliko je bilo zanimanje za srečanje med Punčecom in prvakom Madžarske Asbothom. Zmagal je Punček z naslednjim rezul-tatom: 7:5, 6:2. Ostale tekme so pa takole izpadle: Pallada:Gabori 3:6, 6:2, 6:2. Najzanimivejša pa je bila borba v dublu, v katerem sta naša zastopnika Punček-Pallada odpravila Madžara Asbotha-Ga-rorja z rezultatom 5:7, 7:5, 6:1.

Italijanski smučarji trenirajo

Najboljši italijanski tekmovalci za smuk treni-rajo pod vodstvom nemškega trenerja Leo Gasper-la, ki jim je dal že prva navodila za priprave na tekme v predstoječi zimi. Tekmovalci za smuški tek pa prično s treningom prihodni mesec, ko pride finski trener Vaeine Sares, ki je že v preteklem letu skrbel za napredek italijanskih smučarskih dolgoprogašev.

Priprave za svetovne smučarske tekme

Švica in Norveška sta na načelu že sklenili, da se udeležita svetovnih smučarskih tekeu, ki bodo prihodnje leto v Cortine d'Ampezzo v času od 1. do 10. februarja.

Francoski smučarski šport v prihodnji zimi

Francoski smučarski klubi so imeli pred krat-kim v Lionu občni zbor, na katerem so sklenili, da se bodo v tej zimi kljub težavam, s katerimi se ima sedaj boriti Francija, posvetili smučarskemu športu. Organizirali nameravajo razne smučarske prireditve, ki bodo imele izključno športni značaj ter se bodo izvedle v okviru telesne vzgoje mladi-ne. — Pred to vojno je bilo v Franciji 400.000 smučarjev. Športni krogi so mnenja, da jih bodo tudi v tej zimi spravili vsaj polovico omenjenega šte-vilke skupaj.

Največja avtomobilska dirka na svetu

Največja, odnosno najdaljša avtomobilska dirka na svetu, ki se odvija od Buenos-Aireasa čez La Paz

v Limo in nazaj in ki se izvede na 9625 km dolgi progi, se je preteklo nedeljo končala. Od 90 tek-movalcev, kolikor jih je bilo na štartu, jih je od-stopilo 59. Zmagal je Argentinec Juan Fangio v 109 urah 35 minutah.

Športna imenovanja v Franciji

Glavni komisariat za šport in telesno vzgojo je imenoval prejšnjega svetovnega smučarskega prv-ka Emila Allaisa za inspektorja francoskih smuških tečajev. Pričakuje se pa, da bo v prihodnjih dneh imenovan za vodjo teniškega športa nekdanji med-narodni teniški igralec Rene Lacoste.

Amerika propagira telesne vaje

V Ameriki stremijo za tem, da bi telesne vaje razširili med najširše plasti naroda. Kljub temu, da je skoraj pri vseh prireditvah polno gledalcev na športnih igriščih, je aktivnih športnikov presenet-ljivo malo. Napravljen je že načrt, s katerim bodo telesne vaje razširjali po vsej Ameriki in to pri obeh spolih v enaki meri.

Nova zvezda v plavanju

V Belgiji se je naenkrat pojavila izvrstna plavalca Norma Marien, ki je takoj pri prvem nastopu preplaval 100 m progo v kravlu v re-kordnem času 1:09. Prejšnji rekord na tej progi je imela Fernade Caroen s časom 1:09.1. Ob isti priliki je rabila za 100 m hrbtno pla-vačica Virgine Keteleer 1:20.3. Pri moških se je pa najboljši odlikoval Faignaert, ki je rabil za prsno plavanje na 200 m 2:53.2 min.

Prvenstvo italijanskih telovadkin

ki se je vršilo letos v Neaplju, si je za le-tošnje leto osvojila — kakor je bilo prič-a-kovati — Elda Cividino iz Trsta z 62.06 toč-kami.

Švedski smučarji dobijo športni znak

Švedska smučarska zveza namerava izdati to zimo smučarski športni znak, ki si ga bo lahko pri-boril vsak švedski smučar, ki bo preskušal švedsko miljo (to je 10 km) v eni uri 15 minut. Švedi ra-čunajo, da se bo potegovalo za omenjeni znak več kot 100.000 smučarjev.

Najboljši metalci kladiva v letošnjem letu — Naš Stepišnik je na četrtem mestu

Met kladiva je ona lahkoatletska disciplina, za katero se po večini držav niso dosti zanimali. V zadnjih letih pa se je tudi v tem pogledu znat-no obrnilo na boljše in metalci kladiva vedno izboljšujejo svoje rezultate. Poleg tega je pa tudi krog onih, ki se posvečajo tej športni panogi vedno večji. Leta 1938 je nemški olimpijski zma-govalec Karl Hein zrušil 25 let star svetovni rekord Amerikanca Ryana, ki je zalusal kladivo 57.77 m daleč. Nemec Hein pa je ta rekord iz-boljšal na 58.25 m. Par dni kasneje pa je zopet Nemec in sicer Erwin Blaske zrušil še Heinov rekord ter postavil novega z znamko 59 m. Po teh uspehih so se tudi drugod zgradili in danes imamo celo v Evropi precej takih, ki so pre-kozačili znamko 50 m. Evropska lista najboljših metalcev v letošnjem letu zaznamuje precej ta-kih, ki stalno mečejo kladivo nad 50 m. Naš in-ženjer Stepišnik se je v zadnjem času tudi izred-no popravil in se uvrstil med najboljše metalce kladiva v Evropi. V listi zavzema častno četrto mesto ter je najboljši metalec na Balkanu. Letos je postavil na balkanskih igrah v Carigradu nov jugoslovanski in balkanski rekord z metom 54.62 m. Vsekakor pa Stepišnik še ni dosegel svoje najboljši mere in je pričakovati, da mu bo prihodnje leto sfrčalo kladivo še dje.

V naslednjem prinašamo listo najboljših me-talcev kladiva v letošnjem letu:

Storch (Nemčija)	57.71 m
Linhaste (Estlandija)	55.78 m
Veirilä (Finska)	55.40 m
Stepišnik (Jugoslavija)	54.62 m
Hein (Nemčija)	54.57 m
Baklund (Švedska)	54.01 m
Houtzager (Holandska)	53.90 m
Blask (Nemčija)	53.76 m
Lutz (Nemčija)	53.55 m
Mahr (Nemčija)	52.75 m
Ljunggren (Švedska)	52.58 m
Annamaa (Estlandija)	52.20 m
Hannula (Finska)	51.99 m
Tryvelli (Švedska)	51.76 m
Eriksson (Švedska)	51.68 m
Heino (Finska)	51.25 m
Petersen (Danska)	51.07 m
Kohlsmann (Nemčija)	51.04 m
Johansson (Švedska)	50.41 m
Kozubek (Nemčija)	50.17 m

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Kolesarji-dirkači, ki bodo nastopili v tekmah pri odkritju »Hermesovega« stadiona, se obvešča-jo, da je vpisovanje k dirkam in sprejemanje nahril-nih številkl jutri dopoldan do pol 12 v novi garde-robni za dirkalno progno.

Iz Slovenske nogometne zveze. V smislu na-loga upravnega odbora z dne 15. t. m. pozivam na-slednje igralce, da se javijo v nedeljo, 20. t. m., ob 13 v garderobi SK Ljubljane: Lindtner, Rupar, Se-dej, Perharič, Kroupa Aeko, Vovk, Pelicon, Grošelj, Repanšek, Mikuz, Haclar (vsi SK Ljubljana); Gvar-dijančič, Mišan, Sočan Dušan, Razborknik Frane, Go-mezelj (vsi SK Hermes); Trškan, Keržič, Šebenik, Plečko (vsi Mladika); Remic, Čupič (oba SK Korotan); Rakušek, Piskar, Zavrl, Avsek, Kramar (vsi Mars); Nagode Slavko, Plečko Zvonko (oba Moste). — Spodnjo opremo prinese vsak igralec s seboj. Eno garnituro dresov da na razpolago SK Ljublja-na, eno ZSK Hermes. — Stane Deržaj, zvezni ka-petan.

ZFO

Zasavsko krožje. Vaditeljska seja je danes, 19. t. m., ob 8 v Mostah (Društveni dom). Seje naj se udeležijo: Herman Rado, Jerman Jože, Jakob Pav-čič, Krel Anton, Dolinar Anton. — Okrožni nač.

SK Planina. Tekmoatletska sekcija ima zopet redne treninge, in sicer ob ponedeljkih od 7.45 do 9.15 v telovadnici I realne gimnazije v Vegovi ulici. Vabim vse stare stare člane da se udeležijo trenin-ga; sprejemajo se novi člani. — Načelnik.

MARIBOR

Meščani!

Jeseni leta 1937 sem zadnjič apeliral na pomožnejše meščane, da bi podprli Pomožno akcijo za siromašne sloje mesta Maribora. Leta 1938 je bila uvedena socialna davčina in od takrat je mestna občina opustila vsako prostovoljno zbirko. Če sem letos kljub socialni davčini primoran ponovno apelirati na meščanstvo Maribora in prositi za prispevke bilo v gotovini bilo v naravnih, so krive temu težke gospodarske in socialne razmere, ki so zavladale tudi pri nas radi vojnih dogodkov v svetu. Mestna občina bo primorana proračun mestnega socialnega skrbstva zvišati od sedanjih 4.598.850 din na 5.766.053 din, torej za celih 1.167.403 din. Ta povečana sredstva, ki se bodo skušala izposlovati za novi proračun, ki stopi v veljavo 1. aprila 1941, pa nam primanjkuje že letos. Pred durni je zima, ko bo treba nuditi siromašnim prebivalcem našega mesta ne le hrano, ampak tudi obleko, perilo, obutev, kurivo in streho. Iz razpoložljivih in nabranih sredstev se bo nudilo delasposobnim predvsem delo, ostalim pa dajatve v naravnih. S tem, da bomo siromašnim prebivalcem našega mesta nudili najpotrebnejše za njihovo obstojnost, bomo tu ob meji največ pripomogli k udržitvi državne misli. Vsak, ki more, naj se v tem trenutku zaveda svoje patriotične dolžnosti! Denarni prispevki naj se pošiljajo mestni blagajni z označbo »Za pomožno akcijo«, naturalije pa mestnemu socialno-političnemu uradu, Rotovski trg št. 9 (tel. št. 27-54).

Dr. Juvan Alojz s. r.,
predsednik mestne občine mariborske.

m Katoliška mladina ponovi jutri ob 17 Nušičev veseloigro v 3. dejanjih »Ujez«. Med odmori igra orkester. Vjudno vabljeni!

m Zveza Maistrovih borcev vabi vse svoje člane, da se udeležijo tovariškega sestanka, ki bo drevi ob 19 v gostilni Zohar, Tržaška cesta 3, Pobrežje.

m Članice dekliškega krožka Maribor I. — Jutri v nedeljo ob pol 8 zjutraj je duhovna obnova za vse članice maribor. krožkov pri oo. je zvitih. Vabljeni! Popoldne je pri lepem vremenu izlet našega krožka v St. Ilj v Sl. gor. Članice naj se zberejo ob četrti na 1 na glavnem kolodvoru. Pridite vse!

m Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in svojem vrši jutri v nedeljo dr. Horvat Martin, Tržaška c. 13 (javna bolnišnica).
m 10. kolo šahovskega turnirja za prvenstvo Maribora je prineslo sledeče rezultate: Stupan je premagal Biena Breš Nosana, Kešič Črtalič; partija Babič:Regoršek je bila prekinjena. Stanje po 10. kolu je: Dasko 7 (1), Stupan 5 (2), Marvin 5 (1), Maroti 4 in pol (2), Regoršek 4 in pol (1), Bien 3 in pol (1), Breš 3 (3), Kešič 3 (2), Babič 2 in pol (2), Črtalič 1 in pol. Jutri v nedeljo in torko se igrajo prekinjene partije, v četrtek pa zaključno kolo v kavarni Orient.

m Umrl je v Slovenski ulici 40 v starosti 59 let Anton Vračko. Naj počiva v miru!

m Dvigalo je poškodovano. V tovarni se je ponesrečila 19 letna delavka Olga Majhen. Dvigalo ji je padlo na nogo ter jo zlomilo.

m Hud mrljasec je ogrižal svojo gospodinjko, 63 letno posesnico Marijo Muršič iz Gradiške. Zadal ji je tako hude rane da so jo morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

m Drevi premiera. Drevi bo v mariborskem gledališču druga letošnja dramska premiera, uprizaritev hrvaške dramske novosti »Nenavaden človek«, delo pisatelja Gena Senetiča. V glavnih vlogah nastopajo Jože Kovič, Starčeva, Gorinšek, Verdonik, Rasbergerjeva, Nakrst, Košič, Crnobori in Blaž.

m Fantovski odsek Maribor II. ima v ponedeljek, 21. oktobra ob 8 zvečer svoj redni sestanek, na katerem predava prof. Sedivy. Vabljeni!
m Izkopano okostje. V Slovenski Bistrici, kjer gradijo nov vodovod, polagajo sedaj delavci vodovodne cevi ter so v ta namen prekopali ulico Kralja Aleksandra trg. Pri tem delu so v svoje največje presenečenje naleteli na človeško okostje. Za nenavadno najdbo je zavladalo v vsem mestu zanimanje ter se je ugotovilo, da je okostje staro že več sto let. Seveda je vzbudila najdba vsakovrstna ugibanja o izvoru okostja, držalo pa bo to, da je bila na tem mestu pred več sto leti cerkev sv. Duha, ki je bila sezidana v času, ko se je v naših krajih prižigala našim prednikom luč svete vere. Cisto gotovo je bilo okrog te cerkve — kakor povsod v starih časih, pokopališče, pa so pri svojem delu sedaj delavci naleteli na enega teh grobov.

m 1200 kg jabolk nakradel. Jabolka so letos jako draga ter se zaradi tega tudi tatvine »izplačajo«. V Sp. Koreni je prijavil posestnik Zorko Jurij, da mu nekdo krade jabolka iz sadonosnika. Tatvine so se začele že septembra ter so neprenehoma trajale. Zorko je začel stražiti svoj sadonosnik ponoči ter je res pričakal dva moška, ki sta prišla z vrečami obirati njegova jabolka. Oba sta zbežala, čim sta opazila, da sadije stražijo, ugotovilo pa se je, da sta bila doma v sosesčini. Bila sta to neki posestnik in njegov sin Leopold, ki je star šele 15 let. Na posestniškem domu so našli v skladišču 1000 kg jabolk, v preši pa še 200 kg.

m Ukradeno kolo našlo lastnika po časopisu. — Knjigovozu Antonu Verasu v Mariboru je

bilo ukradeno kolo. Tatvino so zabeležili časopisler so znamko kolesa in evidenčno številko opisali. Sedaj je sporočil posestnik Karl Salomon iz Trčave lastniku kolesa Verasu, da je pri njem zastavil kolo nepoznan moški za 360 din. Salomon je bil prepričan da je dotičnež lastnik kolesa ter mu je denar izročil. Sedaj pa je vrnil kolo pravemu lastniku.

m Neverjetna tatinska predrznost. Te dni smo poročali, da se je vršila pred okrožnim sodiščem razprava proti devetim osebam iz Dokelc pri Ptujski gori zaradi sejmske tatvine na sejmu dne 27. februarja t. l. v Slovenski Bistrici. 54-letna vdova Ivana Kampl in njen 33 letni sin Ivan Kampl sta izmaknila trgovcu Kacu 4000 din vredni bali sukna ter sta ga potem doma razprodala sosedom. Oba sta bila že opetovano predkaznovana, mati je že 6 krat sedela, sin pa 10 krat. Obsojena sta bila: mati na 14 mesecev, sin pa na 18 mesecev robije. Ostali obtoženci so dobili le pogoje denarne kazni, ker so kupovali ukradeni robo. Po razpravi so se obsojenci podali proti domu, na kolodvoru pa jim je pregledala košare in bisage policija. Pri tem je prišla na dan zanimiva tatinska predrznost. Ugotovilo se je, da sta Ivana Kampl in njen sin Ivan istega dne, preden sta šla k razpravi, izvršila v dveh mariborskih trgovinah uspešni tatvine. Ivana Kampl je prišla najprej v Macunovo trgovino v Gosposki ulici v spremstvu svojih sinov, že omenjenega Ivana ter 15-letnega Stanka in 13 letne hčerke Rozalije. Kupili so za 36 din barhenta, med tem pa, ko je mati izbirala to blago, so otroci »kupovali« na svoj način, da so izmaknili 1750 m rokavine v vrednosti 490 din ter jo skrili v košaro. Iz Macunove trgovine je šla cela družina čez most k trgovcu Mavriču na Kralja Petra trgu. Temu so odnesli za 450 din raznega blaga, kupili in plačali pa so samo 1 meter tiskovine. S tem ukradenim blagom se je podala nato družina na sodišče, kjer sta bila mati in sin obsojena. Plen so stražniki našli pri tatinski družini ter ga vrnili

Za obrambo Celja pred letalskimi napadi

V dneh od 22. do 25. oktobra bo v Celju dnevna vaja v obrambi pred letalskimi napadi. Pretežno nevarnost bodo naznanili znaki: tri hitro zaporedoma sledeči topovski strelji, trinitutno prekinjeno zvonjenje cerkvenih zvonov, tri minute trajajoče prekinjeno tuljenje tovarniških siren. Prenehanje nevarnosti bodo naznanili s trinitutnim neprekinjenim pritkavanjem zvonov in trinitutnim neprekinjenim tuljenjem siren.

Predpisi o vedenju prebivalstva za dnevno vajo: Osebe, ki se ob času objave znaka nahajajo na ulicah in drugih odprtih prostorih, morajo te kraje takoj zapustiti in se podati v bližnje hiše, veže, dalje pod oboke itd., da bodo zakrite pred opazovanjem letal ter obenem zavarovane proti letalskemu napadu. Osebe, ki se ob času objave nevarnosti nahajajo v javnih lokalih, pisarnah, stanovanjih in ostalih zaprtih prostorih, naj se poslužijo hišnih zavetišč, ako obstoje, sicer pa morajo ostati v teh prostorih tako dolgo, da je objavljen znak prenehanja nevarnosti. Osebe, ki se nahajajo na polju v občinskem območju in daleč od stavb, poščejo kritje v jarkih, jamah itd. Vrata vseh poslopj je treba takoj po objavi znaka nevarnosti zapreti, okna odpreti, njih zastore pa spustiti, oziroma naoknece (polk-nice) zapreti. Stati ob oknih in gledati ven je prepovedano. Vozila z vprežno živino morajo vozniki takoj odstraniti iz glavnih prometnih cest v stranske ulice ali ceste in jih postaviti ob robu desnega cestišča v smeri vožnje. Živino je izpre-žiti in na kratko privezati, v skrajnem primeru tudi na vozilo, ki pa mora biti zavrti. Privezati živino ob hidrante in pri studencih je nedopustno. Motorna vozila je postaviti na kraj, kjer ne ovirala prometa reševalnih in gasilskih voz, in sicer ob robu desnega cestišča v smeri vožnje. Postaviti jih je treba najmanj 10—20 m daleč od hidrantov, studencev, cestnih križišč in mostov. Potniki morajo iz ustavljenih vozil izstopiti in se umakniti v bližnja poslopja. Trgovine je treba ob znaku nevarnosti zapreti in spustiti železne zastore na izlozih in vratih. Kupci, ki bi se ob tej priliki nahajali v trgovini, morajo tam počakati skupno z nameščenci do znaka prenehanja nevarnosti. Vsako postajanje po ulicah in odprtih prostorih je prepovedano. Na ulicah se smejo nahajati le lastniki stojnic in odprtih prodajal na tržih, potniki, ki gredo na kolodvor ter bolniki in zdravniki pri iskanju, oziroma izvrševanju zdravniške pomoči.

Vsaka kršitev predpisov se bo kaznovala po naredbi bana o zadržanju prebivalstva ob zračnih napadih.

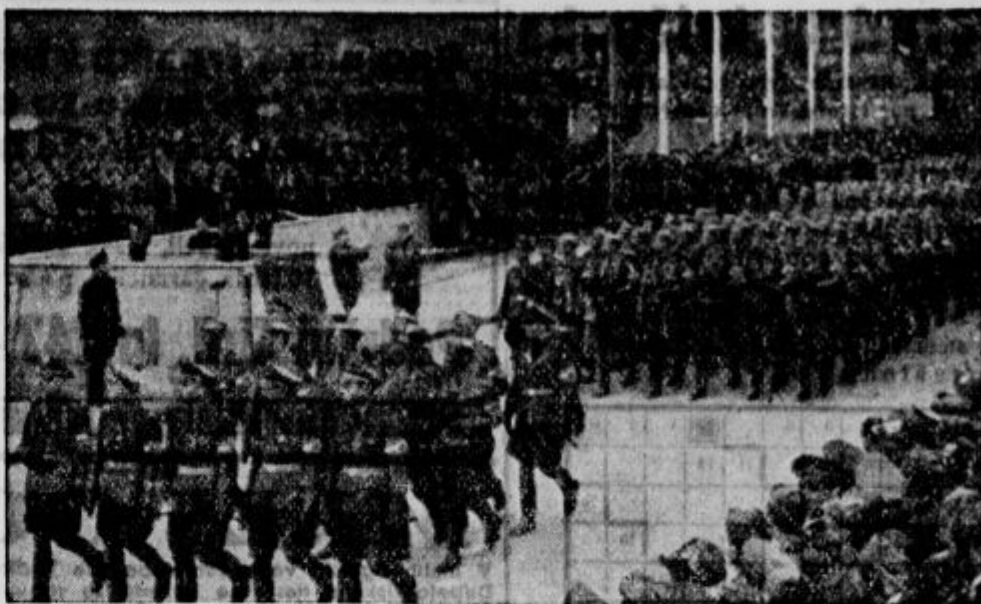
Dr. Voršič Alojz s. r.

c Hmeljska kupčija. V hmeljski kupčiji prevladuje skoraj popolno zatijanje in se le sem in tja prodaja nekaj stotov za domačo pivovarsko industrijo in izvoz v sosedne evropske države, do čim do prekomorskega izvoza še vedno ni prišlo. Cene so ostale nespremenjene in se plačuje kila gram 35—40 din. Do sedaj je bilo prodanih iz prve roke nekaj nad 2000 stotov letošnjega pridelka.

c Spremembe v Celjskem šahovskem klubu. Celjski šahovski klub je imel v sredo zvečer izreden občni zbor, ki je bil zelo živahen. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Grašer Josip. Pri volitvah odbora pa je prišlo do vrvenja med stariimi odborniki, ki so bili sicer izvoljeni z veliko večino, a so odklonili sodelovanje v klubu kot odborniki. V nov odbor so prišli člani, ki so dobili le 1—5 glasov, razen Latiničiča, ki je dobil 13 glasov. Za podpredsednika je bil izvoljen dr. Mikuletič, za blagajnika Pleterški, za tajnika pa Lečnik ml. Izven odbora so ostali Fajsa, Schneider, inž. Sajovic, dr. Cerin, Diehl, Vozlič, Koemur in Kroflič. Te spremembe v klubu gotovo niso zdrave in se občinstvo vprašuje, kako je prišlo do tega, saj je klub še pred kratkim obhajal dvasetletnico plodonosnega dela in je bil tudi odlikovan z najvišjega mesta.

c Celjski šah. Rezultati spominskega turnirja dr. Antona Schwaba: Fajsa — J. Schneider remis, Ahtik — F. Csörgö 1:0, F. Schneider — Domaničko 1:0, Hajsinger — Veržekovnik 0:1, Golja — E. Csörgö 1:0, Medved — Slimšek 0:1, Pukmajster — Mirnik 0:1, Habenšus — Regner 1:0. Stanje po 14. kolu je naslednje: J. Schneider 12 in pol, F. Csörgö 12, Fajsa 11 (1), Golja 11, Mirnik 10, Veržekovnik 9 in pol, Habenšus 8 in pol (1), E. Csörgö 8, Slimšek 7, Regner 6 (1), F. Schneider 5 in pol (1), Esih 5 (2), Domaničko 5 (1), Hajsinger 4, Medved 3 (2), Rojšek 2, Ahtik 1, Pukmajster nima nobene točke.

c Razglas. Mestna občina celjska razpisuje dobavo kruha za odsek za obvezno telesno vzgo-

Hitlerjeva mladina koraka v Padovi pred Mussolinijem

oškodovanim trgovcem. Celo družino pa so vtaknili v zapor, kjer bosta mati in najstarejši sin sedaj čakala na novo razpravo, pri kateri jima bodo sodniki že izrečeno kazni primerno zvišali.

Gledališče

Sobota, 19. novembra ob 20: »Nenavaden človek«. Premiera.

Nedelja, 20. oktobra ob 20: »Cyrano de Bergerac«.

Ponedeljek, 21. oktobra: Zaprti.

Torek, 22. oktobra ob 20: »Nenavaden človek«. Red B.

Celje

Jo za dobo od 1. novembra do 31. decembra 1940. Dnevna dobava, razen ob sobotah, nedeljah in praznikih 30—45 hlebkov iz enotne moke težine 10—11 dkg. Kruh je dostavljati v telovadnico 11. narodne žole v Komenskoga ulici ob 17.30. Morebitna pojasnila se dobijo pri mestnem poglavarstvu v sobi št. 19. Pravilno kolikovanje ponudbe je vložiti v zaprtem ovoju z označbo »Dobava kruha« v vložišču mestnega poglavarstva soba št. 9 do vključno 30. oktobra t. l.

c Mlatilnica je odrezala prste na levi roki 17letni hčerki posestnika Pavli Sentjure iz Slivnice pri Celju.

c V celjski bolnišnici je umrl 32letni hlapec Franc Lipovšek iz Celja. Naj počiva v miru!

c Rozalija Kropič. V Pečovniku pri Celju je umrla 75letna vdova po strojniku Rozalija Kropič. Naj v miru počiva!

c Uršulin sejem bo v Celju v ponedeljek, dne 21. oktobra.

c Dražba zaplenjenih predmetov. V razpravnici dvorani št. 17 okrožnega sodišča v Celju bo v četrtek 7. novembra od 9 dopoldne javna dražba raznih zaplenjenih predmetov (corpora delicti). Kupnina se mora takoj predložiti v gotovini.

c Nadaljevanje modernizacije državne ceste Selee-Smarjeta-Rimske Toplice. V sredo 23. oktobra bo pri tehničnem razdelku na okrajnem nadelstvu v Celju licitacija za nadaljevanje modernizacije ceste v omenjenem predelu. Na razpolago je 100.000 din.

Ptuj

Tatvine koles. Te dni so se zopet po krajšem času pomnožile tatvine koles. Tako je bilo ukradeno kolo Mariji Kalan iz veže neke hiše v Vošnjakovji ulici. Kolo je bilo moško in vredno okoli 1400 din. — Monterju Mihaelu Korenjaku je ukradel tat kolo v Prešernovi ulici v vrednosti 800 din. Kolo je znamke »Mundus«. — Avtoprevoznik Stanek Vesjenjak pa je prišel ob novo kolo znamke »Puch« s tovarniško številko 285972. Kdor bi o kolesih kaj izvedel, naj javi to takoj mestni polici ali bližnji orožniški postaji. — Ko se je te dni mudil ključavničar Viktor Kodella na lovu in je pustil na nekem mestu svoje kolo, sta se neopaženo takoj prilaplazila dva 16letna zmožnaka in jo popihala s kolesom. Toda takoj so prišli obema mladima nepridipravoma na sled. Nekatere dele kolesa sta že razprodala, vendar so jih dobili nazaj.

Obiskujte knjižnico Prosvetnega društva v Ptuj, ki ima mnogo novih knjig in jih bo v kratkem še dobavila. Knjižnica je odprta vsako soboto popoldne in vsako nedeljo dopoldne v miniritskem samostanu, dohod s trga.

Zagorje

Prosvetno društvo priredi v Zadrudnem domu v soboto dne 19. in nedeljo 20. oktobra, obkraj zvečer ob pol 8 spevoigro »Na Trški gori«. Vse prijatelje te ljudske, otvoritvene predstave na uprizoritev opozarjamo ter vabimo.

»Ljudska kuhinja« se je prekrstila v zadnjih dneh v »Zadrudno klet«. Likrat je opustil gostilniško poslovanje, po skoro 3 letni dobi g. Kovac Davorin. Na številne prošnje za poslovanje v prenovljeni Zadrudni kleti je bilo dodeljeno g. Flisku Viktorju.

Kljub kontumacu je po Zagorju vedno dovolj prostih psov brez nadzorstva in torb. Čujemo, da pritožbe niti ovadbe nimajo posebnega uspeha. Pogrešamo pač konjača, ki bi napravil dozdevno v tem pogledu red.

Rečica ob Savinji

Elektrifikacija naše občine se je začela t dni. Ker so merodajni faktorji poskrbeli za potrebni denar, zato upamo, da nam bo banovinska elektrika zasvetila že pred božičem.

Dela na izravnavi ceste pred trgov Rečica gredo proti koncu. S tem se bo odpravil nevaren ovinek, ki je marsikateremu avtomobilistu in vozniku delal preglatice. Dela izvršuje okrajni cestni odbor v lastni režiji.

Modernen valjni mlin je postavil v Nizki pri Rečici gospod Jurjevec, lesni trgovec v Zemunu in tukajšnji domačin. Če se mu posreči dobiti dovolj žita, bo to v dobro vsemu gornjegrajskemu okraju, saj lahko zmleje dnevno en vagon žita. Gospodu Jurjevcu na njegovi podjetnosti čestitamo in mu želimo vsestranskega napredka.

Oseba vest. Tukajšnji učitelj Švegl Štefan je bil sprejet na Višjo pedagoško šolo v Zagrebu. Te dni se poslavlja od nas Na novem mestu mu želimo obilo uspehov.

Iz Julijske krajine

Smrtna kosa. V Podsobotinu pri Gorici je v torek 8. oktobra mirno v Gospodu zaspal g. Anton Obid, oče tamošnjega župnika. Rajni je bil doma iz Slovenske Benečije. Bil je skrben, pošten, pravi krščanski oče in mož. Po poklicu mizar je vso svojo številno družino — 11 otrok je bilo — s svojo izredno delavnostjo spravil do dobrega kruha. Po svetovni vojni se je preselil na Goriško, kamor si je vedno želel; kupil si je skromen dom v Biljah pri Gorici. Ko so sedaj v visokih letih — dosegel je 78 let — začele njegove telesne moči pešati, ga je povabil sin župnik k sebi v Podsobotin, kjer je v torko ob strani svoje zveste življenjske družice po kratki bolezn umrl. V četrtek 10. oktobra dopoldne so ga ob spremstvu številnega ljudstva slovesno pokopali. Naj mirno počiva v naši goriški zemlji, katero je iskreno ljubil!

Gobe. Na Goriškem so gobe priljubljena jed, zato jih tudi vedno dobite na goriškem sadnem trgu. Navadno začnejo v maju. Na goriški trg pridejo iz najbližje goriške okolice: iz znanega državnega gozda Panovca in iz njegove okolice tja do Sempasa, prinašajo jih pa tudi Brici in Kraševci. Sedaj v jeseni, ko se pogosto menjajo topli dnevi z deževnimi, je za gobe zelo ugodno vreme, je za gobe najboljša letina. Letos, ko je z marsičem treba štediti in se marsikaj že težko dobi, je povpraševanje po gobah naraslo. Od maja do septembra je prišlo na goriški trg preko 10.000 kg gob, samo v septembru preko 6000 kg. Cena gre od 3—12 lir za kg, že dobre in okusne se dobi po 6 lir kg. Prodaja se vrši pod strogim nadzorstvom. Tržni komisar podrobno pregleda vse na trg prinešeno blago, preden se ga sme dati v prodajo.

Prestolonaslednik princ Humbert v naših krajih. Pretekli petek, dne 11. oktobra, je prestolonaslednik princ Humbert iz Postojnske preko Hrušice in Črnega vrha došel v Idrijo. Najprej je nadziral vojaške vaje obmejnih čet, potem je posetil tudi mesto, kjer so se mu poklonili predstavniki civilnih oblastev. Iz Idrije je odšel v Cerkno. Na vsem njegovem potu ga je domač prebivalstvo živahno pozdravljalo, ker si je kraljevi princ s svojo ljubeznivostjo in ljudomilostjo že pri prejšnjih obiskih pridobil vsesplošne simpatije.

18 porok hkratu pred enim oltarjem. V Podkraj na Vipavskem je nastanjen bataljon črnih srajc »Treviso«; moštvo tega bataljona sestavljajo črnosrajčni iz furlanskega mesta Trevisa in njegove okolice. Zadnjo soboto, 12. oktobra, je ta bataljon obhajal izredno slavlje: 2 častnika in 16 mož so se ta dan istočasno poročili. Neveste, same Trevižanke, so se pripeljale s svojci, pričami in svati v treh avtobusih naravnost iz Trevisa v Podkraj, kjer so jih nestrpno čakali ženini. Kmalu po njih dohodu je bila poroka. Poročni obred je izvršil višji vojaški duhovnik msgr. Rubino pred oltarjem, ki so ga nalašč za to slovesnost postavili na prostem. Po priložnostnem duhovniškem nagovoru je vseh 36 zaročencev zapovrstno, bolj ali manj krepko izrekli svoj »da« in je bilo vseh 18 parov zapored povezanih. Velika svojevrstna poročna slavnost je vzbudila v vseh deželi in tudi v državi radostno pozornost. Udeležili so se je tudi številni vojaški in civilni odločniki.

Vatikanska kronika

Iz Vatikanskega mesta poročajo: Seznam uradnih spremenov pri papežu od ponedeljka navaja tudi avdijenco msgr. Bernarinija, ki je apostolski nuncij v Švici.

Na francoskem poslanstvu pri sv. Stoli se je spet nekaj spremenilo. Grofa d'Ormessona, ki je bil od maja tega leta poslanik, so odpoklicali in na njegovo mesto je imenovan senator Bérard. Grof d'Ormesson je nastopil svoje mesto v najbolj kritičnem času, takrat ko je divjala najhujša ofenziva proti Franciji in se je moral po vstopu Italije v vojno celo preseliti v Vatikan. Grof d'Ormesson, ki je bil prej v uradni listi »Figaro«, je bil s papežem Pijem XII. v osebnih stikih in sicer še iz časa, ko je bil sedanji papež, nuncij Pacelli, v Monakovem. a grof je bil ondi francoski konzul.

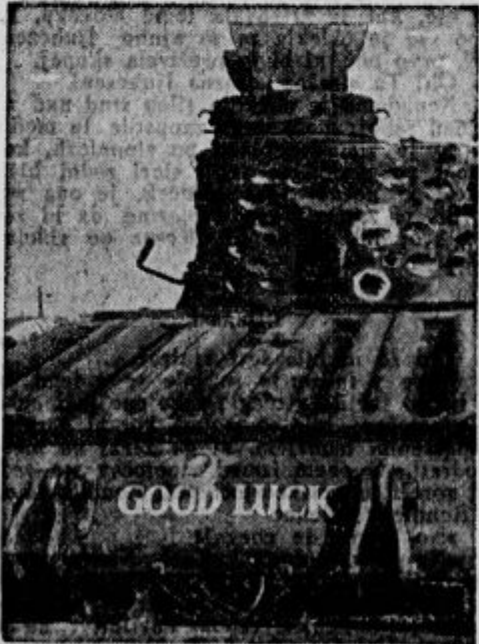
V nedeljo je kardinalni državni tajnik Magli- one v cerkvi propagandnega kolegija posvetil za škofa msgr. Hurlyja, ki ga je papež imenoval za novega škofa v St. Augustinu v Združenih državah Severne Amerike. Pri tej slovesnosti je bilo več cerkvenih dostojanstvenikov in zastopnikov diplomatskega zbora.

Prihodno nedeljo se začne v opatiji Grotto-ferrata blizu Castela Gandolfa sinoda vseh v Italiji živečih pripadnikov katoliške cerkve orient-skega obreda. Papež Pij XI. je staroslavemu samostanu odkazal študij orientalskega obreda kot posebno nalogo. Posebno značilno je to, da se bo te sinode udeležila tudi delegacija avtokefalne pravoslavne cerkve iz Albanije. Delegacijo vodi valonski škof, msgr. Agantanjel Camee. Povabili so ga rimsko-katoliški krog. Da je Albanija zdaj pod protektoratom Italije, pomeni torej tudi zblizanje zvez med katoliškimi in pravoslavnimi krogi, kolikor živijo ti skupno v italijanski državi.

Kranj

Sestanek delavstva iz Jugofoške, ki ga sklicuje ZZZ, bo v nedeljo 20. t. m. ob 9 dopoldne v dvorani Stare pošte. Poročalo se bo o splošnem delavskem položaju v zvezi z zadnjimi uredbami.

Kino Šmartinski dom predvaja v soboto, nedeljo in ponedeljek ob pol 9 dvojni spored: »Zmagovalec dneva« in »Črna mačka«, v nedeljo ob 7 samo »Črna mačka«.

»Mnogo sreče«, pravi napis na tem angleškem tan-ku. — Na sliki je videti, kako so ga preluknjale nemške krogle

Nagradna križanka

Tvrde, ki te delati reklamo sase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka do četrtka prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Pratik; knjiga, ki vsebuje poleg časovnih in vremenskih stvari še mnogo drugih zanimivih člankov 7. Hudobna, nenaklonjena 10. Okrasek na oblačilu 11. Hud dež 13. Družabni naslov za žensko osebo 14. Redovnik 16. Ljudska oblika veznika 17. Takšen bo »Slovenec« koledar 19. Pisemska kratka 20. Plavilno sredstvo 21. Oblika rastlinskega ploda 23. Prehlad 24. Zapomni si ta velelnik in ga uporabi, kardar čita o »Slovenec« koledarju 25. Srmežljivost 26. Položim, sklenem neke vrste pogodbo.

Navpično: 1. Oziralni zaimek v drugem sklonu 2. Starogrška denarna enota 3. Stavbni material 4. Evropska država (originalno ime) 5. Latinsko ime za boginjo 6. Stara oblika veznika 7. Vrsta, oblika toka 8. Vrsta števila 9. Vzklj pri bolečini 11. Ne govori 12. Oseba iz Griegovega »Peer Gynta« 14. Tišina 15. Član severnega naroda 17. Vrsta cigaret 18. Stara oblika stopnjevalnega prilastka 19. Zagrm, eksplodira 20. Dario 21. Čebelna celica 22. Zemeljski izkop 23. Kratica pri električnem toku 24. Ns.

Rešitev sobotne križanke:

Vodoravno: 1. Podržaj (izdelovalnica brzoparilnikov »Gama«, Ig pri Ljubljani) 8. Moda 9. Etan 11. Beta 12. Avar 14. Oto 15. Ili 17. Ode 18. Apel 20. Vera 22. Namah
Navpično: 1. Potop 2. Oda 3. Da 4. Rast 5. Že 6. Eta 7. Javor 8. Meta 10. Nada 11. Bo 13. Re 15. Ila 16. Iva 19. En 21. Gh.

Izrečani nagradenci:

Med rešili, ki so pravilno rešili sobotno križanko so bili: Izrečani:

Miklavčič Franja, učiteljica, Ziri, Bahar Luca, Hranilniška 12, Ljubljana. Roje, Franc, delavec, Radomlje, Hartman Olga, Gregorčičeva 19, Ljubljana. Izrečanci bodo dobivali skozi en mesec »Slovenec« brezplačno.

Opozorjamo reševalce, da lahko oddajo rešitve po naših podružnicah po Sloveniji. Poslane po pošti kot tiskovina, pa se morajo frankirati s 50 par.

Zalostnega srca naznanjamo, da je naš ljubljani soprog in svak, gospod

Anton Korošec

konservatorist

v četrtek, dne 17. oktobra 1940 umrl. Dragega pokojnika spremimo k večnemu počitku v soboto, dne 19. oktobra 1940, ob pol 5 popoldne iz Slapničarjeve ul. 7 k Sv. Križu.

Ljubljana-Moste, dne 18. oktobra 1940

Zalujoča soproga Miroslava in rodbina Tomšičeva

Gnojilne črpalke // brzoparilnike // brzoparilne lonce za perilo // pralne stroje // štedilnike iz nerjavečega jekla znamke Gama

novi modeli, višek dovršenosti, odlični v rabi, 10 letna garancija, najnižje cene, izdeluje

Podržaj Ciril, Ig 147 pri Ljubljani

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; fenitovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Pošteno kmečko dekle

vešče pospravljanja in tudi nekaj kuhe, išče primerne službe. Nastop s 1. novembrom 1940. Naslov v upravi »Slovenec« Maribor pod št. 1180. (a)

Šivilska pomočnica

išče primerne zaposlitve tudi za pomoč pri gospodinjstvu. Tavear Marjanca, Podgora 24, p. Gorenja vas nad Škofjo Loko.

Pridna in poštena

ter zelo potrebna gospodinjica, z meščansko solo in trgovskim tečajem, s primerne prakso — išče službo. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Vestna in poštena«.

Fant

vojasčine prost, nekadilec, trezen, išče službo k avtu, kot trgovski sluga ali kaj sličnega. Zmožen kavejce. — Vinter Franc, Primskevo 69, Kranj.

Vnajem

ODDAJO:

Dve veliki skladišči

suhi, zračni, takoj oddamo. Polze se: Poljanska št. 53, Osvirk.

ISČEJO:

Za mehanično delavnico

iščemo v Ljubljani ali v najbližji okolici za daljšo dobo v najem primerne prostore (ca. 150 do 200 m²). Potrebne adaptacije izvršimo sami. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Tako ali od 1. januarja« št. 15950.

Poizvedbe

Lovski pes

angleški seter, dolgodlak, bel, s črnimi uhlji, se je izgubil. Št. znamke 241. Proti nagradi oddati pri dr. Luckmannu, Ljubljana, Gradišče 4. Tel. 28-49

Vajenci

Pekovskega vajenca

sprejem z vso oskrbo v hiši. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 15906.

Vajenca

za umetni kamen, sprejem. Prednost imajo Dolenci. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15758.

Vajenca

za kleparsko ali vodovodno obrt — sprejem iz okolice Ljubljane. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 15953.

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Prvovrstno cepljeno trsje korenjake, divjake, na raznih podlagah, nudi Zlher Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškane — Zahtevajte cenik!

Stanovanjsko barako

dve sobi in kuhinja, električna luč, prodam. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 15961.

Dve vzpenjači

kompletni, v obratu, dvojne 450 in 300 m dolžine, skoraj novi, kapacitete 20—30 ton dnevno, prodamo. Poizvedbe: Resman, Boh. Jezero.

Koruzo

za krmo, in šrot, dobite pri tvrdki Fran Pogačnik v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 23, v Javnih skladiščih.

Ciprese

za vrtno ograje in pokopališča v vseh velikostih in večjo množico božičnih dreves ugodno dobavi Franc Dolenc, Pred-dvor.

Tri lepe lokale

posamič ali skupno odda s 1. novembrom mestno poglavarstvo v Ljubljani v hiši na Tržaški cesti 28. Pojasnila daje mestni gospodarski oddelek Beethovnova 7, soba 26.

Posvetva

»REALITETA«

zavod za nakup in prodajo nepremičnin je s sedežem v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-20.

Primeren objekt

ali parcelo, išče v bližini Ljubljane manjša kovinska industrija. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Dobra zveza, ceneni tok« št. 15949.

Dijaki

Akademik

išče primerno stanovanje po zmerni ceni pri katoliški družini. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Potrebne« št. 15884.

Obvestilo

Naročnike malih oglasov opozorjamo, naj naroče male oglaš najkasneje do 6. ure popoldne v glavni upravi Kopitarjeva ulica 6 ali pa v podružnici na Miklošičevi cesti.

Uprava »Slovenec«.

Denar

Kupuje: Prodaja:

Hranilne knjižice

bank in hranilnic ter

vrednostne papirje

po najugodnejših cenah

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR

STROJI

Lesne industrije!

Ce želite nabaviti prvovrsten farjenik, se takoj oglašite v trgovini strojev Dovžan Ivan, Ljubljana, Frančiškanska 4. Telefon 45-42.

Kam pa kam?

Danes v soboto in jutri v nedeljo domače kolone pri šestici. — Krvavice pečnice in jetrnice ter izborna vina in vedno sveže pivo. Se priporoča A. Izlaker.

Razno

Gumbnice, gumbice, pilse, monogrami, entel, ažur fino in bitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica

nasproti hotela Union

Vezanje perila, krasna

predtiskana žen roč. dela

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega bisera na poskušajo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogrci, nečistoče obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znamkah. — Kemikalijska, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(99) Ko so bili že vsi roparji povezani, se začne zmagovalni sprevod palčkov iz prizorišča tolikih nesreč proti domu. Načrt, ki so ga roparji zasnovali za druge, se čudno preobrne: namesto, da bi oni zaslužili druge, so bili sami zasluženi.

(100) Na čelu spreveda koraka Mihčev s svojim prijateljem in rešiteljem Zelenčkom, ki mu je kljub svoji slabotnosti v tako usodnem trenutku pomagal, da ni našel žalostnega konca živazidanca v skalni duplini.

Alphonse Daudet:

70

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Ona ga je gledala. Na obrazu se je bralo razočaranje in bojazen. Nato je planila kvisku:

»Ne, ne in ne!«

Človek bi rekel, da ni odgovorila njemu, temveč sebi, neki svoji zapeljivi misli, ki se je skrivala za njeno odločnostjo. Še bolj nežno je prosil, še bolj rotli; a ona se mu je poskušala izmakniti, ubežati tem poljubom, temu ljubkovanju, ljubezenski mreži, ki je običajno uspavala očitke njene vesti in kes njene šibke narave.

»Oh! Ne, prosim te, ne misli več na to. Poiščiiva kaj drugega.«

»Povem ti, da ni nobenega drugega sredstva.«

»Poslušaj, v Chateaubriant imam prijateljico, ki je zelo bogata. Davkarjeva hčerka je. V samostanu sva bile skupaj. Če hočeš, ji pišem. Prosim jo bom, naj mi posodi šest tisoč frankov.«

Govorila je kar od kraja, kar ji je prišlo na misel, samo da bi se rešila njegovega moledovanja. On je to dobro čutil in zmaljal z glavo:

»Nemogoče,« je dejal, »denar rabim jutri.«

»Oh, veš kaj? Stopi k direktorju in mu reci. Dober človek je in zelo rad te ima. Mogoče...«

»On? Pojdi vendar! Požene me iz tovarne. Samo to bi dosegel. Oh, če le pomislim, kako enostavno je vse. V dveh dneh, že v dveh dneh vrnem denar.«

»Oh, to samo praviš...«

»Pravi ti, ker sem prepričan o tem. Na kaj hočeš, da ti prispežem?«

In ko je videl, da jo ne more pregovoriti, da se je končno zaprla v tisto kujavo trmo, s katero se slabičji branijo sami pred seboj in pred drugimi, je izgovoril tele grde besede:

»Kako neumen sem bil, da sem ti sploh kaj omenil. Bolje bi storil, če bi ti ničesar ne dejal, ampak stopil gori do omare in vzel, kolikor bi rabil.«

»Toda nesrečnež,« je zamrmrala in vztrepetala, kajti zblala se je, da bi res utegnil storiti, kar je dejal. »Zenaida vsak dan pregleduje svoj denar. Šteje ga, prešteva... Ali veš, da je še nocoj kazala skrinjico vajencu. Slišala sem jo.«

Nantais je strepetal.

»Tako? Ali je res?«

»Seveda... ubogo dekle je tako srečno... kaj takega bi jo umorilo. Sicer pa ključa ni v omari.«

Nenadoma je opazila, da z govorjenjem slabi svojo odločnost, da se vsaka njena beseda obrne proti njej nazaj. Zato je umolknila. Najslabše pri vseh stvari pa je bilo, da sta se ljubila; to so govorili njuni srečajoči se pogledi in ustnice, ki so se združevale v presledkih med tem žalostnim pogovorom. Nekaj strašnega je bila ta dvojica, pri kateri so si bila dejanja in besede v takem nasprotju.

»Kaj bo z menoj?« je nesrečnež venomer ponavljal. Če ne bo plačal dolga, ki ga je napravil pri igri, bo osramočen, izgubljen. Povsod ga bodo nagajali. Jokal je kot otrok, stiskal svojo glavo h Klarisini kolonem in jo imenoval: »teta... moja mala teta...« To ni bil več proseči ljubimec, bil je otrok, s katerim je Roudic ravnal kot oče in kateremu je vsa hiša izkazovala samo ljubeznivosti. Ubo-

ga ženska je jokala z njim, toda ukloniti se ni hotela. Med solzami je venomer ponavljala: »Ne... ne... ni mogoče:« oprijemala se je teh vedno istih besed kot potapljač, ki grabi s krčevito roko po ostankih razbite ladjice. Nenadoma je vstal:

»Torej nočeš?... Dobro. V m, kaj mi še preostane. Z Bogom, Klarisa! Te svoje sramote ne preživim.«

Pričakoval je, da bo zakričala, da bo vsa iz sebe.

Ni bila. Naravnost k njemu je stopila:

»Umreti hočeš? Dobro! Jaz tudi. Dovolj imam tega zločinskega življenja, teh laži, kjer moraš ljubezen tako skrivati, da jo potem več ne najdeš. Pojdiva!«

Zadržal jo je:

»Kaj? Ti bi hotela... Ali si znorela? Ali je to mogoče?« Nobenih besed ni več našel, nobenih dokazov nič več je ni mogel siliti. Sprčo njene silne odločnosti je obstal nem od jeze. Zločinska, pijana misel mu je šinila v možgane.

»Ha! To je že prebedasto,« je vzkliknil in planil k stopnicam.

Toda Klarisa ga je prehitela, postavila se je na prvo stopnico:

»Kam greš?«

»Pusti me... pusti me... Moram...«

Lecljal je.

Naslonila se je nanj:

»Prosim te, ne stori tega.«

Bil je tako razburjen, da ni ničesar slišal. »Le pazi... Če se premakneš, bom zakričala... zaklicala bom.«

»Dobro! Ključ. Ves svet bo zvedel, da imaš svojega nečaka za ljubčka in da je tvoj ljubimec tat.«

Dejal ji je to čisto od blizu, kajti kljub prerekanju sta nehoti govorila zelo potihem:

V.

Pijanost.

Ura še ni bila šest zjutraj. Ulice v Indret-u so bile še v temi. Sem in tja so svetle v meglo zakajene luči pekarn in vinotočev; bile so motne, kot bi gorele za pomašenim papirjem, ki ga žarki ne morejo prodrati. V enem izmed vinotočev sta sedela pri gorci in prasketajoči peči Roudicov nečak in Rendicov vajenec.

»No, Jakec, še enega!«

»Ne hvala, gospod Karl. Nisem navajen piti. Bojim se, da bi mi postalo slabo.«

Nantais se je prišel smejati:

»Pojdi no! Saj si vendar Parižan... ne bodi smešen! Halo! — Pobič, še dva kozarca belega, pa le brž!«